nedeljski

Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 40 lir

TRST, nedelja 30. aprila 1961

Leto XVII. - Št. 103 (4877)

ŽIVEL PRVI MAJ!

Prvi maj je praznik delovnega ljudstva in se je spremenil v deželah, kjer je delavski oblasti, v praznik dela in delovnih zmag, pa kjer se to še ni zgodilo, pa je to borbeni praznik za osvoboditev, za odpravitev izkoriščanja človeka po človeku, praznik borbe proti vsem sovražnikom delovnega človeka.

Pri nas ima zato tudi prvi maj dve znamenji obeležji: To je praznik borbe za uveljavitev človečanskih pravic, borbe za odstranitev ostankov fašizma in nacizma, to prav v zadnjem času na našem področju tudi dvignili glave in prirejali fašistične izgrede provokacem. Istočasno pa je to praznik borbe vseh delovnih ljudi za boljše delovne in življenjske pogoje. Prav letos pa je ta borba na našem ozemlju še izredno ostra in odločna.

V teh prvih mesecih letošnjega leta je prišlo izredno ostrega sindikalnega boja na našem ozemlju do spopadov s policijo, po vrsti dolgotrajnih upornih stavk z manifestacijami po mestu in celo do najostrejše sindikalne bitke: do zasedbe vseh velikih tržaških in nekaterih goriških industrijskih podjetij. Gre za prvo vrsto bitk, ki pa so v vse nekatere skupne lastnosti: v vseh primerih je šlo za lokalna sindikalna vprašanja in je nekaterega spora prišlo v ospredje predvsem zaradi nekorektnih odnosov ravnateljev do delavcev ter so imeli nasprotni učinki v resnici ravno nasprotne značaja; vedno so delavci nastopili v polnem sodelovanju obeh sindikalnih organizacij; ta enotnost, ta borbenost in veliko solidarnost tržaškega prebivalstva so bili porok uspeha, ki so ga dosegli delavci v vseh sporih.

Med vsemi sindikalnimi spori je bilo mnogo, zato se omejimo na oris značilnejših in nekaterih, ki so bili najbolj pomembni in najbolj trdi. Že lani ter v začetku letošnjega leta se je vedno bolj zaostroval spor v podjetju AFA, ki se je končno zaključil z delavsko zmago šele po 47 dneh enotne stavke. V temu podjetju so uvedli nov tehnični postopek, ki je v celoti izpremenil tudi plačilni sistem in zaradi katerega so delavci prejeli ob koncu meseca celo nekaj manj kot so prejemali prej. Delavci so upravičeno zahtevali, da morajo imeti od nove tehnike in z njo povezanimi višjimi delovnimi napori ter večjo produktivnostjo dela tudi oni nekaj koristi. Ravnateljstvo pa je vztrajalo na stališču, naj gredo koristi tehničnega napredka samo v žep akcionistov.

Pričela se je stavka in nič ni ob začetku kazalo, da bo dobila tako ostre oblike. Kaj kmalu pa so sledila policijska zasliševanja, ustrahovalni odpusti in stavka je postajala vedno bolj ostra ter vedno bolj trdovratna, dokler po 47 dneh niso popustili delavcev ladjedelnice Sv. Marka in Tovarne strojev Sv. Andreja po tržaških ulicah, dokler v petek ni prišlo do brutalnega napada policije in zlasti «celere» na delavce. Zopet smo videli žalostne prizore, ko so se «celerini» s tolkači zaganjali v delavce in čuli pretresljive zvoke siren policijskih avtomobilov, ko so se zaletavali v množico.

Odgovor na to policijsko manifestacijo je dal celotni tržaški delavski razred s splošno stavko, delavci CRDA pa se niso ustrašili in stavke ter manifestacije so se nadaljevale, pri čemer so jih podprli tudi študentje, ki so z delavci skupaj korakali po ulicah.

Podoben je bil položaj tudi v Tržiču, kjer je prišlo do po možnosti še brutalnejšega napada policije in do prav tako ostrega odgovora delavcev ter vsega tržiškega prebivalstva. Položaj je postal tako resen, da so bili prisiljeni posredovati odgovorni predstavniki oblasti in je končno prišlo po posredovanja ministra za delo Sulla do pogajanj in do zadovoljive rešitve sindikalnega spora.

Nekaka krona in vrhunec pa so vse te trde delavske borbe dosegle v Tržaškem arzenalu in ladjedelnici Sv. Roka, kjer so delavci dvakrat zasedli podjetji: prvič za en dan, drugič pa kar za sedem dni. Delavci so samo zahtevali, da se jim prizna proizvodna nagrada v isti višini kot delavcem CRDA, saj gre za dve državni podjetji, ki imata popolnoma enake značilnosti. Temu se je uprlo generalno ravnateljstvo v Rimu, ki nikakor ni hotelo popustiti.

Sedem dni so preživeli delavci arzenala in Sv. Roka zaprti za velikimi vrati v svojih podjetjih. Izvolili so koordinacijski odbor, ki je vzorno skrbel za red, vodil zasedbo, skrbel za prehrano in vse potrebno. Vedno večje je postajalo število delavcev, ki so zboleli za revmatizmom, se prehladili, ali kako drugače oboleli za posledicami prebivanja ter spanja v mračnih, vlažnih, hladnih delavnicah, vendar pa njih borbena zavest ni popustila in je celo naraščala. To je prišlo najbolje do izraz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROSLAVA 1. MAJA

KOORDINACIJSKI ODBOR NEODVISNE SOCIALISTIČNE ZVEZE priredi na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7,

LJUDSKO VESELICO

Začetek ob 15. uri

GOVORILA BOSTA DR. JOŽE DEKLEVA IN BORTOLO PETRONIO

Po slavnostnih govorih bo sledil program, ki vsebuje: nastop godbe, vokalnega tria, športne tekme in razne zabave. Veselica se bo zaključila s plesom, ki bo trajal do 24. ure na katerem bo igral orkester «Glinščica». Dobro založen bife.

PROGRAM CGIL ZA 1. MAJ

Program proslav Nove delavske zbornice - CGIL za 1. maj pa je naslednji:

TRST: Zjutraj budnica, nato ob 9.30 zbor na Trgu Perasto, od koder se bo razvila povorka na Trg Garibaldi, kjer bo zborovanje ob 11. uri. Govorila bosta tajnik vsedržavnega tajnika CGIL Marcello Sighinolfi in član odbora Nove delavske zbornice - CGIL Franc Gombač. Predsedoval bo tajnik CGIL A. Gerli.

MILJE: Zjutraj budnica, nato povorka ter ob 10.30 zborovanje na trgu.

DOLINA: Budnica in zborovanje ob 11. uri.

SESLJAN: Budnica in zborovanje ob 11. uri.

BOLJUNEC: Zborovanje ob 15.30:

7 dni v svetu

Pot v Evian

General de Gaulle je takoj po vojaškem udaru štirih generalov v Alžiriji prevzel v Franciji vso oblast in odredil vse potrebne ukrepe za zadušitev upora. Ukazal je tudi streljati na upornike, če se ne bi vdali. Po štirih dneh je bil upor zadušen, ker uporniški generali in polkovniki niso našli v Alžiriji tistega odziva med vojaštvom kakor so upali. Predvsem so odločno odklonili sodelovanje pri uporu vsi rezervisti, in teh je v Alžiriji največ. Prav tako se upora ni pridružila mornarica in tudi ne letalstvo. Čeprav je bila zarota skrbno pripravljena in razpredena po vsej Franciji, je klavrno propadla, ker se je de Gaulle to pot prvič odločil ostro nastopiti in ni bil popustljiv kakor pri prvih dveh uporih v Alžiriji. To pot je namreč spoznal, da gre za mnogo več. Generali so mislili izvršiti udar tudi v Franciji sami in de Gaulla odstaviti ali celo izvršiti atentat nanj.

Po zadušenem uporu se je začela velika čistka v vojski, policiji ter v civilni in vojaški upravi tako v Alžiriji kakor v Franciji. Izvršili so na tisoče aretacij v visokih vojaških krogih ter med civilisti. Trije padalski polki tujske legije pa so bili razpuščeni. Napoveduje se široka reorganizacija oblasti v Alžiriji.

Glavnega voditelja upora generala Challa so aretirali in ga zaprli v pariške zapore Sante. Ostale tri generale: Salana, Jouhauda in Zellerja še iščejo. Aretirali so tudi več poveljnikov posameznih vojaških sektorjev v Alžiriji. Vse bo sodilo posebno sodišče, ki so ga nalašč ustanovili.

Kakor vidimo, gre to pot zares, kajti de Gaulle se je moral prepričati, da z dosedanjo taktiko ne more nikamor priti in da je v škodo vsej njegovi politiki. Zadnji vojaški udar je bil zanj važen nauk, in upati je, da se je iz njega nekaj naučil. Saj je bilo videti, da je za upornike zadostovalo znamenje, da se de Gaulle tokrat ne bo ustrašil in da ne bo popuščal, in takoj je bilo upora konec. Razen tega je vsa francoska demokratična javnost odločno nastopila proti upornikom in je z mogočno splošno vsedržavno stavko pokazala, da je odločena upreti se nakanam fašističnih generalov.

Z likvidacijo upora je končno ugotovljeno, da je tudi de Gaulle sam do sedaj precenjeval moč odpora tistih vojaških in političnih sil, ki nasprotujejo miroljubni rešitvi alžirskega spora in jo ovirajo. Te sile so se razpršile, še preden je vlada sploh začela izvajati kakršne koli ukrepe. Zato je odpadel za de Gaulla še poslednji argument za taktiziranje in zavlačevanje pogajanj z alžirsko vlado. Sedaj bi moral Pariz pogledati stvarnosti v oči; kolonialno-fašistični upor je izšel prav iz omahovanja in iz sabotiranja razgovorov z edinimi zakonitimi predstavniki alžirskega naroda. Sistematično popuščanje ultrasom je pripeljalo peto

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poslanska prosvetna komisija je odobrila osnutek zakona za slovenske šole

Poslanska zbornica in senat bosta morala popraviti vse krivične določbe osnutka

Predvsem bodo morali poslanci in senatorji odobriti določbo o ustanovitvi slovenskih šol tudi za Slovence v videmski pokrajini

V sredo bo komisija ponovno razpravljala o zakonskem osnutku

Že včeraj smo poročali, da je v petek komisija za prosveto poslanske zbornice odobrila nekoliko spremenjeni vladni zakonski osnutek za slovenske šole. Takoj smo tudi poudarili, da na podlagi sprejetega osnutka slovenske šole za Slovence v videmski pokrajini ne bodo ustanovljene, ker velja zakon samo za Tržaško ozemlje in goriško pokrajino. Prav tako smo takoj zahtevali, in to svojo zahtevo ponavljamo, da bosta morala poslanska zbornica in senat to krivico popraviti skupaj z drugimi krivicami in pomanjkljivostmi, ki jih odobreni osnutek vsebuje.

Objavljamo danes podrobnejše poročilo našega dopisnika iz Rima, ki je hkrati zlasti glede vsebine drugega člena bolj točno kot je bilo včerajšnje poročilo, ki smo ga povzeli po Ansi.

RIM, 29. — Na včerajšnji seji je komisija sprejela več amandmajev k vladnemu predlogu zakona, ni pa še sprejela dokončne odločitve, ker bo od predsedništva skupščine zahtevala pooblastilo, da zakon dokončno sprejme brez razprave v plenumu poslanske skupščine («in sede legislativa»).

Od amandmajev, ki so bili sprejeti včeraj, sta pomembna predvsem amandmaja k prvemu in drugemu členu zakona.

Prvi člen, ki obsega določbe glede ustanavljanja in ukinjanja slovenskih šol, se je v prvotnem vladnem osnutku glasil, da se slovenske šole ustanavljajo in ukinjajo z dekretom pristojnega šolskega skrbništva, medtem ko so slovenski šolniki predlagali, da bi se slovenske šole ustanavljale in ukinjale z dekretom predsednika republike na predlog ministrstva za javno vzgojo in ob soglasju ministrstva za državni zaklad. Na predlog večine komisije je bil amandma v tem smislu sprejet.

K drugemu členu, ki vsebuje določbe o vpisu v slovenske šole, pa je bil sprejet amandma, po katerem se v slovenske šole lahko vpišejo pripadniki slovenske jezikovne skupine, ki so italijanski državljani ali pa imajo redno pristojnost na področju. Prvotni vladni predlog je namreč določal, da se v slovenske šole lahko vpišejo samo tisti slovenski otroci, ki imajo italijansko državljanstvo («gli appartenenti al gruppo linguistico sloveno, cittadini italiani o regolarmente residenti nella zona»). (Op. ur.: Včerajšnje poročilo Anse, ki smo ga objavili je bistveno različno, ker pravi «...cittadini italiani e regolarmente residenti nella zona»).

Komisija, vsaj do sedaj ni sprejela nobenega dopolnilnega predloga glede določb, ki se tičejo ureditve položaja slovenskih šolnikov. Spričo dejstva, da je bil položaj slovenskih šolnikov na Tržaškem in Goriškem vse doslej začasen, so slovenski šolniki zahtevali razne olajšave glede sprejema v stalež. V smislu njihovih zahtev je na včerajšnji seji socialistični poslanec Marangone predložil spreminjevalni predlog, po katerem bi morali po uveljavitvi tega zakona razpisati poseben natečaj («concorso speciale») za sprejem v stalež («ruolo») za vse tiste slovenske šolnike, ki sedaj poučujejo na slovenskih šolah in imajo vse kvalifikacije, ki jih zahtevajo italijanski zakoni in so doslej poučevali na slovenskih šolah vsaj tri leta.

Marangone je baje predlagal samo ustni izpit. Proti temu predlogu so imeli predstavniki vladne večine bistvene pomisleke in so poslancu Marangoneju svetovali, da svoj predlog umakne in ga v spremenjeni obliki ponovno predloži, češ da so olajšave, ki jih predlaga on, preveč v nasprotju z obstoječo italijansko zakonodajo glede šolskega osebja.

Komisija je prav tako odklonila vse dopolnilne predloge glede razširitve zakona tudi na področje videmske pokrajine. Izvedeli pa smo, da se baje pripravlja posebna resolucija («ordine del giorno»), ki bo dodatno k temu zakonu predložila, da bi se dovolila ustanovitev slovenskih šol v videmski pokrajini, kjer bi to zahtevalo zadostno število prebivalstva.

Komisija se bo ponovno sestala v sredo in razpravljala o vseh obstoječih spornih vprašanjih, ter glede odločitve, če naj zahteva zakonodajno pravico zase ali jo prepusti zbornici. Kolikor smo lahko izvedeli, se večina strinja s tem da bi zakon dokončno sprejela komisija, s čimer bi se vsekakor pospešila rešitev tega vprašanja.

—«»—

Prvomajske povorke po jugoslovanski TV

Jugoslovanska televizija bo jutri, in sicer z začetkom ob 8. uri, direktno prenašala prvomajske povorke iz Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Prvi bo na vrsti Beograd, kjer bo povorka še posebno veličastna. Računajo namreč, da bo v njej sodelovalo več kot 50.000 ljudi. Na čelu povorke bo korakalo 2000 borcev NOV, sledilo jim bo šestešalonov vojske raznih rodov, potem pa se bodo zvrstili delavci, mladina, fizkulturniki itd. Podobno bo tudi v Zagrebu in Ljubljani

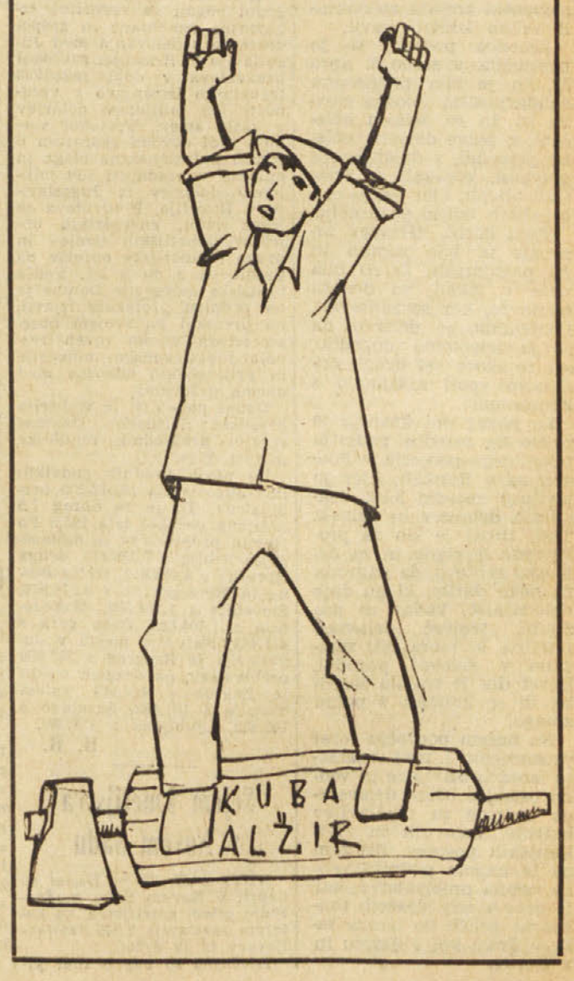

Jutri - proslava praznika dela po vsej državi

Proglasi sindikalnih organizacij Rimski župan Cioccetti odstopil

Sklepi vlade - Angleška kraljica Elizabeta prispela na Sardinijo Resolucija CK KPI o zunanji politiki - Nenni o pogojih za dokončen poraz svetovne desnice po neuspehih na Kubi in v Alžiriji

(Od našega dopisnika)

RIM, 29. — Vse delovno ljudstvo v državi se pripravlja, da bi čimbolj slovesno proslavilo svoj prvomajski praznik. Vse sindikalne organizacije so objavile svoje prvomajske proglase. CGIL poudarja med drugim, da sovpada praznik dela s proslavami stoletnice italijanskega zedinjenja, «ki je bilo sad trdne volje po neodvisnosti italijanskega ljudstva, volje, ki se je obnovila in okrepila med slavno osvobodilno vojno». «Zavedamo se, da smo glavni činitelji napredka v državi, hočemo obnovo, zahtevamo odločno politiko gospodarskega, socialnega in demokratičnega razvoja, zahtevamo globoko reformo ustroja, ki naj se izvrši v prvi vrsti v industriji in kmetijstvu, tako da se iztrga iz rok monopolističnih skupin in veleposestnikov oblast, ki ščiti predvsem privilegirane skupine.»

Tudi demokristjanski sindikat CISL poudarja v svojem proglasu borbo italijanskega naroda za neodvisnost in dejstvo, da je bilo zadnje leto — leto borb za socialni napredek. Proglas so objavili tudi ACLI in druge organizacije, radio pa je napovedal, da bo oddajal 1. maja posebno oddajo pod naslovom «Glas delavcev».

Glavna novica današnjega dneva pa je vsekakor odstop rimskega župana Cioccettija, ki je prebral na izredni seji občinskega sveta izjavo, v kateri je poudaril, da «stranke demokratičnega centra» niso prejele na zadnjih volitvah tiste večine, ki bi jim omogočila samostojno izvajanje njihovega programa. Naštel je razne faze političnо-upravnega razvoja občinskega sveta in naštel vse težave, na katere je naletel manjšinski upravni odbor občine. Te težave so postale sedaj tako velike, da odbor ne more več upravljati občine in je sklenil, da ne bo predložil občinskega proračuna, ki ga je že prej izdelal, marveč bo rajši odstopil. Odstop je vsekakor v zvezi s centristično politiko vodstva KD, rimski župan, ki je znani demokristjanski desničar, pa se je doslej opiral na fašistične glasove, kar ni moglo več trajati. Tako se je sicilski krizi pridružila še kriza rimskega občinskega sveta.

Na današnji seji vlade je bila odobrena cela vrsta zakonskih osnutkov, ki so jih predložili posamezni ministri. Med najvažnejšimi je vsekakor zakonski osnutek o enotnem pobiranju raznih prispevkov za socialno skrbstvo na predlog ministra za delo. Med te prispevke spadajo: prispevki za pokojninski sklad, dopolnilni prispevek za zavarovanje proti tuberkulozi, dopolninski prispevek proti neprostovoljni brezposelnosti, prispevek za zavarovanje proti bolezni podrejenih delavcev, prispevek za fizično in gospodarsko varnost delavk-mater, prispevek za družinske doklade itd.

Proračunski minister Pella je poročal o vsebini svojega poročila, ki ga bo podal 2. t. m. v senatu, minister za zunanjo trgovino Martinelli pa je opisal svoje potovanje, ki ga je opravil skupaj s predsednikom republike po Južni Ameriki. Fanfani je predložil ustanovitev medministrske komisije za komunikacije, kar je vlada odobrila. Ministri pa niso razpravljali o krizi na Siciliji, ker se je Fanfani postavil na stališče, da sicilska kriza nima nobene zveze z vprašanji, ki jih mora reševati osrednja vlada.

Fanfani je izrazil že na začetku seje zadovoljstvo zaradi uradnega obiska angleške kraljice Elizabete, ki je danes prispela v Cagliari s svojim soprogom princem Filipom in ostalim spremstvom in kjer je bila zelo svečano sprejeta. Angleški gostje so se pripeljali z letalom, nato pa bodo nadaljevali potovanje z jahto «Britanija».

Ob zaključku svojega zasedanja je CK KPI včeraj odobril posebno resolucijo o zunanji politiki. V resoluciji je med drugim rečeno, da «imperializem iz dneva v dan bolj opaža vedno večja protislovja in krizo. V tem položaju hočejo skrajneži prevladati in poskušajo z udari ter se poslužujejo v ta namen najhujših vojnih in reakcionarnih sredstev». Glede Kube poudarja resolucija, da je treba ugotoviti in se bojevati proti grožnji že pri njenem nastanku s tem, da se nemudoma rešijo velika vprašanja razorožitve in neodvisnosti kolonialnih narodov. Zato mora biti italijanski delavski razred solidaren z narodi, ki se borijo proti imperializmu». Resolucija nato ugotavlja, da so dogodki na Kubi in v Alžiru povzročili, da sta se mir in svoboda v Evropi in v svetu okrepila, da se je okrepila enotnost med socialističnimi in komunističnimi delavci, med demokratičnimi organizacijami in med silami odporniškega gibanja.

Pietro Nenni pa v svojem običajnem nedeljskem uvodnem članku piše o dogodkih v Alžiriji in na Kubi ter poudarja poraz svetovne desnice. Pri tem dodaja, da je sicer v manjšem obsegu tudi italijanska desnica doživela poraz v lanskem juliju. «Evropska in svetovna desnica mora in more biti dokončno poražena, če bo složni pritisk delavcev znal napraviti iz demokracije veliko stvarnost — ne samo politično, temveč tudi gospodarsko in socialno», poudarja Nenni v svojem članku.

Prihodnja številka Primorskega dnevnika izide v sredo.

Prvomajski proglas NSZ

DELAVCI!

Tržaško ljudstvo in tržaški delavci stalno živijo v slabem gospodarskem in socialnem položaju ter so zato hudo zaskrbljeni za svojo prihodnost.

Da se ta položaj spremeni, se mora ustanoviti dežela Furlanija-Julijska krajina s posebnim statutom in s posebno avtonomijo za Tržaško ozemlje ter se morajo izdati drugi izredni vladni ukrepi.

Borimo se zato za sestavo vlade, ki bo preokrenila svojo politiko v državi v demokratično smer, za demokratično nadzorstvo ter za odpravo premoči monopolov, ki hromijo razvoj gospodarstva in napredek v državi!

Spričo oživljanja fašizma ter spričo odkrito fašističnih in škvadrističnih podvigov, poveličujmo in krepimo združeno Slovenci in Italijani, ideale in pridobitve protifašističnega boja in odporniškega gibanja! Dajmo pobudo za iskreno, široko sporazumevanje med vsemi demokratičnimi silami, da izkoreninimo fašizem in njegovo mrko ideologijo iz javnega življenja in iz možgan dela prevarane mladine!

Združimo vse demokratične sile, da dosežemo trajen mir, da obsodimo in se upremo proti vsem podvigom politike hladne vojne, ki pomeni stalno grožnjo spopadov! Borimo se, da se končno ustvarita sodelovanje in mirno sožitje med narodi, kar je nujen pogoj za mir ter za gospodarski in družbeni napredek!

Zahtevajmo resnično priznanje narodnostnih pravic Slovencev, ki jih je potrdila ustava in ki so naznačene v londonskem memorandumu!

Ko proslavljamo 1. maj, dan boja in socialnih pridobitev vseh delavcev,

SE TRUDIMO, da se razširi razredna in demokratična zavest med nove tisoče delovnih ljudi; storimo vse, da se razširijo enotne politične in sindikalne vrste ljudskih množic za osvojitev vedno boljših življenjskih razmer, si utrdimo prepričanje v napredovanje delavcev na poti k lepši bodočnosti — k socializmu!

Nadaljujejo se aretacije v Franciji in Alžiriji

Še vedno nobene vesti o treh pobeglih generalih - De Gaulle že imenoval naslednika za primer svoje smrti?

PARIZ, 29. — Predsednik de Gaulle je imel danes nove razgovore s svojimi glavnimi sodelavci, med katerimi s predsednikom vlade Debrejem, z ministrom za prosveto Malrauxom in z namestnikom notranjega ministra Freyem.

V pariškem zaporu Sante je general Challe dobil danes družbo. V posebno celico so zaprli tudi generala armadnega zbora Gourauda, ki je poveljeval na področju Costantine. Razen tega je zaprtih še drugih pet generalov in prav toliko polkovnikov in več desetin častnikov, proti katerim se je uvedla preiskava.

Do sedaj so suspendirali okoli sto funkcionarjev, med katerimi so štirje župani. V Franciji so aretirali okrog 400 ljudi in prav toliko v Alžiriji. Proti 200 častnikom so uvedli stroge sankcije in predvidevajo, da bo to število sproti naraščalo, kakor bodo prihajala poročila, ki so jih zahtevali od poveljnikov vseh enot.

Vsi častniki treh padalskih polkov, ki so bili včeraj razpuščeni, so aretirani. V Oranu so odstavili 150 policijskih agentov, župani 18 manjših centrov so bili odstavljeni in prav tako je bilo suspendiranih mnogo civilnih funkcionarjev. Ni pa še znano, kam so se zatekli bivši generali Salan, Jouhaud in Zeller in večina bivših polkovnikov, ki so organizirali upor, ali pa pri njem aktivno sodelovali.

Medtem minister za alžirske zadeve Joxe in minister za vojsko Messmer nadaljujeta svojo inšpekcijo po Alžiriji. Joxe je prišel v Oran, da prouči tamkajšnje stanje in odredi potrebne ukrepe. Predstavnik generalne delegacije je izjavil, da bodo oblasti skušale predvsem udariti po voditeljih upora, toda ne bodo preganjale navadnih pristašev uporniškega gibanja. Dodal je, da se vlada ne boji več, kar se tiče notranjih sovražnikov, in je pripomnil: «Poudarjam, da je položaj generala de Gaulla znatno okrepljen v očeh vseh: v Franciji, v tujini in celo pri FLN». Joxe je po svojem prihodu v Oran sprejel civilne in vojaške predstavnike tamkajšnjega področja. Zvečer pa se je vrnil v Alžir.

Zvedelo se je, da je glavni ravnatelj policije Jean Verdier, ki ima nalogo izvršiti čistko in reorganizirati poliovoditelje in udeležence zadnjega poskusa v Alžiriji, že predložil poročilo pomočniku notranjega ministra Rogeru Freyu. Za sedaj so vse policijske sile v Alžiriji mobilizirane in iščejo voditelje in udeležence zadnjega upora. «Poznamo tiste, ki so finansirali in tiste, ki so organizirali upor, je izjavil policijski prefekt v Oranu. Kmalu bo prišlo do velikih presenečenj. Prišla bodo na dan imena zelo vidnih osebnosti, in to bo povzročilo mnogo hrupa. Nekateri se skrivajo. Toda to ima malo važnosti: kmalu jih bomo našli. Sleherni poizkus izzivanja neredov bo v petih minutah zatrt, naj pride od koder koli.»

Davi so izvršili v nekaterih dvorcih blizu stanovanja bivšega generala Salana preiskavo. Ne izključuje se namreč možnosti, da se številni civilni in vojaški uporniki skrivajo pri svojih prijateljih v Alžiru ali v predmestjih.

Tudi na pariškem področju in v ostali Franciji se nadaljujejo preiskave, med katerimi so zaplenili številne dokumente, letake in tudi orožje.

V Parizu se govori, da je de Gaulle odredil vse potrebno za takojšnjo njegovo nadomestitev v primeru, da bi postaj žrtev atentata. Baje je že določil osebo, ki bo avtomatično prevzela njegovo mesto v primeru njegove nenadne smrti. Ime morebitnega naslednika ni znano. Govori pa se, da je to predsednik ustavne komisije Leon Noel, bivši diplomat, ki je že dvajset let vnet pristaš de Gaulla. Predsednikov naslednik bi ostal na oblasti samo do izvolitve novega predsednika in bi imel predvsem nalogo preprečiti, da bi v državi nastala politična zmeda.

(NADALJEVANJE)

sedem dni v svetu

republiko na rob propada.

Kakor rečeno, bi moral biti prvi nauk zadnjih dogodkov začetek razgovorov z alžirsko vlado. Dokler se bo francoska vlada izogibala tem razgovorom in oporekala pravici Alžircev do neodvisnosti, bo vedno obstajalo ugodno ozračje za krepitev temnih sil, ki dejansko grozijo Alžiriji, Franciji in miru.

Tunizijski predsednik Burgiba je izjavil, da je sedaj «francoska Alžirija» dokončno pokopana. Na splošno prevladuje mnenje, da sedaj ni nobenih ovir več za takojšnji začetek pogajanj z alžirsko vlado. To je poudarila tudi alžirska vlada, ki je predlagala, naj se pogajanja v Evianu začnejo 11. maja. Pri tem je treba ugotoviti, da je bil udar izvršen cela dva tedna potem, ko je de Gaullov minister Joxe izjavil, da se bodo evianski razgovori vodili tako s FLN kakor z MNA (kolaboracionistična organizacija), s čimer je prisilil alžirsko vlado, da je zahtevala glede tega pojasnila.

Če je sedaj pot v Evian spet odprta — o čemer priča tudi formalni predlog alžirske vlade, naj se pogajanja začnejo 11. maja — je to predvsem zaradi tega, ker je francoska vlada zagotovila, da ne bo vpletala Mesalija Hadža in njegove MNA v razgovore s predstavniki FLN, in tudi zaradi tega, ker je bila zarota generalov razbita.

Nesporno je, da je udarec, ki so ga dobili ultrasi, v veliki meri olajšal delo de Gaulla in uradnih predstavnikov Francije, ki se bodo sedaj z večjo avtoriteto pogajali z Alžirci. Vendar bi bilo prezgodaj predajati se prevelikemu optimizmu in misliti, da bodo pogajanja v Evianu potekala gladko. Ultrakolonialistični odpor je bilo največje breme za francoske pogajalce, toda ne edino. Mnogo takih bremen nosijo tudi oni sami v svojih aktivkah in v svoji miselnosti. Od francoske delegacije je pričakovati, da bodo sedli za zeleno mizo v Evianu brez iluzije, da jim zadušitev upora generalov daje vso oblast za povečanje pritiska na Alžirce, kakor se to sliši v številnih kolonialnih krogih v Franciji. Kajti, kar so hoteli doseči generali s svojim udarom, ni mogoče doseči z diplomatskimi spletkami.

Poziv za mir

Zunanja ministra angleške in sovjetske vlade sta kot sopresednika ženevske konference o Indokini iz leta 1954 izdala skupen poziv vojskujočim se silam v Laosu, naj nemudoma ustavijo sovražnosti. Predsednika mednarodne nadzorstvene komisije za Laos, Nehruja, sta pozvala naj takoj skliče sejo te komisije, ki bo morala poslati poročilo obema predsednikoma. Ugotovila sta tudi, da je štirinajst držav že izreklo pripravljenost udeležiti se konference v Ženevi, ki se bo začela 12. maja in ki bo dokončno uredila laoško vprašanje.

Laoška vlada, predstavniki Patet Laosa in uporniška vlada sta sporočili, da sprejemajo poziv na ustavitev sovražnosti. Suvana Fuma je povabil predstavnike uporniške vlade, naj pridejo v Ksjeng Huang na razgovore, v Novem Delhiju pa je začela zasedati mednarodna nadzorstvena komisija, v kateri so zastopane Indija, Poljska in Kanada.

Toda pokazalo se je, da zadeva z ustavitvijo sovražnosti ni tako enostavna, kakor bi se zdelo. Američani skušajo na vse načine sabotirati začetek pogajanj in so začeli v še večji meri pošiljati z letali vojaško pomoč uporniški vladi Buna Uma. Spet so vrgli v svet vesti, da so «komunisti» začeli «veliko ofenzivo» in da hočejo še pred ustavitvijo sovražnosti zavzeti obe prestolnici: Vientian in Luang Prabang. Toda te njihove trditve so zanikali sami njihovi zavezniki Angleži, ki so zanikali, da bi bili kakršnikoli večji boji, in so izrekli upanje, da bo prišlo kmalu do premirja. Predstavnik angleškega zunanjega ministrstva je sicer obžaloval, da ni še prišlo do ustavitve sovražnosti, toda je pojasnil, da so tudi praktične težave, ki to ovirajo. Predvsem je omenil slabe prometne in komunikacijske zveze, ki otežkočajo razgovore o premirju, za katere sta se obe strani izrekli. Angleško zunanje ministrstvo je hkrati predlagalo, naj obe strani izbereta neko nevtralno mesto za pogajanja o premirju. Uporniška vlada je predlagala za pogajanja kraljevo prestolnico Luang Prabang, ki je v rokah zahodnih plačancev. Foreign Office pa meni, da bi bilo najbolje, če bi pogajanja bila na nevtralnem področju med obema bojnima črtama.

Izjava Foreign Officea pomeni udarec dramatizaciji, ki jo je začel Washington. Britanci so prepričani, da v zadnjih 24 urah ni prišlo do nobene večje ofenzive, in poudarjajo, da je nelogično pričakovati tako ofenzivo, ko so napovedane konference že v dveh dneh zaradi deževne dobe, ki se je začela.

Pričakovati je novih in zapletenih spletk, zlasti v Washingtonu, vendar pa bo zaradi novega gledanja Londona verjetno pripeljalo do rezultatov. V konferenci v Ženevi bodo glavnem delovale tri strani: Vzhod, Zahod in nevtralne države. Verjetno je, da Zahod ne bo užival simpatije vseh nih držav (Burme, Indije in Kambodže) zaradi zadnjih dogodkov na Kubi, zaradi dogodkov v Alžiriji in zaradi dejstva, da ZDA odločno podpirajo upornike v Laosu. V Laosu samem je položaj zelo ugoden za zakonito vlado Suvane Fume, česar v Ženevi bodo mogli prezreti. Saj prav ta vlada odločno zahteva za politiko nevtralnosti, za katero se zlasti v ZDA ne vzemajo samo... z besedami.

Zapletljaji v Kongu

V kongoškem mestu Coquilhatvilu so se pretekle dni zbrali številni kongoški politiki, lumumbistični politiki pri ko imenovani okrogli mizi, ki bi skušali urediti medsebojne spore. Konference so se udeležili tudi predstavniki Katange, ki pa v Combe. Combe pa je hotel s konferenci vsiliti skicepa iz nanarive. Ker mu to ni uspelo, je zapustil konferenco in se je namenil vrniti v glavno bethville. Toda na letališču ga Mobutujevi vojaki prestregli in je tam ostal celih deset ur. Vojaki so izjavili, da mu ne bodo dovolili odleta ter da se mora vrniti v konferenco. V hišni zaporu spravili tudi Kasavubuja in nekatere druge politike in udarili, da ne bodo odnehali, dokler se ne sporazumejo. Combe je končno odnehal in je sporočil, da se bo vrnil v konferenco. Combejeve besede svetovalce, ki so ga spremljali na konferenco, so aretirali in poročilo OZN bo poskrbelo za njihov prihod v Belgijo.

Combe je vsekakor naletel na kompromitirana kongoška sebnost. Postal je simbol kvislinga, to je narodnega izdajalca. V Coquilhatvilu so se zbrali vsi antilumumbisti. Prav to je omogočilo sestanek, kajti med njimi drugace nobenih prisrčnih nosov. Uzurpatorska oblast Leopoldvillu si lasti pravico vladati nad vsem Kongom. Combe in njegovi pajdaši zavračajo te zahteve in nastopajo od leta 1954 izdane «neodvisni» državi Katange. Combeju so v Coquilhatvilu naravnost rekli, da je treba va formula o federaciji popolno in neskončno razrešiti nje Konga. Zaradi tega konferenco zapustil Combe pozna mnogo drobnosti o veliki protikongoški mednarodni zaroti. Oblasti se sprašujejo, ali ni prišel čas, da se ozre oči za vedno zapre, ker mnogo videle. Ali niso morda tudi gospodarji velike družbe «Union Miniere» pripravili iznebiti se tega nepriročnega zaveznika, ki bi v primeru utegnil biti glavna obtožena priča za velike zločine v Kongu in za zločine, ki so nad Lumumbo. Mrtev Combe bi tedaj bil lahko kriv vse in drugi — glavni krivci — bi si umili roke.

Italija

Prejšnji teden so po Italiji proslavili 25. obletnico praznik odporniškega gibanja in zmage nad nacizmom. Hkrati je vsa italijanska javnost napeto spremljala dogodke v Alžiriji in predvsem vlade Fanfani je po pritisku lem uporu fašističnih krogov lov takoj poudaril v svojem mentu, da je «svobodna volja naroda prevagala nad poskusi posameznih skupin», in je ročil velevoslanniku Italije v Parizu, naj izrazi de Gaullu zadovoljstvo italijanske vlade in naroda, da je Francija premagala hudo preizkušnjo, in pa je poudaril, da je kljub tamkajšnjim nevarnosti, ki ni prestrašile Francije, marveč tudi vsi Evropi.

Na Siciliji pa tudi prejšnji teden niso rešili hude krize deželne vlade, čeprav je deželna skupščina dovolila. Prvič je izvolila za socialista Martineza s 45 glasovi (od 90) za predsednika vlade, ki pa je vnovič odstopil. Na naslednji seji je demokristjanski kandidat Napoli pri treh glasovanjih prejel samo relativno večino. Zaradi tega se bodo morali prihodnji teden morale odločiti ne glede na število njih poslancev.

Med sklepi parlamenta, ki je prav gotovo bila prejšnjem tednu najvažnejša, je britev poslanske zbornice, ki je odobrila že v senatu sprejeti sklep, da se ustanovi posebna parlamentarna preiskovalna komisija v zvezi s škandalom graditve sodobnega italijanskega letališča pri Rimu.

Jutri - proslava praznika dela po vsej državi

Suvana Fuma: Čakali bomo še 48 ur da vidimo, ali skupina iz Savanaketa res želi mir

Vedno številnejše pošiljke ameriškega orožja upornikom Ameriška vlada sabotira poizkuse za konec vojne in se pripravlja na večjo vojaško intervencijo

LONDON, 29. — Predsednik laoške vlade Suvana Fuma je prišel včeraj z letalom v Ksjeng Huang. Ko je izstopil iz letala, je Suvana Fuma izjavil: «Ukaz za ustavitev sovražnosti na vseh frontah v Laosu bo dan šele po podpisu vojaškega sporazuma med predstavniki prizadetih strani.

Čakali bomo še 48 ur. Skupina iz Savanaketa mora poslati v Ksjeng Huang svoje predstavnike na razgovore, če res želi mir in če res upošteva poziv dveh predsednikov ženevske konference za ustavitev sovražnosti.»

Predstavnik severnovietnamskega zunanjega ministrstva je odločno protestiral proti neprestanemu pošiljanju ameriških vojaških dobav upornikom v Laosu. Predstavnik je dodal, da ta dejavnost pomeni sabotiranje poizkusov za konec vojne v Laosu.

Predsednik stranke Neo Lao Haksat (Patet Lao) princ Sufanuvong pa je izjavil: «Ne more biti enostranske ustavitve sovražnosti». Dodal je, da je skupina iz Savanaketa, namesto da bi sprejela razgovore, nedavno začela pošiljati z letali čete v bližino Vientiana. Razen tega so ZDA organizirale med Filipini in Vientianom letalski most, s katerim pošilja upornikom tanke, topove in drugo orožje. Vse to, je dalje izjavil Sufanuvong, dokazuje, da sovražnik ne želi ustaviti ognja. Vendar pa, je zaključil, želimo mi dejansko ustavitev sovražnosti in to je volja laoškega ljudstva, sosednih narodov Laosa in vseh drugih miroljubnih narodov».

Poročal je tudi, da je kamboški predsednik Sihanuk predlagal obema stranema, naj bi začeli pogajanja o ustavitvi sovražnosti in o ustanovitvi koalicijske vlade v kamboški prestolnici. Ponudil je letala za prevoz udeležencev razgovorov v Pnom Penh.

Da ameriška vlada noče premirja v Laosu, kaže dejstvo, da je predsednik Kennedy sklical danes sejo državnega sveta za varnost in razpravljal s svojimi vojaškimi sodelavci o pripravah bolj odkrite ameriške vojaške intervencije v Laosu. Da bi Američani podkrepili svojo zahtevo pri zaveznikih SEATO, naj začnejo skupno intervencijo, so začeli širiti alarmistične vesti, da se je sovjetski letalski most za pošiljanje pomoči zakoniti vladi mnogo povečal. Prav tako širijo alarmantne vesti o «velikih komunističnih ofenzivah». Nekateri diplomatski krogi v Washingtonu so mnenja, da se je Kennedy odločil za bolj odkrito vojaško intervencijo v Laosu. Zato misli začeti posvetovanja z drugimi državami članicami SEATO, predvsem z Veliko Britanijo in Francijo, ki sta do sedaj odklonili sleherno vojaško intervencijo. Razen tega mislijo ZDA pripraviti laoškega kralja do tega, da «uradno» zahteva ameriško intervencijo, zato da bi dali tej intervenciji «pravno in moralno podlago». Zaradi tega je danes prišel v Vientiane Kennedyjev potujoči poslanik Harriman. Izjavil je, da mu je dal državni tajnik Rusk nalogo, naj iz Turčije, kjer se je bil udeležil zasedanja CENTO, odpotuje v Laos, zato da mu potem poroča o položaju. Jutri bo Harriman odšel v Luang Prabang, da se sestane z ameriškim poslanikom, s predsednikom uporniške vlade Bun Umom in verjetno tudi s kraljem.

Uporniška vlada je poslala danes v kraj Van Hi, ki je v rokah zakonite vojske, svojo delegacijo, «da bi začela pogajanja s Patet Laosom za ustavitev sovražnosti». Čudno pa je, da je s to delegacijo odpotovalo 1500 vojakov na tovornih avtomobilih in s helikopterji.

Kar se tiče ameriških načrtov za bolj odkrito vojaško intervencijo, zatrjujejo, da so Velika Britanija, Avstralija in Nova Zelandija «dokončno» prevzele «vojaške obveznosti» za primer, da ne bi prišlo do ustavitve sovražnosti. Vse se pa zdi, da se Velika Britanija in Francija še vedno obotavljata glede vojaške intervencije SEATO v Laosu. Ameriška vlada hoče zaradi poraza, ki ga je doživela z napadom na Kubo, dvigniti svoj «ugled» in išče nove avanture v Laosu. Toda ta politika postaja nevarna, ker bi utegnila sprožiti širši spopad.

V ameriških vojaških krogih zatrjujejo, da imajo ZDA že pripravljeno veliko število čet, da jih takoj pošljejo v Laos, če se bodo odločile za večjo intervencijo. Zatrjujejo, da so že pripravljeni načrti za prevoz glavnine teh sil v Tailandijo. Ta država bi bila glavno oporišče operacij za vse kopenske ali letalske sile ZDA, ki bi intervenirale v Laosu. Sedmo ameriško brodovje s svojimi ladjami v južnem delu Kitajskega morja in ob vietnamskih obalah bi bilo pomožno oporišče za operacije, Filipini pa bi bili glavno oporišče za vojaške načrte.

Iz New Yorka poročajo, da se britanski, francoski in ameriški delegati v OZN baje posvetujejo v zvezi s položajem v Laosu. V ameriških krogih izjavljajo, da je mogoče, da bodo zadevo predložili Varnostnemu svetu, da pa ni še prišel trenutek za tako odločitev. Pripominjajo, da ni nobene informacije, ki bi opravičevala govorice, da bodo ZDA zahtevale, naj se Varnostni svet sestane jutri.

V ameriških krogih nočejo komentirati informacije, da sta Velika Britanija in Francija pozvali ZDA, naj za sedaj ne napravi v zvezi z Laosom nobenega koraka v OZN.

V Novem Delhiju je bila danes nova seja mednarodne nadzorstvene komisije za Laos. Sporočili so, da so se sporazumeli o poročilu, ki ga bodo poslali sopredsednikoma ženevske konference Veliki Britaniji in SZ. Poročilo bodo poslali v ponedeljek.

Angleški zunanji minister lord Home je v Ankari, kjer se je bil udeležil zasedanja CENTO, izjavil, da postaja položaj v Laosu «zelo nevaren», vendar pa je izrazil upanje, da bo v kratkem prišlo do ustavitve sovražnosti. Dodal je, da se dobavljanje «komunističnega orožja» po zraku nadaljuje, ni pa omenil velikega ameriškega letalskega mostu za oskrbovanje upornikov.

Lord Home je izrekel mnenje, da se bo konferenca o Laosu začela 12. maja v Ženevi, kakor je bilo določeno, in da bodo na tej konferenci pripravili učinkovit sistem nadzorstva o uvažanju orožja v Laos. Lord Home se je izrekel tudi za ustanovitev skupine nevtralnih držav, ki bi zajemala Laos, Burmo in Kambodžo.

Po podatkih zadnjega ljudskega štetja

Jugoslavija šteje sedaj 18.512.805 prebivalcev

Izvršni svet FLRJ je odobril Titovo poročilo o svojem obisku v afriških državah

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 29. — Predsednik republike maršal Tito je danes na seji zveznega izvršnega sveta podal poročilo o svojem potovanju po Zahodni in Severni Afriki. Zvezni izvršni svet je njegovo poročilo odobril.

Danes je bil v Beogradu podpisan gospodarski protokol med Brazilijo in Jugoslavijo, v katerem se ugotavljajo ugodni pogoji za razširitev trgovinske izmenjave in gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Brazilijo. Protokol predvideva v dobi 1962-1966 trgovinsko izmenjavo v vrednosti 120 milijonov dolarjev v vsaki smeri. Protokol vsebuje tudi okvirni sporazum o izvozu industrijskega blaga in opreme v vrednosti 120 milijonov dolarjev iz Jugoslavije v Brazilijo. Predvideva se izvoz ladij, energetskih objektov, kmetijskih strojev in druge industrijske opreme na kredit od 3 do 9 let. Vodja brazilske delegacije Dantas je ob podpisu protokola izjavil, da protokol po svojem obsegu izraža visoko raven razvoja jugoslovanske industrije in prijateljskih odnosov med obema državama.

Danes popoldne je voditelja brazilske delegacije Dantasa sprejel predsednik republike maršal Tito.

Po prvih uradnih podatkih ima Jugoslavija 18,512.805 prebivalcev. To je za okrog 1,5 milijona več kot leta 1953. Po številu prebivalcev je najmočnejša Srbija s 7,629.113, druga Hrvaška s 4,108.612, tretja Bosna in Hercegovina s 3,274.886, Slovenija z 1,584.368, Makedonija z 1,404.883, Črna gora s 471.463. Največje mesto v Jugoslaviji je Beograd s 587.899 prebivalcev, na drugem mestu je Zagreb s 427.319, zatem Skoplje s 161.983, Sarajevo s 142.432, Ljubljana s 133.386.

B. B.

—«»—

Sejem kmetijstva v Novem Sadu

NOVI SAD, 29. — Danes so odprli v Navem Sadu mednarodni sejem kmetijstva, na katerem razstavlja 2.000 razstavljavcev iz 19 držav.

Istočasno so odprli tudi prvo razstavo jugoslovanskega kmetijstva, na kateri je prikazan razvoj kmetijstva Jugoslavije v zadnjih desetih letih. Pri otvoritvi sejma je dr. Slavko Komar prikazal dosedanje rezultate in ugotovil, da so kmetijski pridelki zadnjih pet let za deset odstotkov večji kot so bili v prejšnjih petih letih.

—«»—

Ital. policija aretirala voditeljico «Berg Isel»

BOCEN, 29. — Policija je na obmejni postaji, takoj po njenem prihodu iz Avstrije, aretirala dr. Viktorijo Stadlmayr, visoko funkcionarko v tirolskem deželnem odboru, ki je hkrati ena izmed petih članov vodstva organizacije «Berg Isel». V tem svojstvu se je baje po mnenju ital. policije ukvarjala v zadnjih letih z južnotirolskim vprašanjem in se udeleževala kongresov *Suedtiroler Volkspartei*. Aretirano je policija z avtomobilom odpeljala v Bocen na zaslišanje v zvezi z zadnjimi atentati.

Z Dunaja so takoj sporočili, da je zunanji minister Kreisky dal nalog svojemu veleposlaniku v Rimu, naj v zunanjem ministrstvu Italije zahteva takojšnja pojasnila v zvezi z aretacijo dr. Viktorie Stadlmeyr.

—«»—

Združitev Gane, Gvineje in Malija

AKRA, 29. — Predsedniki Gane, Gvineje in Malija so podpisali listino, ki določa združitev teh treh držav. Nova država bo dobila ime «Zveza afriških držav».

Listina, ki so jo odobrili po tridnevnem posvetovanju, bo predložena v odobritev parlamentom treh držav, in vsebina bo objavljena šele po odobritvi. Trije predsedniki so sklenili ustanoviti komisijo, ki bi morala proučiti sredstva za združitev vojaških poveljstev ter uvedbo enotne finančne zunanje in kulturne politike treh držav.

Novembra 1958 sta Gana in Gvineja proglasili svojo združitev. Lanskega decembra je bil odobren sprejem Malija.

—«»—

Acheson odpotoval v New York

RIM, 29. — Kennedyjev svetovalec Dean Acheson je danes zjutraj odpotoval z letališča Fiumicino v New York. «O razgovoru s Fanfanijem ne morem ničesar povedati. Mislim pa, da so taki sestanki zelo koristni za svetovni položaj», je izjavil Acheson novinarjem pred odhodom.

—«»—

V ZDA vsak hip poizkus za polet človeka v vesolje

CAPE CANAVERAL, 29. — V Cape Canaveralu se pripravljajo na izstrelitev prvega astronavta v vesolje. Ni pa še znano, kdaj bodo poizkus izvršili: ali 2. maja zjutraj ali pa v enem od naslednjih petih dni.

Domnevajo, da se bo čez nekaj ur začelo «štetje narobe». Običajno traja to štetje deset ur. To pot pa bo trajalo dva dni. Kandidati za polet so polk. Gleen, kap. Grissom in poveljnik Shephard.

Kakor je znano, delajo Američani poizkuse na povsem drugačni podlagi kakor SZ. Gre namreč za balistični polet raket, na katerih je pritrjena kabina «Mercury». Rakete dosežejo stratosfero in se nato v paraboli vrnejo v atmosfero in na Zemljo, oziroma se kabina loči od nosilne rakete in pade v morje, če je prej ne ujamejo v zraku. Dosedanji poizkusi z opicami niso povsem uspeli, vendar pa se so opice vrnile žive.

—«»—

NEAPELJ, 29. — Angleški zunanji minister lord Home je prispel z letalom iz Ankare v Neapelj, od koder bo odšel s svojo ženo v Ravello, nato pa se bo v torek zjutraj vrnil v Neapelj. Tu bo počakal kraljico Elizabeto, ki se bo pripeljala iz Sardinije z jahto «Britannia». Kraljico bo nato spremljal med njenim obiskom v Italiji.

Čombe je še vedno pod nadzorstvom Mobutujevih vojakov v Coquilhatvillu

Na skupni konferenci so uzurpatorji sklenili razorožitev vojske v Katangi, toda razorožiti bi hoteli tudi vojsko zakonite vlade - Napad Mobutujevih vojakov na vojake OZN

LEOPOLDVILLE, 29. — Po vesteh, ki prihajajo iz Coquilhatvilla, je stanje sedaj naslednje: Kasavubujev zunanji minister Bomboko ima praktično oblast v Coquilhatvillu. Bomboko zagovarja enotni Kongo, seveda pod sedanjo uzurpatorsko oblastjo Kasavubuja in Mobutuja. Zato se je uprl konfederaciji, ki jo hoče Combe. Davi se je Bomboko razgovarjal po telefonu s Čombejevim notranjim ministrom Munongom.

Combe je še vedno pod strogim nadzorstvom in odpeljali so ga v rezidenco predsednika Ekvatorske pokrajine Ektebija. Nasprotno z včerajšnjimi vestmi je Combe ponovno odklonil svojo udeležbo na konferenci pri okrogli mizi. Bomboko je baje po telefonu izjavil Munongu, da ne more Combeju dovoliti, da bi za sedaj zapustil Coquilhatville.

Medtem so ostali udeleženci konference nadaljevali svoje delo. Kakor poroča Ileova tiskovna agencija, so na konferenci soglasno odobrili načelo razorožitve oboroženih sil Katange ter Vzhodne pokrajine in pokrajine Kivu (ki sta v rokah zakonite vlade). Konferenca je sklenila tudi, da sporazum, sklenjen 17. aprila med Kasavubujem in OZN, ostane v veljavi.

Predstavnik Združenih narodov v Leopoldvillu je izjavil, da so pet belgijskih Čombejevih svetovalcev, ki so bili izročeni Združenim narodom, pripeljali z letalom v Leopoldville, kjer jih bodo kot aretirane zaslišali predstavniki OZN. Dodal je, da je bil ta ukrep sprejet «ob popolnem sodelovanju» Kasavubuja, na podlagi resolucije OZN od 20. februarja, ki zahteva umik vseh vojaških svetovalcev iz Konga.

V Port Fancqui pa je prišlo do neredov, ko so Mobutujevi vojaki napadli skupino 60 vojakov Gane, ki so v sklopu OZN. Trije vojaki Gane so bili ubiti, med Kongožani pa sta bila dva mrtva. Po neuradnih vesteh pa je bilo baje ubitih okoli 10 vojakov OZN. Mobutujevi vojaki so ujeli tudi dva Sveda in enega britanskega častnika in jih odvedli zvezane ter z njimi surovo ravnali.

Do spopada je prišlo, ker je v to mesto prišel neki minister iz pokrajine Kasaj. V zadnjih dneh je močno narastla napetost med pripadniki plemen Lulua in Baluba na tem področju. Domnevajo, da je tamkajšnje prebivalstvo mislilo, da je obisk omenjenega ministra organizirala OZN, in zato je prišlo do neredov. V Port Francqui sta nemudoma odpotovala Mobutujev predstavnik in en častnik OZN.

Jutri v SZ nov satelit?

MOSKVA, 29. — V Moskvi se vztrajno govori o možnosti, da bodo ob 1. maju v SZ izstrelili nov satelit v vesolje. Sprašujejo se, ali bodo vesoljsko ladjo «Vostok», ki je ponesla Gagarina v vesolje, javno pokaz

Stoletnica in stoletje

ANDREJ BUDAL

Letos se v Italiji in drugod po svetu praznuje stoletnica obstoja italijanske države. Večina italijanskih dežel, ki so bile prej podložne tujim vladarjem, se je 1861 združila v novo državno celoto. Veliki narodni rodoljubi Mazzini, Garibaldi in Cavour so vsak po svoje zastavili vse sile, da se je za Italijane v dobršni meri uveljavilo načelo o samoodločbi narodov. Italijanske množice so se z ljudskim glasovanjem izjavile za zedinjeno Italijo. Ta dogodek je bil v zgodovini tedanje Evrope silno važen.

Iz srca Evrope so se avstrijski Slovani ozirali v Italijo ter se ob njenih rodoljubih vnemali za pravo domovinsko ljubezen. Pet let nato (1866) so se združili z Italijo beneške dežele. Tudi beneški Slovenci so tedaj glasovali za priključitev k Italiji. Zaupali so slovenskim obljubam, da se bodo spoštovale njih jezikovne pravice. Obljube se žal nikoli niso izpolnile. Beneška Slovenija je danes, po 96 letih, le še priča o tem, kako se izgubi ljudstvu, ki ne sme govoriti prav ničesar v svojem jeziku. Po prvi svetovni vojni se je kraljevina Italija polastila slovenskih dežel do Snežnika, Postojne, Trbiža in Rateč. Tudi zdaj se ne strinjajo s Slovencem in Hrvatom glede slovesne obljube njih jezika. Kratko dobo je bilo v liberalni Italiji sledov jezikovne svobode in dvojezičnosti. A že 1922 je fašistična doba vse pravice zatrla ter izenačila primorske z beneškimi Slovenci. V marsičem je bilo na Primorskem huje kakor na Beneškem, ker je fašizem sklenil, da primorske Slovence — docela iztrebi. Tako so se na vzhodnih mejah Italije načela pravičnosti do Slovanov popolnoma zatrla in zatrla. Narodnoosvobodilna borba je v drugi svetovni vojni pripomogla, da so se krivične meje delno popravile. Slovenci na Triškem in Goriškem so dobili nekaj pravic — vsaj na papirju: v členih mirovne pogodbe, v novi italijanski ustavi in v posebnem statutu londonskega sporazuma.

Slovenci v Italiji se pridružujejo slovesnostim ob stoletnici zedinjenja Italije in evropskem in svetovnem pomenu. S tem znova poudarjajo načelo o samoodločbi in človeških pravicah, obenem pa opozarjajo, da so njihove pravice do zdaj premalo upoštevale, in prijateljsko upoštevale, in prijateljsko, da se to stanje v bodoče razmerah zmeraj širšega sporazumevanja med Italijo in Jugoslavijo izboljša.

Sredi svečanih dni obširnih proslav ob stoletnici zedinjenja ni mogoče prezreti nekega prav posebnega pojava. V Rimu izhaja eno leto «jutranji neodvisni dnevnik» z imenom «Stoletje Italije» (Il Secolo d'Italia). Njegovo pisanje izraža kot odmev vsega, kar je ostalo od nekdanjega fašizma. Iz naslova se ogleda, da je naša doba predstavlja stoletje Italije, kakor je fašizem oznanjal prvenstvo Italije v svetu, odpravlja prejšnje časovno štetje in uvedel novo: prvo leto fašistične dobe, drugo, tretje, dvajseto leto itd. Sredi druge svetovne vojne se je fašizem prvič zrušil, na koncu pa drugič. S tem je bilo konec njega, novega štetja in stoletja Italije. Zdaj pa hvali fašizem na novo.

Bodi kakorkoli, v «Stoletju Italije» so se 4. in 5. aprila oglasili trije pisci, Mario Portolan, Ugo Fabietti in Mario Bussani, z daljšim dopisom o slovenskem vprašanju. Izbrali so si kakšnih dvanajset slovenskih šolnikov, nagrmadili vse, kar vedo slabega o njih, in se silili dokazati, kako da morejo biti take osebe v javni službi. Namen tega «razkrinkavanja» je bil na las podoben namenu, ki so ga slovenski fašisti doživeli v začetku dvajsetega v listu «Il Popolo di Trieste» in v tedanjem «Piccolo». Tudi sedanji trije prikazujejo slovenske šolnike kot velike zločince in izseljevalce, ki morajo biti izgniti iz učilnic. Zakaj? S čim so se zamerili? Čem je njihova krivda? Govorjenje v tem, da sploh govorijo in učijo, v tem, da se posvečajo kulturnemu prosvetnemu delu izven šole, da vodijo kakšno ustanovo, pišejo knjige in se kakorkoli uveljavljajo. Največja grozota in njihov najhujši greh pa je menda nekaj silno, silno strašnega, nezaslišanega, neodpustljivega: omadeževani so z nekakšnim — titovstvom! Gorje — čez lice in križe tri!

Ne glede na to, koliko upati v tako splošnih obsodbah resnice in koliko je bržčas jasno, da so ti pisci prespali zadnjih petnajst let evropske, in svetovne zgodovine, če jim še ni prišlo do zavesti, kaj pomeni danes v svetu tisti strašni pojem, pred katerim se preplašeni križajo. Prav nič ne vedo o tem, kako je medtem ta strašni pojem prodrl iz Evrope v Azijo, Afriko in Ameriko, kako vnema množice za cilje svojega početnika: za enakopravnost med narodi in državami ter za neovirano uživanje človeških pravic po vsem svetu. Ta pojem je zvabil celo vrsto držav v veliko izvenblokovsko skupino, da bi ljudje v njej laže branili svobodo, neodvisnost in svoje človeško dostojanstvo. A ti nazori so diametralno nasprotni tistim, ki se oglašajo iz «Stoletja Italije».

Trije pisci prosijo: «Naj bralec verjame, da nismo trdili neresnice in nismo pretiravali». Hvalijo se: «Zdi se nam preveč poudarjati, da se je naša akcija spričo kočljivosti obravnavanih snovi ravnala po kriterijih absolutne resnosti. Viri, iz katerih smo črpali svoje podatke, so skrajno zanesljivi (attendibilissimi) in mnoge pridržane vesti (notizie riservate) so prišle iz najbolj tajnih listin (documenti segretissimi)». Torej so morali pisci nekje vlomiti in ukrasti uradne tajnosti. Vendar jih nato niso znali preudarno uporabiti. Kljub toliki temeljitosti mrgoli spis samih netočnosti in laži; prvič so jih nasuli 146, drugič 140, vkup 286! Imena in priimki so često tako spakedrani, da pri najboljši volji ni mogoče razumeti, koga mislijo. Naslovi ustanov so čudno zveriženi in imajo po tri ali štiri napake v eni sami besedi, da se človek čudi, od kod so se mogli roditi taki nestvori. Že desetletja ali morda nikoli ni bilo videti v javnosti takih zmazkov, ki so italijanskemu tisku in časnikarstvu samo v zasmeh in sramoto. Tako zlaganih in podlih prispevkov bi se moralo vsako resno podjetje otresati, ker mu uničujejo dobro ime. Mnogo resnejša politična revija «Trieste» je objavila lani podoben seznam imen in priimkov iz tržaškega slovenskega sveta s precej samovoljnimi označbami, ki so povzročile ogorčene ugovore. Revija ugovore še zmeraj objavlja, ker zasleduje cilj poštenega zbliževanja in boljšega spoznavanja dveh ljudstev na dvojezičnem ozemlju. Tako ravnajo poštenjaki. V «Stoletju Italije» pa stojimo pred klavrnim primerom nekakšnega časnikarskega razbojništva, ki mu je cilj brezobzirno uničenje tržaškega slovenstva.

«Stoletje Italije» prehitro pozablja, da je načelnik fašizma zapletel svojo «veliko» Italijo v nacistične mreže, povzročil v lastni domovini najhujši razdor in priklical vanjo tuje čete, da so se prerivale, pobijale in pustošile po njej od Sicilije do Alp. Kar se je rešilo iz tega vesoljnega potopa, se je po zaslugi požrtvovalnih italijanskih protifašističnih borcev in velikodušnih zaveznikov. Na vzhodu so jugoslovanske čete premagale fašiste in naciste in prinesle Trstu svobodo; pozneje so se jim pridružili zavezniki. Tako je bilo fašistično stoletje Italije. Po vojni se italijanska republika trudi, da bi ustvarila zdrave temelje za nadaljnji razvoj Italije v tem stoletju. Ker so štiri desetine dvajsetega stoletja še pred njo, utegne doseči sijajne usode. To ji želijo tudi Slovenci v Italiji, ki se niti od daleč ne ukvarjajo z norimi načrti, kakršne jim podlo podtika «Stoletje Italije» v besedilu pod svojo sliko napisov: «Se enkrat se spominjamo teh slovanskih napisov, ki so se pojavili v Trstu. 'Smrt Italiji' so pisali Slovani na mestne zidove. In Italija dovoljuje, da se ti ljudje mirno naseljujejo na najbolj kočljivih sektorjih in skušajo malo po malo izpodriniti Italijane».

Slika sama neizpodbitno dokazuje, da je protiitalijanski napis delo italijanskega čopiča. Ta si je dal prevesti napis v slovenščino, da bo podtikanje prepričljivejše, a je nato na zidu kot Italijan zagrešil običajno napako: SMRT ITALIII. Predzadnji I namesto J preočitno razodeva italijansko roko. «Stoletje Italije» se najbrž ne zaveda, da je z objavo slike samo pomagalo razvozlati zamotano uganko. Zdaj je vsakomur jasno, da je nesmiselni napis Slovencem podlo podtaknjen.

Uredništvo tega prečudnega lista zelo nedolžno razlaga, kako razvršča Slovence v dve skupini ter s kakšno površnostjo in brezvestnostjo prisoja eni skupini znamenje titovstva: «Dopolnjujemo danes objavo članka — razdeljenega na dvoje zaradi prostora — in nadaljujemo seznam titovskih, komunističnih ali protitalijanskih šolnikov, kar je za nas končno isto». Nato pa: «Tu je treba enkrat za vselej opomniti, da se v Trstu smatra za titovca, kdorkoli se kakorkoli dotakne italijanske vrhovnosti v tem pasu in dobrega imena Italije». Ker pa vsega tega noben razsoden Slovenec ne dela, je na dlani, kako krivično mora biti tako razvrščanje slovenskih ljudi. Slovenci ne marajo nasilja, krivic, zastarelih fašističnih zakonov, raznarodovanja, zapostavljanja, poniževanja, kršenja italijanske ustave, zatiranja in prepovedovanja slovenščine, noben Slovenec pa ne sovraži italijanskega ljudstva kot celoto ali Italijo kot državo. Tega si ljudje okoli «Stoletja Italije» in premnogi drugi nalašč ne dado dopovedati in si izmišljajo zmeraj nove protiitalijanske zgodbe in zločine, da jih podtikajo Slovencem in rušijo mirno sožitje na tem ozemlju. Razsoden Italijan bo to brž sam opazil. Zaupati je treba, da je tudi takih Italijanov mnogo in jih bo zmeraj več

Od številnih proslavah stoletnice zedinjenja Italije se človeku zmeraj znova vsiljuje misel, da bi ta država nedvomno dvignila pomen takih proslav, če bi slovenskemu prebivalstvu od Skofij do najzahodnejše beneškoslovenske vasi odkrito priznala njegov slovenski značaj, kakor je zgodovinsko in zemljepisno izpričan, ter zagotovila na podlagi mednarodnih obveznosti in v smislu napredne italijanske ustave vsakemu Slovencu možnost, da prosto goji svoj jezik in svojo kulturo, kakor to delajo Italijani v mejah svoje domovine in izven njenih meja. Raznarodovanje se v dolgih desetletjih ni obneslo, povzročalo pa je mnogo nepotrebnega trpljenja in hudo kalilo dobre odnose med sosednimi narodi. Raznarodovanje se v današnjem svetu obsoja kot nekaj krutega, nazadnjaškega, zločinskega, moderne države nevrednega. Slovenci bi se morali povezati v eno celoto in priznati bi se morale vsem enake pravice. Le tako bi na vzhodnih mejah Italije zavladalo tisto ozračje dobrega sosedstva, ki je med Italijo in Jugoslavijo tako zaželeno. Zdaj ga kvarijo vsakovrstni ostanki fašizma in pretiranega nacionalizma.

Hitler in Mussolini sta 1945 dokončno doigrala. Stoletje Nemčije in stoletje Italije v smislu nacizma in fašizma je za vselej zašlo. Stoletje demokratične Italije mora biti precej drugačno.

1. maj - v znaku borbe

Ob šestnajsti obletnici osvoboditve Trsta

Delež tržaških antifašistov pri osvoboditvi Trsta po JLA

Oddelki Novozelandcev prodrli v Trst, ko je bilo mesto že v rokah enot Jugoslovanske ljudske armade in ko so se Nemci upirali le še na dveh točkah

Trst, tržaška okolica in vsa Primorska je bila prav gotovo tista dežela, ki je fašizmu dajala najhujši odpor. Če je res, da je bil Trst na eni strani ena od odskočnih desk fašizma, ker se je italijanski nacionalizem tu, na etnični meji, pod vplivom desetletne sistematične kampanje do skrajnosti razbesnel, je tudi res, da antifašizem pri nas ni bil le «resistenza», torej le pasiven odpor proti njemu, pač pa je bil naš antifašizem ves čas borben, napadalen. To dokazujejo številna dejstva, med katerimi je najbolj zgovorno dejstvo, da je fašistični «Tribunale speciale» imel sorazmerno največ dela v Trstu ali pa s tržaškimi oziroma primorskimi antifašisti, ki so jim sodili v Rimu.

In vendar je tudi v vsej tej tržaški in primorski antifašistični borbi obdobje, ki se od ostalih obdobij razlikuje. Mislimo na dobo antifašistične narodnoosvobodilne borbe. V čem se ta doba od prejšnje razlikuje?

Že od samega nastopa fašizma se je v naših krajih fašistična ost uperila proti nam v dveh smereh in sicer na eni strani proti vsemu, kar je bilo naprednega, na drugi pa proti vsemu, kar je bilo slovenskega, v Istri kar je bilo hrvaškega. Naša zgodovina je preveč bogata in tudi še tako blizu, da bi ne bilo treba navajati vseh fašističnih zločinstev nad našim ljudstvom, začenši od prvih požigov, do bazoviških žrtev in raznih procesov in obsodb ter streljanj ob velikem procesu v začetku zadnje vojne.

Ko pa se je v začetku druge svetovne vojne začel tudi v svetovnem merilu obračun med mračnjaštvom in svobodomiselnostjo, med nacifašizmom na eni strani in antifašizmom na drugi strani, in ko je bila pred dvajsetimi leti — 27. aprila 1941 — na pobudo KP Slovenije ustanovljena osvobodilna fronta slovenskega naroda, je njen program, so njene ideje, kaj kmalu zajele tudi vso Primorsko in Trst. In tu, v tem je ona razlika, ki smo jo zgoraj omenili: konkretna, odločna, napadalna antifašistična borba odslej ni več privilegij, če se smemo tako izraziti, najpogumnejših, najodločnejših in najbolj predanih posameznikov, pač pa stvar vseh, stvar vsega ljudstva, stvar kmeta, delavca, uradnika in razumnika. Ta množičnost je ona razlika, ona odlika, ki to dobo in vlogo našega ljudstva v antifašistični borbi odlikuje. Če se je Osvobodilna fronta rodila v Sloveniji, v Ljubljani, spomladi 1941, jo že sredi poletja imamo tudi tu v Trstu, proti jeseni pa se njena oborožena sila — prva primorska partizanska enota — oglasi že na štiri korake od Trsta — na Sežanskem, kmalu za tem v Brkinih in po 1943 po vsej Primorski.

V naslednjih letih se je organizacija Osvobodilne fronte, v Trstu in na vsem Tržaškem, kljub številnim vdorom fašistične in nacistične policije v njene vrste, tako izpopolnila in kapilarično razčlenila po vsem mestu, po predmestjih in okolici, da so se njeni vodilni odbori — sektorski in mestni — mogli ob primernem času, malo pred koncem vojne spremeniti v vojaška poveljstva, ki so začela in vodila vseljudsko vstajo proti nacistom in fašistom v zadnjih dneh vojne, vse do trenutka, ko so v mesto prodrle enote jugoslovanske ljudske armade, ki so mesto osvobodile.

Seveda je treba tu omeniti tudi najpogumnejše in sicer borce VDV in GAP, ki so že dolgo prej opravljali svojo zelo učinkovito nalogo, kot tudi organizacijo Delavske enotnosti, ki je zajela delavce vseh tržaških tovarn in večjih podjetij in v dneh upora dala vrsto zelo učinkovitih in borbenih bataljonov, ki so skupno z drugimi vojaškimi formacijami Osvobodilne fronte sodelovali v uporu in se nato pridružili enotam jugoslovanske ljudske armade do končne osvoboditve mesta.

Kot je znano, se je pozneje, koj po končani vojni, in tudi pozneje ter vse do danes, javilo veliko «borcev» in «osvoboditeljev». Med temi so tudi nekateri «kvalificirani» ljudje, ki si prilaščajo čast, da so oni osvobodili Trst nacistov in fašistov. Toda kdor je sodeloval pri osvobodilnem gibanju in v borbah za osvoboditev Trsta, in pri tem je sodeloval ves zares antifašistični in borbeni Trst, ve, kako je bilo.

Ko je 28. aprila ob 16. uri radiotelegrafist Komande mesta dobil po radiu vest in ukaz: «Enote IV. armade in enote IX. korpusa so v neposredni bližini mesta. V najkrajšem času je pričakovati splošni napad na mesto. Pričnite z vstajo!», so stopile v akcijo vse že dolgo pripravljene enote štirih sektorskih poveljstev in komande mesta, enote Jugoslovanske ljudske armade pa so v «operaciji Trst» imele za seboj že celo vrsto vojaških operacij, katerih namen je bil čimprej prodreti do Trsta in ga osvoboditi.

Po ukazu vrhovnega poveljnika maršala Tita je IV. armada dobila nalogo zlomiti sovražni odpor v Liki, Gorskem Kotaru in Hrvatskem Primorju in nato osvoboditi Istro, Slovensko Primorje in Trst. To armado so sestavljaje 9., 13., 19., 20., 26., 29. in 43. divizija. Za izvedbo iste naloge je bil angažiran tudi IX. korpus. Vse te enote so štele okoli sto deset tisoč mož.

Na svoji poti proti Trstu so enote IV. armade morale najprej premagati 97. nemški armijski korpus, ki sta ga sestavljali 237. in 188. divizija. Zato so bile na stari meji in vse od Snežnika do Trsta zelo ogorčene borbe, ki so trajale več dni. Nemški korpus je namreč dobil od svojega vrhovnega poveljstva ukaz, da mora to fronto ohraniti za vsako ceno.

Ko je štab IV. armade ocenil, da so pogoji za proboj utrjenih in močnih položajev zelo težavni, je na svojem desnem krilu sestavil močno vojaško formacijo, ki so jo sestavljali 20. divizija, tankovska brigada in topniški motoriziran divizion, katere naloga je bila, zaobiti Snežnik in nato preko Ilirske Bistrice prodreti v Trst. Ta strateška poteza se je tudi obnesla, tako da so njene enote bile 1. maja zgodaj zjutraj že v samem mestu.

Koj za njimi so prispele že druge enote, kot n. pr. IX. dalmatinska divizija in druge. Prav tako so bile istega dne, že ob 4. uri zjutraj, v mestu tudi nekatere enote IX. korpusa, katerega druge enote so se borile tudi na Opčinah.

Ko so prodrle v mesto te tako prekaljene, izvežbane in dobro oborožene enote, so nemške postojanske, ki so se enotam naših domačih tržaških bataljonov upirale, padle druga za drugo, razen v dveh postojankah in sicer na gradu sv. Justa in na sodišču, kjer smo prvič videli nekaj Novozelandcev, toda to je bilo že 2. maja popoldne in tedaj je bil Trst že popolnoma osvobojen.

Pred novo premiero Slovenskega gledališča

«Prgišče zemlje»

Dramski prvenec Jožka Lukeša s socialno-narodnostno motiviko tržaške okolice

Barkovlje, Sv. Ivan, Škedenj, Rojan, Opčine, Padriče... pregledujem živo prikazan sestavek prof. Zorka Jelinčiča za prihodnji gledališki list v katerem prikazuje življenje in klavrn zaton teh sto - odstotno slovenskih naselij in ne morem si kaj, da ne bi povzel nekaj podatkov.

Leto 1861! Pred sto leti so openski kmetje pasli svojo živino po Bregu prav do morja v Rojanu, staje za ovce, pašne in pašnike pa so imeli posejane po današnji Greti, Polja, katerih lastniki so bili oni, so segala do današnje železniške postaje, do Javnih skladišč in do trga Oberdan.

Škedenjska polja so segala do današnjega lesnega skladišča, do Sv. Jakoba...

Prosečani in Kontovelci so obdelovali polja tja do Grljana, do današnjega miramarskega gradu..

Padričani so imeli svoje vinograde kjer je danes Ljudski vrt... Kaj bi naštevali! Skoro celoten današnji Trst in vse okoliške vasi so bila naša zemljiška posestva.

Takrat je bilo malo zaslužka, zato pa so ljudje izkoriščali vsako pest zemlje. Vsaka dolinica je imela njivo, vsaka njiva trto. Nekako pred stoletjem, so postavili v škedenjskem portiču dve mali ladjedelnici. Tja se je preselilo tudi nekaj Italijanov.

Mogoče je ravno ta dogodek, ter huda zima, ki je pokončala vse oljčne in trtne nasade prva stopnja, ki je vodila gospodarje v tlačanstvo. Tržaška luka se je vedno bolj širila, ladjedelnice so privabljale z lepimi stalnimi plačami ljudi iz vseh naših krajev. Mladina je kar trumoma zapuščala zemljo. Začela se je prava bolezen «iskanje lažjega zaslužka». Kraške dolinice so opustele in se zaraščale z grmovjem, kali so se zapuščene posušile, živina se ni več pasla po pašnikih.

Prišel je tako zloglasni čas «parol», začeli so se podpisovati «dekreti», začela so se razlaščanja, naseljevanja, daljnosežna raznarodovalna projektiranja, beg naših ljudi... in v kratki noči smo se znašli pred današnjo sliko... Trst... okolica leta 1961!

Tu igrišče, tam letališče, tu naselje za «begunce», tam strelišče, pa week-end hišice, pa ceste, pa... a čim bolj odrinjeni v kraške skale gledajo domačini svojo izropano zemljo.

Pri vseh domačih pisateljih smo morali čakati toliko časa na dramski tekst, ki bi drzno razgalil resnico in vsaj delno načel vprašanje. Moral je dati pobudo član našega gledališča Jožko Lukeš.

Lukeš ni domačin, čeprav živi med nami že petnajst let, spregovoril pa je iskreno, toplo z veliko ljubeznijo do tega kraja, do naših ljudi, do naše tako skopo rezane zemlje.

S «Prgiščem zemlje» (dramo v treh dejanjih) je hotel avtor povedati, kako težka je usoda našega človeka na tem koščku slovenske zemlje. Skušal je orisati okoliško družino, spore med posamezniki in zagovorniki kmetijstva za ohranitev domačije in vse tiste, ki so se od zemlje oddaljili ali ki jim je zemlja samo vir bogastva in brezdušnega izkoriščanja.

Dovolite, da vam pred uradnim «krstom» nudim, kak odlomek dela. ... Gospodarsko smo ogroženi... Pravijo, da bodo razlastili vse zemljišče ob glavni cesti zaradi gradnje novega industrijskega središča... Kmetu naj bi za smešno odškodnino vzeli zemljo, na kateri bodo drugi gradili tovarne in služili milijone.

... kot bori bi morali biti: s svojimi koreninami varujejo našo revno zemljo. Kot kraški kamni bi morali biti: v ogradah jo čuvajo, da jim burja ne pride do živega...

... Lahek zaslužek vam diši, na zemljo ste pozabili!...

... Zemljo moraš imeti rad. Saj jo imamo vse premalo radi. Zemlja je naš kruh in naše vino, naše veselje in naše trpljenje. Ona je naše življenje! Če jo izdaš, si sebe izdal, če jo prodaš, si prodal samega sebe!

... Edino, kar še imamo, je naša zemlja. Revna je in kamnita. Vendar naša je! Pametno ravnajmo z njo, pa nam bo hvaležna. To bi rad govoril ljudem in jih učil, da ne bodo več bežali od doma na tuje ter se pehali za druge...

Ob teh res lepih mislih se plete še cela dramska zgodba s številnimi zapleti in katarznim koncem.

Slovensko gledališče v Trstu se čuti počaščeno, da lahko predstavi svojemu občinstvu v presojo to literarno delo svojega člana.

Svojemu kolegu želim, da bi njegovo delo vzbudilo živahne debate med našimi ljudmi. Ne mislim tu na bolj ali manj filozofske kritike, katere jih resnici na ljubo malokdo prebere, marveč na tiste konstruktivne debate, ki bodo z argumenti v roki utemeljile ali zavrgle avtorjeve misli po kateri je narod (ali manjšina) brez svoje lastne zemlje določen propadu. Želim mu tudi, da bi s svojim delom naletel pri naših ljudeh na sprejemljiva srca, ki bodo zares občutila, kaj jim z vso ljubeznijo hoče povedati.

ADRIJAN RUSTJA

Ob 20-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte

Beležke o primorskem partizanskem tisku

4. JOŽE OBLAK

Za italijanske edinice, ki so se predvsem v sklopu IX. korpusa NOV in POJ borile proti fašizmu, so izdajali «Il corriere partigiano. Organo delle unità italiane nell'Esercito di Liberazione nazionale della Slovenia», (Partizanski kurir. Vestnik italijanskih enot v narodnoosvobodilni vojski Slovenije).

«Il corriere partigiano» je tiskala tiskarna «Triglav»; Prva številka je izšla 10. oktobra 1944.

«Il nostro avvenire» je 1943 izdala članek dr. S. Peterina «Il nuovo potere popolare e la minoranza nazionale italiana» (Nova ljudska oblast in italijanska narodnostna manjšina), ki jo je natisnila tiskarna «Trilof» («Trilof» je okrajšava «TRI-letnica Osvobodilne fronte»).

Tržaška tehnika je leta 1944 izdala tudi ciklostiran prevod članka dr. J. Smodlake «O razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo» pod naslovom «Sulla definizione dei confini fra la Jugoslavia e l'Italia» (Ed. dell'ufficio politico dell'unità italiana nell'esercito di liberazione nazionale della Slovenia). Navedeni članek je izšel v reviji «Nova Jugoslavija» št. 7-10 leta 1944.

Dne 15. avgusta 1944 je začel v Trstu izhajati ciklostiran list «Mladina na delu», ki je bil žepni časopis slovenske mladine v Trstu.

Za mlade italijanske antifašiste je 1. marca 1945 začelo izhajati tiskano glasilo, ki ga je tiskala tiskarna «Slovenija», z naslovom «Gioventù nuova. Voce della gioventù antifascista italiana del Litorale». (Nova mladina, Glasilo italijanske protifašistične mladine Primorske).

Neugotovljena tehnika je tudi natisnila članek Pokrajinskega komiteja Zveze slovenske mladine za Slovensko Primorje «La gioventù del Litorale si prepara al II. congresso della ZSM. Edito del comitato regionale della ZSM per il Litorale Sloveno».

Tržaška tehnika je tudi ciklostirala leta 1944 «Il lavoratore», organ Pokrajinskega komiteja KPI v Trstu in «Ultime della radio».

Ob tej priložnosti naj omenimo, da je celo uradno glasilo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta «Uradni list SNOS», ki je začel izhajati 25. marca 1944, izhajal tudi v italijanščini pod naslovom «Giornale Ufficiale del Consiglio nazionale di liberazione sloveno».

Mimogrede naj še omenimo, da je tržaška tehnika ciklostirala «Regolamento per il funzionamento del Comitato nazionale di liberazione Sloveno» (Pravilnik o poslovanju Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta — SNOS).

Na kratko smo pregledali najvažnejši periodični tisk raznih množičnih organizacij; sedaj pa bomo še pregledali neperiodični tisk, ki je bil tudi zelo pomemben.

Primorske tehnike so sproti ponatiskovale in ciklostirale članke voditeljev slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja. Naj ob tej priložnosti naštejemo samo nekaj takih izdaj oziroma ponatisov:

Tehnika «Krn» je leta 1944 izdala članek Edvarda Kardelja «II. zasedanje AVNOJA in slovenski narod». Tehnika «Porezen» pa je leta 1944 ponatisnila iz «Ljudske pravice» — glasila KP Slovenije, članek Edvarda Kardelja «Komunisti in vera».

Primorske partizanske tehnike so ciklostirale še naslednje članke Edvarda Kardelja: «O današnjih glavnih nalogah», «Pot nove Jugoslavije», «Povampirjenje italijanskega fašizma». «Zaprta vrata» in druge.

Primorske partizanske tehnike so oskrbele primorsko izdajo članka Borisa Kidriča «Dve leti Osvobodilne fronte». Razen tega so izdale še naslednje članke Borisa Kidriča: «Boj birokratizmu, karierizmu in drugim nezdravim pojavom», «Enotna narodna vlada», «O graditvi narodne oblasti» in druge.

Primorske partizanske tehnike so ciklostirale tudi nekaj krajših del klasikov marksizma Marxa, Engelsa, Lenina in drugih.

Tehnika «Krn» je ponatisnila brošuro, ki jo je leta 1943 izdala komisija za agitacijo in propagando Centralnega komiteja KPS «Glavna radobja družbenega razvoja».

Tehnika «Nanos» in še nekaj neugotovljenih tehnik so leta 1944 ciklostirale članek Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko Primorje «Vloga KP v osvobodilni borbi narodov Jugoslavije».

Sekretar Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko Primorje Aleš Bebler-Primož je napisal članek «25-letnica ustanovitve KPJ», ki so ga leta 1944 ciklostirale tehnike «Sabotin», «Snežnik», «Krn» in «Grmada».

Pokrajinski odbor za Slovensko Primorje je počastil obletnico smrti največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja s ciklostirano brošuro «Ob 25-letnici smrti Ivana Cankarja», ki jo je ob koncu leta 1943 izdala tehnika «Jelenik».

Ob stoletnici rojstva «Goriškega slavčka» Simona Gregorčiča, so izdali brošuro «Simon Gregorčič». Ob stoletnici pesnikovega rojstva «1844-1944», ki jo je izdala neznana tehnika. Za to priložnost je Pokrajinski odbor OF izdal tudi pesmarico «Pesmi za mladenke», eno, dvo in troglasni zbori, ki jo je uredil prof. Makso Pirnik.

Leta 1944 je Pokrajinski odbor OF počastil tudi obletnico rojstva pisatelja Josipa Jurčiča in izdal ciklostirano brošuro «Ob stoletnici rojstva pisatelja Josipa Jurčiča», ki jo je napisal pisatelj France Bevk, predsednik Pokrajinskega odbora OF, a izdala pa jo je tehnika «Krn». France Bevk je še napisal «Našim pioniričkom», kar je ciklostirala mladinska tehnika «Mlada».

Spomin največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna pa je Pokrajinski odbor OF počastil z izdajo brošure «Stoletnica Prešernove Zdravljice», ki jo je izdala tehnika «Porezen».

Pokrajinski odbor OF je izdal še leta 1944 Mateja Bora «Gospoda Lisjaka» in «Ječa se je odprla».

Veliko pozornost je med prebivalstvom Primorske vzbudila zbirka pesmi «Naši pesniki novemu rodu», ki jo je izdal Pokrajinski odbor OF leta 1944 in je izšla v dveh snopičih. Prvi snopič so izdale tehnike «Snežnik», «Porezen», «Matajur», «Doberdob» in tehnika XXXI. divizije. Drugi snopič pa tehnike «Matajur» in «Sabotin» ter «Porezen». Tudi «Partizanske pesmi» je Pokrajinski odbor OF dvakrat izdal.

Štiri tehnike («Grmada», «Krn», «Snežnik» in Jelovica») so izdale brošuro «Svobodna Slovenija voli», ki jo je izdal propagandni odsek pri Pokrajinskem odboru OF leta 1944, a tehnika «Matajur» pa brošuro «Zrtvam svobode». Več tehnik je tudi izdalo brošuro «Narodni heroj Janko Premrl-Vojko».

(Nadaljevanje sledi)

Prihodnjo nedeljo

bomo začeli objavljati povest

MILANA LIPOVCA

LJUDJE OB CESTI

Ceprav bo knjiga izšla v kratkem pri založbi «Lipa» v Kopru, si je objavo zagotovil tudi naš dnevnik, ker zajema vsebina kraje in ljudi iz neposredne bližine Trsta

Pretresljivi doživljaji in primeri navidezne smrti

Mrtvec je trkal v rakvi

Zdravnik je ugotovil smrt ponesrečenca, ki je še danes živ - Kdaj so večinoma možni primeri, da je človek le na videz mrtev

«Na pomoč! Na pomoč!» je nenadoma presekal nočno tihoto presunljiv krik. Vsi, ki so bili v hiši, so v grozi kar otrpnili in se od strahu niso mogli niti ganiti. Šele potem, ko klic na pomaganje ni ponehal, so se zganili in stekli v sobo, kjer je že 36 ur ležal na mrtvaškem odru Steven Ray. Zbranih je že bilo nekaj pogrebcev, ki so prišli, da bi se še zadnjič poslovili od svojega prijatelja. Lahko si mislimo kolikšna groza jih je prevzela, ko so videli, kako se «mrtvec» poskuša vzdigniti v rakvi, a ko se mu je naposled le posrečilo zlesti z odra, so ostali tam le najpogumnejši. Brž so mu pomagali iz neprijetnega položaja.

To se je zgodilo v ameriškem mestecu Middlebury. Steven Ray je pri neki avtomobilski nesreči odletel daleč iz avtomobila in zdravnik je ugotovil njegovo smrt. Vidi se, da zdravnikov pregled ni bil preveč natančen, sicer ne bi izdal potrdila o smrti.

Steven Ray živi še sedaj.

Še bolj pretresljiv je bil doživljaj francoskega kmeta Reneja Robina, ki ga je že delj časa mučila zlatenica. Moral je celo v bolnišnico, vendar pa je bilo kljub skrbni negi in prizadevanju zdravnikov z njim čedalje huje. In ko mu je neka bolniška sestra zatisnila oči, se ni temu nihče čudil.

Domači so prišli po Renejevo truplo in ga odpeljali v rojstno vas. Tam so ga položili na mrtvaški oder, okoli katerega so gorele sveče. Znanci in prijatelji so prihiteli, da bi, kot je tamkaj navada, bedeli pri dragem pokojniku, in mu s tem izkazali še zadnjo čast in spoštovanje.

Naslednje jutro so rakev zaprli, cvetje in vence so že odnesli na mrtvaški voz, nazadnje zgrabijo štirje nosači za krsto, da bi jo odnesli, ko začujejo neki ropot.

«Razpelo mu je padlo iz rok. Saj se tega nič več ne zaveda. Kar vzdignite!» je dejal eden nosačev.

A komaj je to izgovoril, so vsi štirje hkrati izpustili krsto, in vsi bledi ter z grozo v očeh strmeli vanjo. Rakev se je namreč jela enakomerno tresti, iz nje pa je bilo razločno slišati trkanje po pokrovu in pridušeno stokanje. V hipu se je soba napolnila s pogrebci, ki so prihiteli od zunaj. Dva najbolj srčna sta brž jela odpirati, komaj zabiti pokrov krste. Ko se jima je nazadnje le posrečilo sneti pokrov, so ugledali oživljenega kmeta Robina, ki je ves prestrašen zrl vanje.

«Prav zares sem se bal, da me boste pokopali», je potem pripovedoval. «Prebudilo me je neko butanje, ki je v mojih ušesih bobnelo kot streljanje topov. Sama tema je bila in zmanjkovalo mi je zraka. Zaznaval sem od daleč neke glasove, a nisem se mogel niti ganiti. Ko pa sem začutil v rokah križ, sem vedel, da sem v krsti in da me bodo pokopali. Pri tem me je obšla taka groza, da sem začel trkati s križem po pokrovu. Kmalu zatem sem ugledal svetlobo in ljudi».

Rene Robin je še danes živ in zdrav, čeprav se je po svojem «vstajenju» moral še nekaj mesecev zdraviti.

Razumljivo je, da so se za ta primer zanimali mnogi zdravniki — francoski kot tudi iz drugih dežel.

Zdravniki dobro vedo, da so mogoči primeri, ko je človek le na videz mrtev. To se dogaja zlasti pri ponesrečencih z električnim tokom, pri zastrupitvah z ogljikovim dvokisom ali z morfijem, pri obešencih, utopljencih ali zmrznjenih. Skratka, pri vseh takih primerih, ko niso prizadeti organi, ki so važni za življenje, čeprav za nekaj časa komaj zaznavno delujejo ali pa vobče ne. To bi se pa dalo uravnati, če bi bila pomoč dovolj zgodaj. Saj so znani primeri, ko je bolniku nehalo delovati med operacijo srce, pa ga je priseben kirurg z masiranjem «oživil».

Po navadi izda zdravnik potrdilo o smrti šele potem, ko se o tem prepriča po zanesljivih znamenjih, in sicer, potem ko se pokažejo značilne lise na koži in po spremembah na očesni mreni.

Največ navideznih smrti je v tropičnih deželah, kjer velja določba, da je treba mrliča pokopati že po 24 urah. Včasih celo že prej. Ponekod pa krsto zabijejo brž ko je zdravnik ugotovil smrt. Nekateri imajo navado, da mrlicu z dolgo tanko iglo prebodejo srce preden zabijejo rakev.

V starih časih, ko zdravniška veda še ni bila tako razvita, tudi smrti niso mogli tako zanesljivo ugotoviti. Zato so marsikoga pokopali, čeprav je bil v resnici še živ. Če pa se je kdo le prebudil še preden so ga zagrebli, še ni bil rešen, kajti ljudstvo je bilo prepričano, da je prebujenje delo hudobnih duhov. Zato so se kar brž podvizali takega nesrečnika spraviti s poti. Takih primerih je znanih mnogo iz prejšnjih časov.

Vendar pa se še dandanes dogaja v nekih deželah, da z obujenimi «mrliči» ravnajo enako kot so to počenjala neuka in zaostala ljudstva.

Bilo je lani decembra, v Španiji. Juan Machado, mladenič iz neke oddaljene hribovske vasi je bil že leto dni pri vojakih. In prav na zimo je prišel domov na dopust. Štiri dni je že bil doma, ko se je zgodilo...

Juan je nameraval z oslom, Pepe so ga klicali, v bližnji gozd. Toda Pepe je bil ta dan posebno muhast. In vendar je bil prej ko je bil Juan še doma, tako prijazen in ljubezniv osliček! Kar naprej je rital in brcal in — kot blisk je nesrečnega fanta zadelo kopito v glavo, da je ves krvav obležal v snegu pred hlevom.

Dobro uro zatem ga je našla sestra in brž so prihiteli še drugi domači. Toda ubogemu Juanu ni bilo mogoče nič več pomagati, saj je bil že trd. Od mraza? Ne! Mrtev je bil. Odnesli so ga v hišo, kjer so ga položili na mrtvaški oder, ki so ga na hitro napravili. Sosedje in sorodniki so se zbrali in posedli v hiši ter mrmrali razne molitve. Vmes pa so se tudi pogovarjali.

Pravzaprav se niso preveč začudili, da je Juana doletela taka nesreča. Pepe je bil le «roka usode» ki je udarila po tem grešniku. Da, grešniku! Saj je pripovedoval take čudne reči o mestu in ljudeh, ki jih pač nihče ni mogel verjeti. Prav gotovo je bil obseden! Ne, zares, ni to nič čudno!

Okoli polnoči se je iz čumnate, v kateri je ležal mrtvi Juan zaslišalo neko ropotanje, potem koraki in nazadnje so se odprla vrata. Pred njimi je stal — Juan.

O tem, kar se je zgodilo nato niso izjave navzočih enake. «Oči so mu žarele kot oglje», je povedala ena od žensk. «Od njega je zavel smrad vsega pekla in napolnil vso sobo», je trdil neki možakar.

Ve se le to, da je brat Alvaredo tedaj vstal in Juana nekaj vprašal, ko mu pa ni nič odgovoril, je zgrabil železno grebljico in z njo pobil brata na tla..

Sedaj je bil Juan zares mrtev. In nihče ne more onih preprostih ljudi prepričati, da je bil Juan le navidezno mrtev ter da niso pobili samega hudobca.

Še dandanašnji se primeri, da se mrtvi obujajo, bodisi da se to dogaja s pomočjo sodobnih izsledkov zdravniške vede, bodisi, da telo samo premaga otrplost in oživi. Zato nas ne smejo motiti taki primeri, ki so le redki pojavi zaostalosti in vraževernosti. Zaupati je treba v zdravniško vedo, ki si prizadeva, da bi z vsemi sredstvi ohranila in podaljšala človeku življenje.

ZVISIN

Sonali das Gupta se boji maščevanja

Lepa Indijka Sonali das Gupta, sedanja nezakonita žena filmskega režiserja Roberta Rossellinija ima velike skrbi. Njen mož Harisadahn das Gupta je namreč najavil svoj prihod v Rim z namenom, da odpelje domov svojo nezvesto ženo in jo postavi pred indijsko sodišče, ki bi ji po indijskih zakonih prisodilo najmanj sedem let zapora. Sonali je vest o prihodu moža zelo razburila, ker bi morala zapustiti Rossellinija, ki ga ima zelo rada in hčerko, ki se jima je rodila. Razen tega bi se morala vrniti v Indijo, kjer bi jo vsi sorodniki prezirali in kjer bi ji bilo prepovedano živeti s sinom, ki ga je pri svojem begu v Evropo pustila.

Uboga Sonali. Komaj se je njeno življenje v Rimu nekako uredilo ter so prenehale govorice okrog njene ljubezni z Rossellinijem in komaj si je našla zaposlitev, ki jo zanima in ki ji je vrnila zopet zaupanje v bodočnost, že se ji postavljajo nove ovire. Razen tega je tudi Rossellini v zadnjem času toliko zaposlen, da ji ne more biti dosti v oporo. Sonali je skoraj vedno sama v Rimu, kjer stanuje v lepi vili s svojim mlajšim sinom in z dveletno hčerko in kjer je pred časom odprla trgovino z indijskimi okraski in folklornimi izdelki.

Rossellini je sprejel vest o prihodu Sonalinega moža z dosti večjim mirom in hladnokrvnostjo. Nekateri, ki Rossellinija dobro poznajo, vidijo v tem kaj slabo znamenje za ubogo Sonali. Po njihovem se je Rossellinijeva ljubezen do lepe Sonali v zadnjem času že precej ohladila ter bi bil Rossellini celo zadovoljen, če bi se Sonali zopet vrnila v Indijo. Seveda so to za zdaj le zlobna namigovanja, ki pa imajo precej opore v zadržanju slavnega režiserja do vseh žena, ki jih je do sedaj ljubil oziroma se z njimi poročil.

Če izpustimo njegovo prvo ženo Marcello De Marchis, s katero je imel sina, ki mu danes že pridno pomaga pri režiji, lahko začnemo pri opisu njegovih velikih ljubezni pri igralki Anni Magnani. Njuna ljubezen se je začelo in tudi zaključila tako rekoč v filmskih ateljejih. Bila je to ljubezen, ki je rodila filma kot «Rim odprto mesto» in «Človeški glas», s katerima je Anna Magnani zaslovela kot ena najboljših filmskih igralk, Rossellini pa kot eden najboljših režiserjev. Vsi so bili prepričani, da bo njuna ljubezen večna ter da jo bosta izpopolnjevala še s svojim skupnim delom pri filmu.

Pa ni bilo tako. Rossellini je spoznal slavno igralko Ingrid Bergman in se je v njo zaljubil. Tudi ona se je vanj zaljubila, čeprav je bila do tedaj srečno poročena s švedskim zdravnikom Lindstromom, s katerim je imela tudi hčerko Pio. Ingrid je zaradi Rossellinija zapustila svoj dom in Hollywood in se preselila v Italijo. Tu sta se z Rossellinijem tudi poročila in rodili so se tima kar trije otroci. Toda zakon ni bil srečen. Oba sta namreč spoznala, da sta drug drugemu pri umetniškem ustvarjanju v napoto. Tako sta se ločila; Ingrid se je zopet poročila z bogatim švedskim producentom Larsom Schmidtom, Rossellini pa je odšel v Indijo, kjer je posnel zelo dober dokumentarni film. Tam je tudi spoznal Sonali, ki mu je pomagala pri režiji filma. Med njima se je vnela ljubezen in Sonali ni dolgo premišljala ter je zapustila dom in moža in odšla za Rossellinijem v Evropo. Dolgo je živela skrita v Parizu, končno pa sta se z Rossellinijem vendarle pokazala v javnosti. Tedaj se je tudi izvedelo, da se jima je rodila medtem hčerka.

Sonali se je kmalu zatem preselila v Rim. Prihod njenega moža bi lahko njeno življenje zopet popolnoma spremenil. Sonali še vedno upa, da do tega ne bo prišlo ter da je njen mož najavil svoj prihod samo, da bi jo prestrašil in vsaj nekoliko kaznoval. Kdor pozna Sinalinega moža pa pravi, da se prav nič ne bo premislil ter da bo izvedel svoje maščevanje do konca.

—«»—

Rossellini in Sonali das Gupta

«Ciklopske oči» za merjenje kisika

Zdravniki v glavnem še vedno ugotavljajo po modrih ustnicah, ali je v krvi srčnega bolnika dovolj kisika. Niti najbolj izkušeno oko pa ne more vselej zanesljivo ugotoviti, ali je kri manj kot 70-odstotno zasičena s kisikom, zato je velikega pomena novi aparat, ki brž postreže s potrebnimi podatki. Napravo sestavljata dve sivi škatli, toliksni kot prenosni pisalni stroj, razen njiju pa merilni instrument v velikosti kokošjega jajca. Ker te merilne pripomočke pritrdijo bolniku na čelo nad očmi, je celotna naprava dobila vzdevek «ciklopske oči«. Merilni instrumenti ugotavljajo barvo krvi v žilicih pod kožo. Več ko je v krvi kisika, bolj svetla je rdeča barva. Drobna žarnica v merilcu osvetljuje kožo. Čim več svetlobe se odbije na fotocelico, tem več je kisika v krvi. Primerjava z barvno lestvico natanko naznači odstotek kisika.

V nedeljo 21. maja bo veliki

mladinski izlet v Planico

kjer se bo sestala mladina Tržaškega, Goriškega, Slovenske Benečije, Koroške in Gorenjske

Dopoldne bo športno srečanje (namizni tenis, odbojka, nogomet, šah)

Popoldne po skupnem kosilu bo kulturno - zabavni program, vmes razdelitev nagrad zmagovalcem športnega srečanja

Vpisovanje in pojasnila pri vseh prosvetnih društvih ter drugih organizacijah

Gary Grant in Grace sta obujala spomine

Ranieriju to ni bilo všeč in je odslovil gosta

Pred nekaj dnevi je bilo pet let, odkar se je filmska igralka Grace Kelly poročila s princem Ranierijem in tako postala tudi sama princesa monakovske kneževine. Bilo je 19. aprila 1956, ko so v Montecarlu slavili poroko, ki so jo prenašale tudi razne televizijske postaje. Grace je postala najlepša in najbolj popularna princesa, ki so jo sprejeli številni državniki in poglavarji raznih držav. Grace je bila presrečna in vsi so jo imeli zelo radi. Toda kmalu so njeni najožji prijatelji opazili, da je postala bolj otožna in zamišljena. Njeno življenje se je pač popolnoma spremenilo. Iz slavne filmske igralke, ki jo je svet obževal, je postala princesa, katere vsak korak je bil strogo nadzorovan. Po rojstvu Caroline in Alberta se je Grace nekako pomirila in vse je kazalo, da se je v svojem novem položaju popolnoma znašla. Monakovsko ljudstvo jo je ljubilo in tudi mož ji je kazal vso svojo naklonjenost in simpatijo. Življenje lepe princese bi bilo mogoče še naprej srečno, da se ni vpletla vanj znana operna pevka Maria Callas. Vsi vedo, da ni imela Grace nikoli simpatije do te pevke. Toda dokler so bili njuni odnosi le zelo redki, jo je še nekako prenašala. Toda odkar je Maria Callas postala nerazdružljiva prijateljica Aristotela Onassisa, je Grace ni mogla več trpeti. To svojo antipatijo tudi ni prikrivala ter je od moža zahtevala, naj bi prekinil vsak odnos s Callasovo in z Onassisom. Toda Ranieri tega ni mogel storiti, ker ima pač Onassis glavno besedo v njegovi kneževini, saj so vsi hoteli in igralnice njegova last. In tako si je moral obdržati njegovo prijateljstvo in si zagotoviti tudi prijateljstvo Callasove. Grace se je le s težavo vdala temu novemu položaju, ter se je na videz spoprijateljila z Mario Callas. Toda od tedaj dalje se je Grace vedno bolj poredko pokazala v javnosti. Ljudje, ki jo dobro poznajo, so videli v tem njeno željo, da bi se čimbolj izognila družbi Callasove in Onassisa. In tako je postala Grace zopet bolj zamišljena in slabe volje.

Ranieri je bil zaradi tega že dalj časa zelo zaskrbljen. Da bi ugodil svoji lepi ženi in jo razvedril, ji je obljubil potovanje v Ameriko ter je prav zaradi nje povabil za veliko noč v svojo kneževino ameriškega filmskega igralca Garyja Granta. Kot vemo, je bil Gary Grant zadnji partner Grace Kelly v njunem filmu, ki sta ga snemala prav v monakovski kneževni. Tedaj se je dosti pisalo in govorilo, da se imata Grace in Gary rada, ter da se bosta poročila. Seveda so bile vesti o njuni poroki neresnične, ker se je Grace kmalu nato poročila z Ranierijem. Od tedaj se Grace in Gary nista več srečala, vendar sta si pogosto dopisovala ter sta ostala dobra prijatelja.

Njegov prihod na monakovski dvor je pomenil za Grace važen dogodek. Od tega dne dalje je bila Grace zopet dobro razpoložena in vedno nasmejana. Z Garyjem se je sprehajala in pogovarjala ure in ure. Čeprav je prispel Gary na obisk v spremstvu žene, so se začele zlobne govorice o novi ljubezenski idili med njim in Grace. Toda Grace in Gary nista marala za te novice in tudi Ranieri in Garyjeva žena sta jih odločno odklanjala. Toda Grace je danes vendar princesa. In življenje princese pač ni življenje navadne filmske igralke. Govorice o njeni simpatiji do Garyja Granta so postajale vse bolj pogoste in kmalu so prisilile princa Ranierija, da je povzel potrebne korake, da obrani dobro ime svoje žene. Tako je poklical k sebi Garyja in ga zelo vljudno naprosil, da skrajša svoj obisk v Montecarlu. Grace je bila zaradi tega obupana, Gary pa strašno užžen in razkačen. Vsedel se je na prvo letalo in odpotoval v London. Novinarjem, ki so ga pričakali, je izjavil: «V tisti prekleti Montecarlo ne bom stopil nikoli več.»

HOROSKOP

Veljaven od 30. aprila do 6. maja

OVEN (od 21. 3. do 20.4.) Dobili boste zanimivo sporočilo. Ljubezenski spor bo malo trajal. Imeli boste polne roke dela, a boste dosegli lep uspeh. Prijetno razpoloženje v veseli družbi. Srečni dan torek.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Ta teden vam bo prinesel vesela presenečenja. Verjetno boste spremenili neke svoje navade in načrte. V poklicnem delu boste naleteli na malenkostne ovire. Srečni dan ponedeljek.

DVOJCKA (od 21. 5. do 22. 6. Fazite, da ne pokvarite harmonije z drago osebo, ker sentimentalni odnosi ne bodo te dni prav idealni. V poklicnem delu bodite bolj previdni in upoštevajte nasvete svojih prijateljev. Srečni dan petek.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) V ljubezenskih zadevah nič izrednega, srečni, prijetni trenutki. Preti vam nevarnost, da se bo poslabšal vaš gmotni položaj; zaradi tega bolj skrbite za svoje zadeve. Srečni dan sreda.

LEV (od 23. 7. do 22.8.) Lahko boste rešili neprijetno zadevo, ker vam je sreča naklonjena. V poklicnem delu vam bo zelo koristila vaša iznajdljivost. Opustite stvari, ki vam delajo le preglavice. Srečni dan sobota.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Lepi načrti in srečni dnevi. Dobro se boste počutili v prijetni družbi. Ugodne priložnosti, da boste našli novo pot za napredovanje v poklicnem delu. Ugodna priložnost za izlet. Srečna dneva petek in sobota.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Če boste potrpežljivi in popustljivi, boste poravnali malenkostne spore z drago osebo. Prijetna zabava. Znali boste izrabiti vse svoje sposobnosti. Srečni dan četrtek. Pismo.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Spor z drago osebo ne bo dolgo trajal in se boste spet sporazumeli. Razgibano poslovno delo. Bodite potrpežljivi, da ne boste zadel, občutljivosti nekaterih oseb. Srečni dan sreda.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Izredne priložnosti, da boste ta teden preživeli v prijetnem razpoloženju, če boste pustili ob strani razne skrbi. V poklicnem delu nič novega. Obisk. Srečni dan sobota. Potovanja.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Neprijetno razpoloženje, ki ne bo ugodno vplivalo na tiste, ki vas bodo v vaši družbi. Prijetna novica. Ne čudite se, če v poklicnem delu ne bo vse tako kot si želite. Pismo.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Dolgočasni dnevi. Melanholija. V poslovnih zadevah ugodne spremembe. Zanimivi razgovori, ki vam bodo dali možnost, da boste lahko odkrito povedali, kar mislite. Srečni dan četrtek.

RIBI (od 20. 2. do 20.3.) Veselo se boste srečali z nekom od sebe, ki vam je všeč. Dnevi bodo mimo v prijetnem razpoloženju. Lepe priložnosti za uspešno poklicno delo. Srečni dan nedelja.

iz naših krajev

Iz govora svetovalca inž. J. Pečenka v pokrajinskem svetu

Pokrajinska uprava mora kmetijstvu posvetiti večjo pozornost kot doslej

Za publikacijo strokovnega lista v slovenščini in za slovenske kmetijske tečaje

Spregovoril o proračunu goriške uprave je svetovalec Neodvisne socialistične zveze inž. Josip Pečenko med drugim govoril o kmetijstvu na naših področju in nekaterih problemih, ki v tej zvezi neposredno zadevajo pokrajinsko upravo.

Pečenko je predvsem govoril, da oblasti posvečajo kmetijstvu na našem ozemlju vse premalo pozornosti, zlasti še če upoštevamo nezadovoljive zemljiške in podnebne pogoje, ter slabe tržne pogoje, ki ovirajo na razvoj kmetijstva pri nas.

Svetovalec inž. Pečenko je med drugim ugotovil, da je v proračunu predviden prispevek pokrajinskemu upravnemu odboru za cvetlične razstave, ker zato, da lahko na razstavah sodelujejo tudi domačini-vrtnarji. To je prav in potrebno, zaradi tega je inž. Pečenko tudi predlagal pokrajinski upravi, da v bodoče posveti večjo pozornost razvoju domačega cvetličarstva, tudi zato, da bi se te panoge oprijelo čim več kmetovalcev.

V nadaljevanju je svetovalec ugotovil, da je v proračunu predviden prispevek v znesku pol milijona lir za «Ustanovo za obnovo kmetijstva» (Ente rinascita agricola). Ta ustanova, je nadaljeval inž. Pečenko, objavlja tudi periodični list «Rinascita agricola», ki izhaja dvakrat na mesec in je organizirala tečaj za kokošerejo in vrtnarstvo. V tej zvezi ne bo škodovalo povzeti nekatere zaključke: Ustanova si nedvomno prizadeva širiti razne dejavnosti v okviru kmetijstva in zaradi tega bi bilo logično, da bi bila tako publicistična dejavnost kot organizacija tečajev namenjena kmetovalcem naše pokrajine. Toda kako je s to zadevo v praksi?

«Rinascita agricola» je publikacija, ki jo izdajajo v italijanskem jeziku in je torej namenjena predvsem italijanskim kmetovalcem, medtem ko so tečaji le v italijanskem jeziku.

V tej zvezi pa je treba proučiti sestav kmetijskega prebivalstva tudi z etnične plati. Iz seznamov neposrednih obdelovalcev vseh občin tržaške pokrajine, ki so bili sestavljeni avgusta 1959. leta, je razvidno, da je od 1638 vpisanih družinskih poglavarjev 1444 pripadnikov slovenske etnične skupine in 194 pripadnikov italijanske etnične skupine, kar pomeni, da je 88,16 odst. Slovencev in 11,84 odst. Italijanov. Zaradi tega bi bilo logično, da bi se upoštevale pravice, ki bi jo morala uživati večina — v tem primeru slovenski kmetje — in sicer tako preko časopisja (Rinascita agricola) kot tudi preko tečajev v slovenskem jeziku.

Toda to se ne dogaja, in sicer v škodo tehničnega razvoja kmetovalcev ter v škodo kmetijstva sploh. Če torej hočemo, da bo javni denar, ki je namenjen kmetijstvu, dobro uporabljen, tedaj naj se poskrbi za izdajo slovenskega strokovnega lista in organizacijo slovenskih kmetijskih tečajev. Samo na ta način bo javni denar koristno uporabljen.

Svoja izvajanja je svetovalec inž. Pečenko zaključil z ugotovitvijo, da je svoje pripombe k proračunu postavil ne samo zato, ker ima pravico, temveč predvsem dolžnost, da opozori pokrajinsko upravo na določene probleme, ki zadevajo kmetijstvo našega področja.

ŠTEVERJAN

Sedaj, ko je v teku asfaltiranje ceste na Bukovju, kjer so že položili prvo plast spalmobita, drugo plast pa bodo položili čez kakšen mesec, morda pa tudi poprej, se nam zdi umestno spregovoriti še o enem izredno pomembnem vprašanju, ki se tiče stanja cest v tej občini. Pri tem mislimo na cesto, ki pelje z Bukovja na Valerišče. Ta cesta je zelo prometna, ker je na tem kraju dosti motornih vozil, zlasti traktorjev. Vožnja po njej pa je skrajno nevarna. Preveč hudih in nepreglednih ovinkov je na njej, pa tudi preozka je. Zategadelj smo mnenja, da bi občinska uprava morala razmisliti o tej zadevi, ker se nam zdi, da je naš predlog stvaren in bi ga pozdravili vsi vaščani. Z nekoliko dobre volje bi se dalo razširiti nekaj ovinkov, ki so prav pod bregom, in doseči na njih boljšo vidljivost. Cesto bi bilo treba tudi nekoliko razširiti, zakaj na ovinkih, pa tudi drugje je precej ozka. Zlasti velja naše priporočilo za tisti del ceste, ki gre od križišča na Bukovju do novega šolskega poslopja.

DOLINA

Priprave za naš praznik dobro napredujejo. Vaška dekleta in fantje imajo sedaj polne roke dela, prav tako tudi odbor, ki pripravlja vse potrebno za razstavo in pokušnjo domačih vin.

Naš domači praznik je vsako leto prvo nedeljo v maju, kar pomeni, da bo letos 7. maja. Vsi si želimo predvsem lepega vremena, od katerega je v glavnem odvisen uspeh prireditve. Toda o tem bomo spregovorili v posebnem članku, ki ga bomo objavili v prihodnjem tednu.

NABREŽINA

Na občinski seji, ki je bila 13. t. m., smo zvedeli, da bo naša občina dobila pod okriljem SELAD za leto 1961—62 32 milijonov lir za javna dela in kaj se bo s tem zneskom izvršilo. Največ se bo porabilo za ureditev občinskih poti, kar je tudi razumljivo. Med te je všteta tudi pot do Doma onemoglih. Sprašujemo se, če in kdaj bo ta stavba uresničila svoj namen. Za to je bila grajena in prepričani smo bili, da bo za to dom tudi z vsem opremljen. Kot v vsem pa je tudi s to zadevo tako, da se ne ve kam pes taco moli. Stavba je že davno pod streho. Bo to krov za onemogle, ali ne bo? Zakaj je neki občinski svetovalec baje predlagal, da naj bi se stavba namenila čemu drugemu? Čudne stvari na tem čudnem svetu!

Če bi torej ta zadeva ne bila še rešena, mislimo, da bi bilo pravilneje, če bi se znesek 6.700.000 lir porabilo za popravilo kake druge poti, ki so v slabem stanju in zaradi tega v oviro naraščajočemu prometu. Ne gre le za ureditev cestišč, ampak še bolj za ovinke, ki promet močno ogrožajo.

PREČNIK

Nekako na sredini poti Prečnik-blok v smeri proti severu je leta 1944 na gmajni podlegel zverinskemu mučenju naš vaščan Josip Knez. Nemci so ga bili izsledili, ga v zastrašenje vaščanov skrajno onemoglega peljali skozi vas in od tam na gmajno, ga med potjo trpinčili in nato ustrelili. Po vojni smo mu na kraju ustrelitve postavili skromen spomenik. Ta je razpadel in na žrtev smo pozabili. Nihče se več ne spomni na upornika, ki je s svojim sodelovanjem v narodnoosvobodilni borbi dal najdražji prispevek — življenje k osvoboditvi izpod fašističnih kremljev. Vsakdanje skrbi in opravki, ki nas kot delovne ljudi stalno zaposlujejo, izpodrivajo spomin na preteklost in celo na tisto, ki nam je morila telo in duha, in na žrtve, ki so se z borbo temu uprle.

Nedvomno vsi priznamo, da ni to prav. Ni prav tudi iz razloga, ker fašistična miselnost ni še obglavljena. S tem, da počastimo spomin na žrtve nacifašizma, opozorimo mladino na našo težko preteklost in na njene sedanje naloge v naši borbi proti silam, ki bi nas, čeprav pod drugo dlako, rade spet zasužnjile. Naj mladina čimveč izve o naši borbi v zadnji vojni in o naših žrtvah, posebno pa o tej žrtvi, o kateri vemo kje in v kakšnih mukah je preminila. Vsaj skromna obnova spomenika bi nam bila v čast!

DOBERDOB

Poleg kolonij, ki jih organizira prefektura in za katere se vrši vpisovanje na županstvu, je v teku sprejemanje prijav za otroke delavcev CRDA, SOLVAY ter za sirote in otroke invalidov. Starši naj se takoj zglasijo pri uradih omenjenih podjetij in ustanov, ki pridejo v poštev, da bodo svoje otroke pravočasno prijavili.

Problem ceste iz Pevme v Štmaver in razvoj turizma v naših krajih

Ob volitvami smo in zaradi v tem času tudi demonstracij in njihova propaganda slavila v vedno večji dominaciji naših sloves okoliških vasi. Predzadnje zadnje dni v «mozaiku» Gorice.

Pevma vas ima edinstveno neposredni bližini mesta narekuje potrebo, da bi izkoristili v turistične namene. V resnici se njena lega kot lep naraven balkon, s katerega se nudi kraljevski pogled na Gorico, na Nanos in na kraško gričevje ozadju. Prvo, kar so pevmani uredili lani, je okolica vaške cerkvice, ker je razgled najlepši. Sedaj so uredili parkirni prostor za avtomobile. Za to se bodo od dosedanjih občinskih predvsem župan dr. Bombi, ki je tudi nekajkrat sam do nas. Tudi za katerega smo izvedli vsa povojna leta, pripeljali do spodnjega dela. Ostali vaščani pa bodo morali čakati, morda do naslednjih volitev, da bo tudi cesta prepotrebna vozila in je ne bo treba hoditi od oddaljenih izpod vasjo, kar je ne samo naporno ampak tudi zamudno, tako da gospodinja potem nima dovolj časa za druge hišne opravke.

Tudi problem ceste je važno vprašanje, ne samo za nas vaščane, ampak je osnovnega pomena tudi za razvoj turizma. Kaj pomaga, če so napravili pri cerkvi lep parkirni prostor za avtomobile, če so cerkev od zunaj razsvetlili, da je vidna daleč naokoli, če imajo v načrtu tudi primerno gostišče, ko pa vse te stvari loči od mesta in od turistov ozka in razdrapana cesta, ki strmo pada s polja pri Pevmi proti strugi Pevmice in se nato na drugem bregu zopet strmo vzpenja v breg. Avtomobilist, ki bo videl tako cesto, bo rajši krenil drugam, pa četudi nekaj kilometrov bolj daleč, samo da bo imel lepo vožnjo in se mu vozilo ne bo kvarilo na debelem kamenju razdrapane poti.

Prav bi bilo torej, če bi pristojne oblasti skupaj z ustanovami, ki so postavljene zato, da bi razvile turizem v naših krajih, posvetile temu problemu prvenstveno pažnjo. Vaščani sledijo vsem takim pobudam z velikim zanimanjem, saj bi turizem lahko zaokrožil njihove skromne dohodke, ki jih črpajo iz skope zemlje v podnožju Sabotina. S takimi ukrepi bi olepšali in približali goriško okolico, kar bi bila nedvomno pozitivna točka za privabljanje tujih turistov v Gorico, zlasti iz Avstrije in Slovenije, ki imajo po soški dolini lepo in prikladno cestno zvezo.

DEVIN

Naša fara — Devin, Medja vas, Štivan — se množi. Štivan je in bo še zrastel z ribiškim naseljem in tudi s papirnico, Devin pa z gradnjo dvorcev in letoviščnih stavb. Pokopališče je že postalo pretesno in ga občina mora razširiti, kar je že v načrtu občinske uprave.

Pokopališče se je v zadnjih letih močno olepšalo in to predvsem z bogatimi in tudi skromnimi, a okusno narejenimi spomeniki. Samo en spomenik se loči od ostalih in pomeni za Devinčane nečastno izjemo — spomenik na gomili — Hrabroslava Volarića, našega nekdanjega učitelja, glasbenika in pevovodjo, torej kulturno-prosvetnega delavca.

Za vse ljudi, za narode in za vse čase velja pravilo, da če ne cenijo preteklosti, oziroma mož, ki so svojemu narodu kaj pomembnega ustvarili, ne morejo pravilno presojati zgodovinskih dogodkov iz vsakokratne dobe, niti dati svoj prispevek k graditvi bodočnosti. Kot se posamezniki spominjajo svojcev, tako bi se morali skupno spomniti takih mož, v našem primeru pokojnega Volarića, ki je živel in delal med nami in za nas in temu žrtvoval svoje zdravje. Ali je res zaslužil, da je njegova gomila podobna bolj gomili neznanca kot pa gomili kulturno-prosvetnega delavca? Upamo, da se bo dobilo nekaj Devinčanov, ki bodo ta madež s primernim ukrepom zabrisali.

...ki je zaradi vrtnarstva ... proizvodnje zelenjave daleč naokoli. Mnogo izvažajo štandreški vrtnarji tudi v Trst

ŠTANDREŽ

PEVMA - OSLAVJE

Med tolikšnimi izrazi solidarnosti s stavkajočimi delavkami podgorske tekstilne tovarne, ki so zasedle tovarno, da so dosegle priznanje pravice po proizvodni nagradi s pogodbo, so prebivalci Pevme in Oslavij dali nedvomno zelo lep vzgled, kako je treba v odločilnem trenutku izkazati svojo naklonjenost. V tistih dneh so prebivalci teh dveh vasi na poziv notranje komisije tekstilne tovarne zbrali dosti živežа in sredstev v gotovini, s katerimi so prav tako kupili hrano in jo poslali v tovarno. Notranja komisija je sprejela dar z veliko hvaležnostjo. Prispevek teh dveh vasi je bil naslednji: dve vreči krompirja, zaboj z 10 kg suhih fig, 50 litrov vina, 5 kg masti, ena škatla svežih jajc, 40 škatel sardin po črt kg, 50 škatel sardin po 200 g in 150 škatel mesa po 150 g.

Virusno bolne krompirjeve rastline

Najlepše vidimo zdravstveno stanje krompirja, kadar krompir cvete. V tem času najlaže izločamo virusno bolne rastline. Izločamo: kodrave rastline, črtave, mozaične in rastline, katerim se zvijajo listi. Rastline s takimi znaki povzročajo pri krompirju virusi, ki zelo zmanjšajo pridelek. Virus X zmanjša pridelek do 20 odst., virus zvijanja listov od 30-90 odst., virus Y, ki povzroča črtavost, pa ga lahko zmanjša do 85 odst.

Črtavost pravimo zato, ker opazimo na spodnji strani listov na žilah nerkotične črte. Prvi znaki so nerkotične pike na listih v vrhu rastline. Na listih opazimo čez nekaj časa na spodnji strani listov nekrotične črtice. Istočasno opazimo na teh listih mozaik in kodranje. Črte se širijo na steblo in na dolnje liste, ki se posušijo in obvisijo na steblu. To so tako imenovani primarni simptomi znaki v črtavosti. Če posadimo gomolje teh rastlin, dobimo na rastlinah sekundarne (drugotne) simptone. Rastlineimajo nakodrane liste z mozaikom. Rast takih rastlin je zanikrna, nizka, stebla so krhka in se radi lomijo. Na spodnji strani listov so nekrotične žilice, spodnji listi se posušijo in odvisijo na steblu. Pridelek je zelo slab, le nekaj drobnih gomoljev.

Mozaik povzroča več virusov. Najbolj razširjen in zelo lahko prenosljiv iz rastline na rastlino je X virus. Na listih krompirja opazimo svetle in temne lise, rastline nimajo normalne rasti in listi so deformirani. Znaki X virusa so lahko močno ali slabo izraženi, lahko pa so znaki tudi skriti. Pri sorti bintje povzroči X virus lahko samo slabo izražen mozaik. Močnejši znaki so mozaik med žilami in malo skodrani listi. Se močneje pa so izraženi znaki X virusa X pri sorti bintje, kadar so poleg močnega mozaika in kodrov še nekrotične pike na listih.

Virus A prav tako povzroča mozaik na krompirjevih listih. Listi so mozaični, se svetijo, robovi listov pa so valoviti. Pri močno izraženih simptomih se listi kodrajo. A virus zmanjša pridelek za okoli 25 odst.

Če rastline napadeta skupno X in A virus, potem so listi močno skodrani, rastlina slabo raste, ostane zanikrna in da majhen pridelek.

Mozaik se pokaže na nekaterih krompirjevih sortah, ki so okužene s S virusom. Mozaik spremlja dostikrat še kodra. Pri rastlinah, ki so okužene s S virusom, so žile globoko v površini lista, rastline rastejo odprto, listi so manjši in manj jih je, kot pri zdravih rastlinah. Celotna listna površina je manjša, zaradi tega je tudi manjša asimilacijska površina. Kasneje opazimo na listih zeleno bronaste madeže, na spodnjih listih pa tigraste madeže, to je temno zelene pike na rumeni podlagi. Virus S zmanjša pridelek za 20 odst.

M virus spada tudi v skupino virusov, ki povzročajo mozaik na krompirjevih listih. Pravimo mu tudi mozaikovo zvijanje listov. Zelo lepe znake M virusa ima sorta cvetnik. Vsa rastlina je malo svetlejše barve, listi so zviti, na robu lista pa so rumenkasti madeži, na robovih listov se večkrat nabere antocian.

Če sta v isti rastlini, virusa M in S., dobimo iz takih gomoljev nizke, skodrane, zanikrne rastline z mozaikom in z zelo majhnim pridelkom krompirja.

Virus zvijanja listov je ekonomsko najvažnejši in glavni povzročitelj degeneracije krompirja. Pri nekaterih krompirjevih sortah povzroča ta virus nekrozo gomoljev. Tudi nitavo kaljenje je pri nekaterih sortah posledica tega virusa. Pri zvijanju listov ločimo primarne in sekundarne znake.

Primarni znaki se pojavljajo na rastlinah v istem letu, ko listne uši okužijo krompirjevo rastlino. Nekaj tednov po okužbi, vrh rastline pobledi, listi se zvijejo, robovi listov se obarvajo rdečkasto ali vijoličasto, tu se nabere antocian. Bledenje in zvijanje listov se širi po rastlini navzdol. Če je primarna okužba zgodnja, so proti koncu vegetacije zviti tudi spodnji listi. Gomolji teh rastlin dajo rastline s sekundarnimi znaki zvijanja listov. Pri teh rastlinah pa se zvijejo najprej spodnji listi in zvijanje se širi od spodaj navzgor. Cela rastlina je svetlejše barve, stoji pokončno, je manjša, robovi spodnjih listov se sušijo in listi pri dotiku šumijo. Na rastlinah so večkrat razviti zračni gomolji.

Ing. Jelka Hočevar
Kmetijski inštitut Slovenije

KRIŽANKA

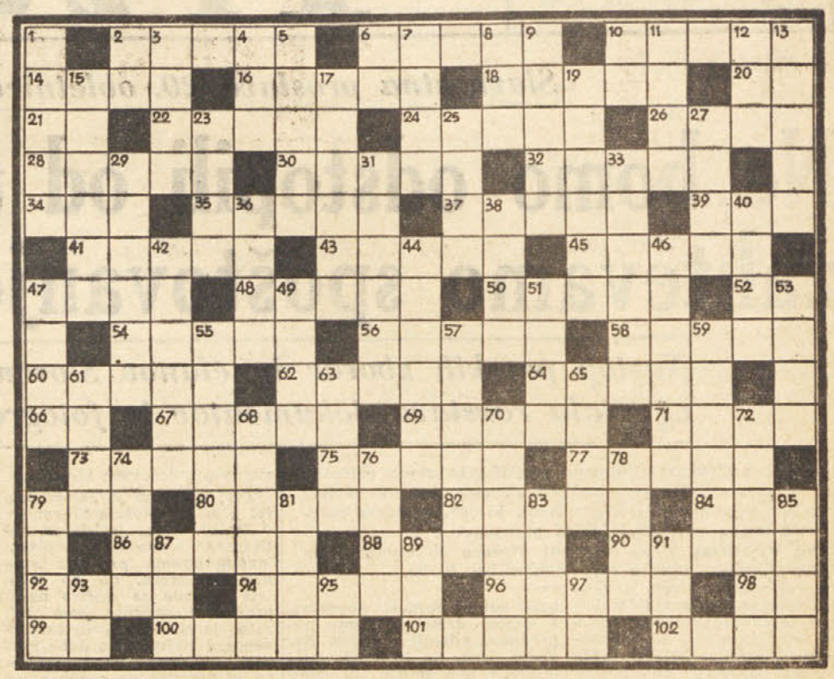

VODORAVNO: 2. industrijski kraj nedaleč od Trsta, 6. mesto v Furlaniji, 10. mesto v Severni Italiji, 14. mesto v Romuniji, 16. mesto v Severni Italiji, 18. glavno mesto evropske države, 20. predlog, 21. italijanski spolnik, 22. biti v posesti, 24. jezero na Finskem, 26. vladarjevo bivališče, 28. snovn. delci, 30. švicarsko letovišče, 32. tuje moško ime, 34. vrsta ostrega glasu, 35. vrsta pesnika, 37. slovit sovjetski raziskovalec žitnih sort, 39. žensko ime, 41. listnato drevo, 43. kramljavec, 45. hraniti se, uživati, 47. listnata drevesa, 48. stare mere za ploščino, 50. pojaviti se, stopiti ven, 52. skrajni del celine v morju, 54. južna rastlina, 56. bogato mesto v Mezopotamiji (danes Urfa), 58. pripovedno pesništvo, 60. gora nad Bovcem, 62. enočlenik v matematiki, 64. drobim, kvarim, 66. enota ploščinske mere, 67. otok v Sredozemlju, 69. vremenski pojav, 71. nedoločni zaimek, 73. dragi kamni, 75. letalski vijaki, 77. žensko ime, 79. burmanski državnik, 80. žensko ime, 82. glavno mesto evropske države, 84. okrajšan naziv za Hercegovca, 86. Massenetova opera, 88. ciljam; ugotavljam mero, 90. prislov kolčine, 92. škoda, poškodba, 94. listnato drevo, 96. sem, bivam, kakor da bi bil skrit, 98. nikalnica, 99. dva različna samoglasnika, 100. nauk o moralnem, 101. pokvarjene, 102. vez, stik.

NAVPIČNO: 1. svetovna rekorderka v skoku v višino, 2. znak za tantal, 3. postajam rdeč, 4. naziv. naslov, 5. delavec v poljedelstvu, 6. pojdi (it.), 7. tuje žensko ime, 8. pripovedni pesmi, 9. mesec, 10. znak za titan, 11. del opreme konja (množ.), 12. esperantu podoben mednarodni jezik, ki pa ni uspel, 13. pravilo, vodilo, 15. zaklinjati, 17. vrsta pesništva, 19. pregled, obzornik (dvoj.), 23. toaletna potrebščina, 25. okrajšano moško ime, 27. navdušen, užgan, 29. obdelan s kopanjem, 31. bližnji, 33. mečkam, mešam, tlačim, 36. glinen, 38. šarenica v očesu, 40. slovenski skladatelj (Vasilij), 42. majhna pega, 44. deli stavbe, 46. od vode ali vetra nanesen pesek, 47. pristanišče; moško ime, 49. del telesa, 51. lepa, krasna, 53. teža ambalaže, 55. surovina za izdelavo barv, 57. posiranec, oglednik, 59. premoženje, 61. židovsko ime, 63. ki ga je mogoče obdelati s plugom, 65. pristanišče v severni Afriki, 68. ruski kolači, pogače, 70. starodavni narod v Mali Aziji, 72. kregano, 74. ameriški lev, 76. južnoameriške ovce, 78. dedne zasnove, 79. majhna uš, 81. prav tak, 83. moško ime, 85. vzklik, 87. naplačila, 89. fizikalna enota za delo, 91. reka v Zahodni Nemčiji, 93. osebni zaimek, 95. znak za barij, 97. ako.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

VODORAVNO: *1. kraval, 7. grami, 12. blitev, 18. lovina, 19. nared, 20. rivali, 21. apatit, 22. imeti, 23. amater, 24. salo, 25. vila, 27. elan, 29. nagi, 30. Ita, 31. zima, 32. poedin, 34. hal, 35. ki, 36. Pace, 37. kar, 38. atom, 40. ne, 41. topa, 42. Mosor, 43. Ivar, 45. loki, 46. delilen, 47. Amor, 49. kost, 51. dovod, 52. stoj, 54. ak, 56. Peru, 58. neg, 59. Aron, 60. so, 61. Rus, 63. kafein, 65. kler, 66. pol, 67. opet, 69. Fala, 70. sled, 71. Seto, 72. dovozi, 74. Ilova, 76. Iračan, 78. elegik, 79. tečaj, 80. copata, 81. neroda, 82. Anita, 83. aparat.*

NAVPIČNO: *1. klasiki, 2. repati, 3. Avala, 4. Vito, 5. Ani, 6. latvica, 7. gnila, 8. rama, 9. are, 10. metereolog, 11. idile, 12. braniti, 13. Lim, 14. Ivan, 15. Tatar, 16. elegan, 17. virilen, 26. ime, 28. Ada, 31. zapisek, 32. pasiven, 33. novator, 36. pokop, 37. kolonialen, 39. mamon, 41. tok, 42. med, 44. roj, 48. naroden, 50. trafika, 52. sredica, 53. kolonat, 55. kupole, 57. Ufa, 59. ale, 60. solata, 62. sever, 64. elita, 65. klaja, 66. pečar, 68. Togo, 70. svat, 71. sapa, 73. zid, 75. oči, 77. rop.*

ZA NAŠE GOSPODINJE

Pečenke, zrezki in mesne jedi

Pri pripravljanju mesnih jedi, pečenk, zrezkov in podobno je olje silno važno. Ker olje za pečenje in cvrenje lahko segrejemo do 185 stop. C, meso, ki ga popečemo oziroma ocvremo v tako vročem olju, na površini hitro zakrkne in s tem ostanejo v mesu vse snovi in sok. Tako zakrknjeno meso ne vpija več maščobe in je zaradi tega manj mastno in tako bolj zdravo za naša prebavila.

FRANCOSKA PEČENKA

60 dkg telečjega stegna, sol, 5 dkg prekajene slanine, 1 kisla kumarica, pol hrenovke, 4 žlice olja, 1 čebula, 3 žlice kisle smetane.

Meso operemo, osolimo, ga pretaknemo s slanino, kumarico in hrenovko, vse troje narezano na podolgovate rezine. Na olju meso na hitro popečemo z vseh strani in nekoliko zalijemo. Dodamo ostanke slanine in sesekljano čebulo ter pečemo. V pečici pečenko večkrat polijemo. Pečeno meso damo na desko in medtem sok nekoliko zgostimo s kislo smetano; tako pripravljeno omako polijemo na narezano pečenko. Ponudimo jo z dušenim rižem in poljubno solato.

ZVITA GOVEJA PEČENKA

50—60 dkg pljučne pečenke, sol, 1 žlica gorčice, 5 dkg prekajene slanine, 1 čebula, zelen peteršilj, limonina lupinica, poper, muškatni orešček, 4 žlice olja, voda ali juha, 2 žlici kisle smetane.

Meso operemo ,odstranimo kožice in ga prerežemo po dolgem tako, da dobimo velik zrezek. Tako pripravljeno meso osolimo in namažemo z gorčico. Slanino, čebulo, zelen peteršilj in limonino lupino na drobno sesekljamo, dodamo dišave in dobro premešamo. S tem namažemo oziroma obložimo meso, ga zvijemo in prevežemo z bombažno vrvico. Pripravljeno pečenko popečemo na vročem olju z vseh strani, zalijemo z zajemalko vode ali juhe in dušimo v pečici. Ko je meso pečeno, ga vzamemo iz pečice, odstranimo vrvico, zrežemo na rezine in polijemo s sokom, ki smo mu primešali kislo smetano.

TELEČJA OBARA

40 dkg telečjega mesa, četrt kg mešane zelenjave (korenček, grah, peteršiljeva korenina, cvetača, kolerabica), 3 žlice olja, sol, juha ali voda, 1 žlica moke, 2 dkg surovega masla, zelen petersilj.

Meso operemo in zrežemo na kocke. Zelenjavo očistimo in zrezano dušimo v mali količini slane vode, da se zmehča. Nato prepražimo meso na olju, solimo in zalijemo s pol zajemalke vode ali juhe. Meso dušimo. Ze skoraj mehko potresemo z moko, prepražimo in zalijemo z zelenjavno juho. razmešamo, dobro prevremo, nakar dodamo še zelenjavo. Omako izboljšamo tik pred serviranjem s surovim maslom in peteršiljem, nakar obare ne smemo več prevreti.

SRBSKI GOLAŽ

4 žlice olja, 1 čebula, 3 zelene paprike, 3 stroki česna, pol kg svinjskega mesa (flam) ali ovčetine, sol, malo juhe, četrt l kisle smetane, 2 paradižnika, zelen peteršilj.

Na olju najprej prepražimo na drobno zrezano čebulo, dodamo na rezance zrezano papriko in strt česen, popražimo in dodamo nato še zrezano meso. Posolimo, premešamo in zalijemo z zajemalko vode ali juhe ter dušimo. Ko se malo zmehča, zalijemo s smetano, dodamo paradižnik in zelen peteršilj. Ce je golaž pregost, ga razredčimo z juho. H golažu ponudimo polento.

PARIŠKI ZREZKI

Pol kg telečjega stegna, sol, moka za pomokanje, 2—3 jajca, olje za cvrenje.

Ko smo meso oprali, narežemo zrezke, jih potolčemo, zarežemo kožico (da ta ne skrči zrezka pri cvrenju) in osolimo. Nato jih pomokamo, povaljamo v raztepenem jajcu in ocvremo v vročem olju.

Prav tako pripravimo dunajske zrezke, le da jih povaljamo še v drobtinicah. V olju ocvrte zrezke ponudimo lahko tudi mrzle, ker jim olje ohrani sočnost.

SMETANOVI ZREZKI

Pol kg telečjega mesa, sol, moka za pomokanje, 4 žlice olja, zajemalka juhe ali vode, 1 strok česna: eno osminko l smetane, sok od pol limone.

Meso operemo, narežemo na zrezke in potolčemo. Ob robovih zarežemo zrezkom kožico in jih osolimo. Nato jih na eni strani pomokamo in s pomokano stranjo navzgor položimo v vroče olje, da meso na površini hitro zakrkne in se sok ne izceja. (Ce pa želimo okusnejšo omako, položimo zrezke v olje s pomokano stranjo navzdol.) Na obeh straneh jih lepo zapečemo. Nato jih zalijemo z zajemalko vode ali juhe, dodamo še strt česen in prevremo. Končno dodamo še smetano in limonin sok, premešamo in takoj postrežemo. K smetanovim zrezkom ponudimo dušen riž ali špagete.

JETRNI ZREZKI

40 dkg telečjih jeter, moka za pomokanje, 3 žlice olja, česen, zelen peteršilj, poper, sol.

Jetrom odstranimo kožico in žile. Očiščena jetra narežemo na zrezke, jih na eni strani pomokamo in s pomokano stranjo navzgor položimo v vroče olje. Olje mora biti precej vroče, da jetra hitro zakrknejo. Pečemo jih na obeh straneh, na krožniku pa še potresemo s sesekljanim česnom in zelenim peteršiljem ter rahlo osolimo, popramo in oblijemo z oljem, v katerem smo jih pekli. Tako pripravljena jetra so zelo zdrava tudi za bolnike, zlasti slabokrvne. Važno je, da jetra pripravljamo vedno hitro in jih šele nazadnje osolimo, sicer otrde.

OCVRTI MOŽGANI Z ZELENJAVO

40 dkg telečjih možganov; moka, 2 jajci in drobtine za paniranje; olje, sol; 15 dkg mladega zluščenega graha, 10 dkg mladega rdečega korenja, zelen peteršilj.

Možgane operemo v topli vodi, da jim lahko odstranimo kožico. Zrežemo jih na večje kose za zrezke, ovaljamo v moki, raztepenem jajcu in drobtinah ter ocvremo v vročem olju. Ocvrte posolimo kar po vrhu in jih ponudimo z dušeno zelenjavo. Grah in na kocke zrezano korenje prepražimo na 2 žlicah olje, zalijemo zzajemalko vode in dušimo do mehkega. Končno dodamo sesekljan zelen peteršilj in z dušeno zelenjavo obložimo ocvrte možgane. Ker je mlada poimladanska zelenjava hitro mehka, jo lahko dušimo medtem ko cvremo možgane, da se s čakanjem ne poveča izguba vitaminov.

GOVEJI JEZIK Z SMETANO

1 goveji jezik, sol, jušna zelenjava, poper, lovorov list, vršiček rožmarina, 5 dkg prekajene slanine, 3 žlice olja, 1 drobna čebula, 1 slana sardela, 1 dl smetane, košček limonine lupinice.

Goveji jezik zdrgnemo s soljo, preplaknemo in damo kuhat v vrelo, slano vodo, kateri smo dodali jušno zelenjavo in nekaj zrn popra, lovorov list in vršiček rožmarina. Kuhan jezik olupimo in ga pretaknemo s slanino. Na olju prepražimo na drobno zrezan čebulo; dodamo še jezik, ki ga hitro popečemo na obeh straneh, zalijemo z zajemalko vode in dodamo še zmečkano sardelo. Postavimo v pečico in zapečemo. Nekoliko pred koncem pečenja polijemo jezik s smetano in dodamo limonino lupinico. Nato pustimo, da vse prevre. Jezik zrežemo na rezine, ki jih polijemo s precejeno omako.

Danes ponoči bodo boljunški fantje postavili na Gorici mlaj, ki ga bodo še prej dekleta opletla. Opoldne 1. maja — kot nam kaže tudi naša slika, ki smo jo posneli lani — bodo fantje šli skozi vas na »fantovsko uro«. Tradicionalni boljunški fantovski praznik bo nedvomno privabil v vas številne Tržačane in okoličane

Vreme včeraj: najvišja temperatura 17, najnižja 12.5, ob 19. uri 14.2, zračni tlak 1003.4, veter 14 km severovzhodnik, vlage 78 odstotkov, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 15.3 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 30. aprila
Katarina
Sonce vzide ob 4.55 in zatone ob 19.10. Dolžina dneva 14.15. Luna vzide ob 18.50 in zatone ob 3.34
Jutri, PONEDELJEK, 1. maja
Praznik dela

Slavnostna proslava 20. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte

Ne bomo odstopili od tega kar nam pripada: zahtevamo spoštovanje narodnostnih pravic

Nastop pevskih zborov in članov Slovenskega gledališča - Množica ljudi si je ogledala razstavo dokumentov in fotografij iz NOB, ki je na stadionu «I. maj»

Snoči je Slovenska kulturno gospodarska zveza priredila na stadionu «Prvi maj» proslavo 20. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte in razstavo NOB, ki je ob zvokih partizanskih pesmi in z gledališkim partizanskim prizorom pričarala gledalcem, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, pred oči junaške čase osvobodilne borbe.

Že ob vhodu v veži je objelo vsakogar partizansko vzdušje z lepo razporejenimi slikami in zemljevidi, ki prikazujejo osvobodilni boj od vsega začetka do zmage nad nacifašizmom in ki so pritegnili pozornost vseh.

Proslavo je odprl mešani pevski zbor Jacobus Gallus ob spremljavi harmonike Oskarja Kjudra s pesmijo Marjana Kozine «Naša vojska».

Slavnostni govor je imel tovariš Mirko Kosmina, tajnik SKGZ, ki je v začetku orisal dogodke, kateri so privedli do ustanovitve Osvobodilne fronte, tega najbolj važnega dogodka v zgodovini slovenskega naroda. Tov. Kosmina je orisal takratni politični položaj v Jugoslaviji, reakcionarne spletke, njen pristop k tako imenovani «osi» in odločen odpor jugoslovanskih narodov, ki so vse te poskuse preprečili. Dejal je, da so razni reakcionarni voditelji strank jugoslovansko ljudstvo zapustili ter da mu je ostala zvesta samo Komunistična partija Jugoslavije.

V Sloveniji je KPS pozvala takoj po kapitulaciji stare Jugoslavije vse Slovence na enoten odpor proti okupatorju. Ta poziv je naletel na močan odmev in 27. aprila 1941 so se sestali predstavniki KPS in drugih demokratičnih skupin ter ustanovili Osvobodilno fronto. Tako je slovensko ljudstvo začelo skupno z ostalimi narodi Jugoslavije vsenarodni upor, ki je vzplamtel v mogočen požar.

Borba slovenskega ljudstva v matični državi je imela pri nas na Primorskem zelo velik odmev. Izmučeno primorsko ljudstvo, ki ga je fašizem toliko let zatiral, se je takoj pridružilo OF in že leta 1941 so rasli na Primorskem njeni odbori, ki so vedno bolj postajali organizatorji narodnega odpora proti fašizmu. Vzporedno z odbori OF so nastajale tudi prve partizanske skupine, ki so nenehno rasle in se utrjevale ter že leta 1942 zrasle v čete in bataljone. Razjarjeni fašisti so besno napadali partizane, množično zapirali ljudi in požigali vasi, da bi zatrli borbenega duha primorskih Slovencev, toda vse to nasilje je bilo zaman. Prav tako se je širila OF tudi v Trstu in lahko rečemo, da ob kapitulaciji fašistične Italije ni bilo Slovenca, ki ne bi sodeloval v borbi proti nacifašizmu. Toda borba tržaških Slovencev ni bila samo borba proti zatiralcem slovenskega naroda, marveč borba za socialne pravice vsega delovnega ljudstva obeh narodnosti. Italijansko delovno ljudstvo je pomen te borbe dobro razumelo in se ji množično pridružilo, tako da se je v njej kovalo bratstvo med slovenskim in italijanskim ljudstvom.

Po štirih letih krvave borbe je bila strta oblast slovenskih zatiralcev in le takratnemu mednarodnemu položaju se mora pripisati, da je del Slovencev ostal ločen od matičnega naroda. Po podpisu londonskega sporazuma smo se znašli tržaški Slovenci pred novo politično stvarnostjo in nastalo je vprašanje novih oblik politične borbe za narodnostne pravice. Čutili smo nujnost nadaljnjega političnega delovanja v socialistični smeri in nujno povezanost vseh Slovencev v enotno slovensko manjšinsko organizacijo, katere naloga naj bi bila borba za spoštovanje določil Posebnega statuta. V tem političnem položaju je naše napredno usmerjeno ljudstvo še bolj čutilo nujnost povezave z vsemi demokratičnimi naprednimi gibanji v Italiji. Zavedali smo, da bi vsaka osamitev v tem smislu šla samo v korist reakcionarnim silam. Izhajajoč iz teh ugotovitev in v prepričanju, da bo slovensko ljudstvo, združeno z Italijani v politični borbi, znalo doprinesti svoj pozitivni delež v borbi za okrepitev naprednega demokratičnega gibanja v Italiji, je glavni odbor aprila 1955 sklenil razpust te organizacije in dal možnost svojim članom in pristašem, da s svojimi izkustvi in prekaljeni v ostri borbi okrepijo vrste naprednega delavskega gibanja.

Se pred razpustom OF je bila ustanovljena SGKZ, ki je prevzela del borbe OF, to je borbe za narodnostne in socialne pravice vseh Slovencev.

Tov. Kosmina je zatem prešel k orisu položaja Slovencev v Italiji. Dejal je, da je italijanska vlada s podpisom Memoranduma prevzela konkretne obveze, da bo izvajala določbe za zaščito naših pravic. Prepričani smo bili zato, da se bo pričela za Slovence v Italiji nova doba mirnega, kulturnega, gospodarskega in političnega razvoja ter da bo doba gonje in diskriminacij za nami. V tem prepričanju smo sprejeli londonski sporazum kot pozitivno dejstvo, saj se je s tem končala tudi politična napetost med sosednima državama. Toda reakcionarnim in neofašističnim silam v Italiji in zlasti tu na Tržaškem je bil Memorandum trn v peti. Zato so se takoj vrgle na delo, da preprečijo izvajanje določil Posebnega statuta ter da dokažejo, da je Memorandum le kos papirja brez zakonske veljave. Pri tem so jih na žalost podprle prav tiste oblasti, ki so odgovorne za izvajanje sprejetih obveznosti. Zato se ni položaj slovenske skupnosti, žal, nič izboljšal, kajti kmalu se je zopet začela gonja proti Slovencem.

Začelo se je pospešeno naseljevanje istrskih beguncev po čisto slovenskih vaseh in s tem spreminjanje njihovega etničnega značaja; razlaščali so in razlaščajo slovensko zemljo, da bi spremenili narodnostni značaj vsega ozemlja. Po šestih letih še sedaj čakamo na uzakonitev slovenskih šol, na ukinitev fašističnih zakonov, ki prepovedujejo Slovencem govoriti materin jezik na sodišču. V javnih uradih se ovira uporaba slovenščine. Slovenci še nismo pravično zastopani v raznih odborih in komisijah. Nepreneham se ovira naš kulturni in gospodarski razvoj in še zdaj ni bilo izdano dovoljenje za popolno dograditev Kulturnega doma.

Tov. Kosmina je nato navedel zadnje protislovenske demonstracije, napade na slovenske kulturne in gospodarske ustanove in vdiranje v slovenske šole, za kar so odgovorne tukajšnje oblasti. Za vse te dogodke, ki niso v čast italijanskemu narodu, ni dala slovenska skupnost nikoli povoda. Nasprotno, vedno smo stali na stališču, da moramo biti z italijanskim življem v Trstu v najboljših odnosih ter smo želeli skupno reševati vsa tista vprašanja, ki se tičejo slovenskega življa na našem ozemlju. To smo vedno poudarjali tudi tukajšnjim najvišjim predstavnikom italijanske vlade, ki pa niso hoteli razumeti teh naših naporov. Na vsa naša prizadevanja nismo nikoli dobili niti odgovora. Zato je potrebno, da prav danes ob tej proslavi jasno povemo vsemu javnemu mnenju, da nismo pripravljeni za las odstopiti od tega, kar nam pripada, da hočemo biti enakopravni državljani, ter da zahtevamo, da se spoštujejo naše narodnostne pravice. V tej smeri bomo vodili z vsemi zakonitimi sredstvi in ob podpori vseh demokratičnih sil brezkompromisno borbo. SKGZ se kot naslednica OF v borbi za narodnostne pravice dobro zaveda, da bo spoštovanje in izvajanje londonskega sporazuma odvisno predvsem od konkretne borbe vse slovenske skupnosti. V tem smislu je bila vedno pobudnica in na čelu vseh akcij v korist slovenskega življa v Italiji. Tudi v tem pravcu je dajala vedno nove pobude za skupne akcije in nastope za rešitev vseh vprašanj, ki so v zvezi z našim narodnim obstojem.

Govornik je nato omenil sedanji mednarodni politični položaj in dejal, da se kljub vsem spletkam in vojaškim pustolovščinam demokratične sile krepijo. In prav zaradi nenehnega porasta in krepitve demokratičnih sil smo prepričani v njih zmago in v zmago naše pravične borbe.

Tov. Kosmina je zaključil s temi besedami:

Tovariši in tovarišice, ob spominu in zgledu narodnoosvobodilne borbe združimo svoje sile v borbi za uresničenje naših človečanskih pravic. Utrjujmo z vsemi svobodoljubnimi narodi enotno svetovno fronto miru in mirnega sožitja!

Bratom v domovini sporočamo, da se veselimo vsakega njihovega uspeha pri graditvi nove socialistične Jugoslavije ter da smo ponosni, da smo del junaškega svobodoljubnega in naprednega slovenskega naroda.

Naj živi duh narodno osvobodilne fronte!

Naj živi bratstvo in mirno sožitje med narodi!

Po govoru tov. Kosmine je Mladinski pevski zbor pod vodstvom prof. Erminija Ambrozeta ob spremljavi harmonike zapel pesem Marjana Kozine «Hej tovariši» in Karla Pahorja pesem «Komandant Stane». Zatem je moški pevski zbor Prosek-Kontovel pod vodstvom Ignacija Ote zapel naslednje tri pesmi: Alojza Srebotnjaka «Kolono», Milana Pertota «Konjuk planino» in Ronjgov Mateticevo «Slobodo». Vse te pesmi so občinstvo zelo navdušile in so jih nagradili z dolgim ploskanjem. Še posebno pa je vžgala Mateticeva «Slobodo» in jo je moral zbor ponoviti.

Po krajšem odmoru so nastopili člani Slovenskega gledališča Leli Nakrstova, Stane Starešinič, Julij Guštin in Livio Bogatec v zelo ganljivem poetičnem prizoru, ki ga je iz pesmi Karla Destovnika-Kajuha sestavil in pripravil Jožko Lukeš in v katerem je pretresla zlasti vloga partizanske matere, ki jo je podala Leli Nakrstova.

Ponovno je nastopil zbor Jacobus Gallus pod vodstvom Ubalda Vrabca ter zapel Vrabčevo «Slovensko pesem» (Samo milijon nas je), Danonovo «Kozaro» in Vrabčevo «Bilečanko». Po burnem ploskanju je zbor ponovil «Slovensko pesem».

Končno je zbor Prosek-Kontovel zaključil proslavo s pesmijo Radovana Gobca: «Pesem štirinajste divizije», ki jo je dirigiral Ignacij Ota, s harmoniko pa spremljal prof. Oskar Kjuder. Tudi ta pesem je silno navdušila vse, tako da so jo morali ponoviti.

Tako je Slovenska kulturno gospodarska zveza dostojno proslavila to obletnico, ki je tako važna v življenju slovenskega naroda. Proslava je pokazala, kako globoko so vkoreninjeni med našim ljudstvom ideali, ki so ga vodili v hudi borbi in v vseh preteklih preizkušnjah.

Poročilo predsednika dr. Magrisa

Letoviščarska ustanova dosegla v preteklem letu lepe uspehe

Avtonomna turistična in letoviščarska ustanova je v preteklem letu zabeležila lepe uspehe. Iz poročila, ki ga je podal predsednik dr. Magris na zadnjem občnem zboru ustanove, je razvidno posredno in neposredno delo, ki ga je opravila ta ustanova. Nedvomno spada med največje realizacije te ustanove organizacija predstave «Luči in glasovi» v Miramarskem parku, ki je bila lansko leto prvič prirejena tudi v nemškem jeziku. V lanskem letu je 21 predstavam sledilo 6902 obiskovalcev, v glavnem nemške narodnosti, medtem ko je predstavam v italijanščini sledilo 15.887 gledalcev. Število gledalcev se je lansko leto v primerjavi s prejšnjim nekoliko znižalo, čemur so krive nepovoljne vremenske razmere, ki so karakterizirale lansko poletje. Omenimo naj še, da je v letih 1959 in 1960 obiskalo predstave v Miramarskem parku 61.655 gledalcev, od katerih je bilo 54 odst. tujcev.

Med neuspehe, če lahko tako rečemo, pa je treba uvrstiti dejstvo, da lani ni bilo operetnega festivala niti niso bile prirejene glasbene komedije. Za prihodnost obstajajo določena upanja, da bi se operetni festivali, ki so med meščani vzbudili mnogo zanimanja in odobravanja, zopet vzpostavili.

Letoviščarska in turistična ustanova je lansko leto v mnogočem pripomogla, da so bile izvedene razne manifestacije kulturnega in športnega značaja. Predaleč bi prišli, če bi hoteli našteti vse pobude, zato naj samo ugotovimo, da je bilo delo na tem področju več kot zadovoljivo. Upoštevati moramo namreč, da ima tudi ta ustanova omejena sredstva in ne more storiti vsega, kar bi sicer hotela izvesti.

Mnogo je ustanova storila tudi na propagandnem področju, in sicer preko raznih publikacij, prospektov, filmskega in fotografskega materiala itd. V tej zvezi pa moramo žal ponovno ugotoviti, da še danes ne obstajajo prospekti v slovenskem ali srbohrvaškem jeziku, čeprav predstavljajo jugoslovanski turisti pomemben odstotek v turističnem prometu Trsta.

Iz poročila je bilo nadalje razvidno, da se je število tujcev, ki so prenočevali v tržaških hotelih v odnosu na leto 1959 povečalo za 8,54 odst.; medtem ko so se nočnine povečale za 11,3 odst. Med turisti je bilo 40,25 odst. inozemcev, pri čemer odpade na inozemske nočnine 44,50 odst. Od skupnega števila tujih turistov je 80 odst. Avstrijcev, Nemcev, Jugoslovanov, Američanov, Angležev in Francozov. Statistični podatki, ki se nanašajo na nočnine pravijo, da so na prvem mestu Angleži s 3,14 nočninami, sledijo Američani z 2,29, Nemci z 2,03, Avstrijci z 1,87, Jugoslovani z 1,82 in Francozi z 1,69 nočninami. Tu je treba seveda navesti tudi podatke, ki izhajajo iz maloobmejnega prometa, in iz katerih je razvidno, da je lani prišlo v naše mesto nad 2 milijona Jugoslovanov. Po računih, ki so osnovani na najnižjih postavkah, je ugotovljeno, da prinaša turizem našemu mestu oziroma njegovemu gospodarstvu najmanj 5 milijard lir letno.

V poročilu pa pogrešamo kakršen koli namig na sodelovanje tukajšnjih turističnih predstavnikov s predstavniki jugoslovanskih turističnih ustanov. Menda ne pretiravamo, če rečemo, da je turizem edino področje, na katerem še ni prišlo do stikov med predstavniki obeh držav in bi bil zato skrajni čas, da se prebije led tudi na tem področju. To bi bilo vsekakor v korist turizma obeh držav, kajti nedvomno potrebuje Trst jugoslovansko zaledje kot to zaledje potrebuje Trst. Možnosti za sodelovanje so neizmerne ne samo na področju turistične izmenjave, temveč tudi glede sodelovanja in izmenjave pri organizaciji raznih prireditev in predstav kulturnega ter športnega značaja.

—«»—

Dr. Vincenzo Carpanzano na novem službenem mestu

Včeraj zjutraj je dr. Vincenzo Carpanzano novoimenovani prvi predsednik tržaškega prizivnega sodišča nastopil svojo novo službeno dolžnost. Ob tej priliki so se zbrali na prizivnem sodišču predstavniki sodnih oblasti, državnega pravdništva in odvetniškega zbora.

V svojem kratkem nagovoru je dr. Carpanzano pozdravil tržaško prebivalstvo, predsednika republike Gronchija in ministra za pravosodje Gonello. Nadalje je pozval ves sodni zbor, uslužbencev v pisarnah in tajništvih ter odvetniški zbor, da mu po svojih močeh pomagajo.

Končno je pozdravil še generalnega vladnega komisarja dr. Palamaro in druge predstavnike civilnih in vojaških oblasti v treh pokrajinah, ki spadajo pod pristojnost tržaškega prizivnega sodišča.

—«»—

Na dražbi oddana javna dela

V preteklih dneh sta bili pri ravnateljstvu za javna dela vladnega generalnega komisarja dve zasebni dražbi za dodelitev javnih del.

Tako je bilo dodeljena gradnja poslopja za slovenski znanstveni licej in za tehnični inštitut s slovenskim učnim jezikom za 117.500.000 lir. Gradnjo poslopja je prevzelo podjetje dr. inž. Eugenio Audoli iz Trsta.

Poleg tega so dodelili popravilo pričetka ceste proti Čamporam in ureditev 5 km pokrajinske ceste v Miljah za 9.715.000 lir podjetju Schilleni arh. Giusto et figlio iz Trsta.

—«»—

Trgovine 1. maja

Vse trgovine bodo jutri, 1. maja zaprte. To velja tudi za pekarne, mlekarne in cvetličarne.

—«»—

Po avtomobilski nesreči je šofer (brez patentina) zbežal

Ob 17.30 so sprejeli na opazovalni oddelek splošne bolnišnice 25-letnega Luigija Quinta iz Ul. Economo 4 zaradi manjših poškodb na obrazu. Ponesrečenec bo ozdravel v približno 8 dneh.

Okoliščine, v katerih se je ponesrečil Quinto, so ostale dokaj nepojasnjene. Zdi se, da se je Quinto peljal nekaj pred 14. uro proti Trgu G.B. Vico. V bližini poslopja RK je zagledal vozilo, ki je prihajalo z desne strani. Mladenič se je menda prestrašil ter je zaobrnil krmilo na levo. Ta manever pa je imel usodne posledice. Avto je zletel s cestišča ter treščil z vso silo v drevo. Zaradi udarca je vozač treščil z glavo v sprednjo šipo in jo razbil ter se pri tem ranil. Nekaj trenutkov kasneje so prisotni opazili, da je vozač skočil iz avta ter se zapodil po stranski cesti navkreber. To njegovo ravnanje je vzbudilo veliko zanimanje in ljudje so si ga razlagali na najrazličnejše načine. Nekateri so celo menili, da je šlo za ukraden avto. Kasneje pa se je zvedelo, da je bil Quinto sicer lastnik avtomobila, ni pa imel voznega dovoljenja. Škoda na avtomobilu je precejšnja.

—«»—

IZPRED KAZENSKEGA SODISCA

Oproščen motorist obtožbe nenamernega umora

Pred kazenskim sodiščem, ki mu predseduje dr. Boschini, se je zagovarjal včeraj 25-letni Nereo Comar iz Drevoreda D'Annunzio 62, ki je bil obtožen, da je 7. septembra 1958 povozil do smrti 70-letno Giuseppino Merkusa por. Fabris.

Do nesreče je prišlo omenjenega dne okoli 14. ure. Comar se je peljal z lambreto po trgu pri Sv. Ani, in sicer proti mestu. Ženska je prihajala s Stare istrske ceste ter je bila namenjena v Istrsko ulico. Hodila pa je po cestišču, kakih 5 metrov od roba pločnika. Motorist je vozil, kot je ugotovila preiskava, z zmerno hitrostjo. Kakih 5 metrov od ženske je še zatrobil, nato pa je nadaljeval svojo pot, ker je menil, da jo bo lahko prehitel z leve strani. V zadnjem trenutku pa je Merkusa nenadoma stopila na levo stran. Tedaj je bilo že prepozno, da bi motorist zavrl svoje vozilo. Butnil je vanjo ter jo podrl na tla. Zaradi hudih poškodb je Merkusa kasneje umrla v bolnišnici.

Sodniki so včeraj oprostili Comarja vsake krivde, in sicer zato, ker inkriminirano dejanje ni kaznivo.

ZOBOZDRAVNICA
dr. Vera Sardoč
ordinira
od 10. do 13. in od 16. do 19.
v Ul. Battisti 4/I - Tel. 61665

Sinoči na trbiški avto cesti

Smrtna nesreča financarja ki ga je podrl avtomobil

Nesrečnež, ki je bil z motorjem namenjen na Prosek, je med prevozom v bolnišnico umrl

Ob 18.30 so prepeljali v splošno bolnišnico 36-letnega Rema Zuliana, pripadnika financarske brigade na Proseku in tam stanujočega na št. 321, ki se je bil ponesrečil, ko je prečkal avtocesto v bližini vasi. Ponesrečenec je izdihnil že med prevozom v bolnišnico.

Zdravniki so ugotovili, da je Zulian preminil zaradi hudih poškodb na glavi, zloma desne noge ter hudih poškodb na spodnjem delu telesa.

Do nesreče je prišlo, kot smo že omenili, na avtocesti. Zulian je okoli 17,30 sedel na svoj moped ter se napotil s proseške železniške postaje proti svojemu domu. V trenutku, ko je prečkal glavno cesto, je privozil mimo 34-letni Costante Rosina iz Ul. Romagna št. 178, ki je upravljal avto znamke Alfa Romeo «Giulietta». Trčenje je bilo neizbežno. Športni voz, ki je drvel z veliko hitrostjo, je z vso silo trčil v motorista ter ga zrušil na tla.

DOLINSKI FANTJE IN DEKLETA
vabijo na tradicionalni
PLES POD MLAJEM
ki bo v nedeljo, 7. maja od 16. do 19. in od 20. do 24. ure in v ponedeljek, 8. maja od 20. do 24. ure
Igral bo DOLINSKI KVINTET
Pojeta DARKO in DARJO
Oba dni bo odprta RAZSTAVA NAJBOLJSIH DOMACIH VIN
Avtobusna zveza z mestom do 24. ure

Predstavljena nova knjiga o delavskem gibanju v Trstu

Včeraj popoldne ob 17. uri je tajništvo tržaške avtonomne federacije KPI v glavni dvorani v Ul. Madonnina 19 predstavilo številnim povabljencem iz vrst delavskega gibanja knjigo «Delavsko gibanje v Trstu od začetka do konca prve svetovne vojne» («Il movimento operaio a Trieste dalle origini alla fine della prima guerra mondiale» — Editore Del Bianco) ter njenega avtorja Giuseppa Piemonteseja.

Prisotnim je spregovoril sekretar federacije prof. Paolo Sema, ki je prikazal vse težave, na katere je naletel avtor pri pisanju tega zgodovinskega dela zaradi pomanjkanja virov. Tile so bili namreč skoraj povsem uničeni v času fašistične strahovlade in nacističnega terorja. Avtor knjige, ki je danes star 85 let, se je moral zato zanašati pretežno na svoj spomin ter na pričevanja nekaterih starejših oseb, ki so sodelovale v prvih proletarskih borbah. Na kraju je tudi Giuseppe Piemontese spregovoril nekaj priložnostnih besed. Sledila je zakuska.

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU

priredi v petek, 5. maja ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ulici Geppa 9-I. predavanje univ. prof. dr Stojana Pretnerja o «Prispevku jugoslovanskega družbenega razvoja k splošni teoriji podjetja».

RAZNA OBVESTILA

Odbor Dijaške Matice v Trstu bo imel sejo v torek 2. maja t. l. ob 20 uri na sedežu.

* * *

Filatelistični klub «L. Košir» vabi člane na sestanek, ki bo v sredo 3 maja ob 20.30 v običajnih prostorih

* * *

Slovenski fotoklub v Trstu. V sredo 3. maja ob 20.30 redni sestanek v Ul. Geppa 9. Na dnevnem redu diskusija in sklep o selitvi sedeža. Za tečajnike predavanje o temi «Glavne karakteristike filmske emulzije».

LJUDSKA PROSVETA

Prosvetno društvo v Skednju vabi člane in prijatelje društva na redni letni občni zbor, ki bo v društvenih prostorih v Skedenjski ulici 124-I. dne 4. maja 1961 ob 20.30. — Odbor.

IZLETI

Zveza partizanov Tržaškega ozemlja priredi za svoje člane v nedeljo dne 21. maja izlet v bolnišnico «Franja».

Za vpisovanje in informacije naj se interesenti zglasijo v torkih, sredah in petkih od 17 do 18 na sedežu v Ul. Montecchi 6, III. nadstropje.

* * *

Planinski izlet SPDT na Čaven in na Goljake

V nedeljo dne 14. 5. priredi SPDT izlet z avtobusom do Predmeje. Od tod izlet na Čaven, ali na Goljake.

Informacije in vpisovanja v Ulici Geppa 9/II.

* * *

IZLET SPDT V LOGARSKO DOLINO

SPDT priredi v dnen 1. in 2. junija izlet v Logarsko dolino v Zgornji Savinjski dolini pod Kamniškimi planinami.

Slovensko gledališče v Trstu

Danes 30. t. m. ob 16. uri **na Kontovelu** na splošno željo občinstva
PAVEL GOLIA
SNEGULJČICA

V soboto, 6. maja ob 21. uri v AVDITORIJU JOŽKO LUKES
Prgišče zemlje
drama v treh dejanjih
krstna predstava
Režiser: JOŽKO LUKES
Scenograf: JOŽE CESAR
Glasba: UBALD VRABEC

Osebe: Gospodinja Marija - Leli Nakrstova; Mario, njen sin - Julij Guštin; Andrej, njen sin - Silvij Kobal in Livio Bogatec (Igr. š.); Claudia, Mariova žena - Nora Jankovič (Igr. š.); Stric Franc - Stane Raztresen; Ivan, njegov sin - Stane Starešinič; Ema, Ivanovo dekle - Miranda Caharija (Igr š); Stric Angel - Modest Sancin; Pólde, hlapec - Alojz Milič; Vana, dekla - Zlata Rodoškova; Gospod župnik - Justo Košuta; Doktor - Rado Nakrst; Merlak - Edvard Martinuzzi; Mariova in Claudijina otroka - * * *

* * *

PONOVITEV
v nedeljo, 7. maja ob 17. uri v Avditoriju

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

Danes ob 17. uri petnajsta predstava dela «Mršavi osli». Jutri ob 17. uri ponovitev.

Ob 21. uri za CUC film «Ivan Grozni» S. Eisensteina in češke lutke «Kraljica s srebrnimi lasmi».

MALI OGLASI

OBISCITE VELETRGOVINO FELICE - Trst, Ulica Carducci 41. Kupili boste: bunde, dežne plašče, hlače, srajce, jope in mnogo drugih artiklov najboljših vrst po res konkurenčnih cenah.

ISCEM SLOVENSKO DEKLE, srednje postave, s Tržaškega ozemlja, ki bi želela priti v Kanado in se tam poročiti. Naslov dobite na upravi lista. Ul. sv. Frančiška 20.

ISCEMO 14-15-LETNO VAJENKO — Krojačnica Tretjak, Ul. Imbriani 4-II., tel. 68-066.

NEMSKE OVCARJE — mladiče najboljšega nemškega zmagovalca — prodam. Bizjak, Ljubljana, Predjamska 4.

DRUZINA išče hišno pomočnico veščo kuhinje. Telefonirati od torka dalje od 9. do 12. ure na št. 38-080.

Intereuropa
Mednarodna spedicija in transport KOPER
vrši:
— mednarodno spedicijo in transport s svojimi kamioni in skladišči
— pošle na mednarodnih velesejmih in izložbah v tuzemstvu s svojo specialno organizacijo
— kvantitativni prevzem blaga
— redni zbirni promet z vsemi evropskimi centri
— najemanje bookling prostora
potom svojih poslovnih enot:
LJUBLJANA, SEŽANA, NOVA GORICA, KOZINA, JESENICE, MARIBOR, PREVALJE, RIJEKA, ZAGREB, SARAJEVO, BEOGRAD, ZRENJANIN, NOVI SAD, SUBOTICA

KINO

Nazionale 13.00 17.00 21.00 «Hud» Film nagrajen z 11 gradami Oscar.
Fenice 14.30 «Preiskava inšpektorja Morgana», Hardy Kruger in Micheline Presle.
Excelsior 14.00 «Prikazni v mraku», Marcello Mastroianni, Belinda Lee. Prepovedano mladini.
Filodrammatico 14.00 «Deset puščav», technicolor, Rock Hudson, Akim Tamiroff.
Grattacielo 14.00 «Gola ulica», Enrico Maria Salerno, Patricia Dolores Donlon, eastmancolor. Prepovedano mladini.
Arcobaleno 14.30 «Veliki vlom», Yves Montand. Prepovedano mladini.
Supercinema 13.30 «South Pacific», Mitzi Gaynor, John Kerr.
Alabarda 14.30 «America America», technicolor. Prepovedano mladini.
Aurora 14.30 «Susy Wong», Prepovedano mladini.
Cristallo 14.30 «Gre pola ob tu», technicolor. Prepovedano mladini.
Garibaldi 14.30 «Indijanka Pocahontas», technicolor, Debra Paget.
Capitol 14.30 «Čudovita sedmica», technicolor, Yul Brynner, Steve Mac Queen.
Impero 15.00 21.45 «Mali lažnivci».
Italia 14.30 «America America», technicolor. Prepovedano mladini.
Massimo 14.00 «Sužnja in suženj», Rosanna Podestà, technicolor.
Moderno 13.00 «Rocco in njegovi bratje», Alain Delon, Renato Salvatori, Girardot, Renato Salvatori. Prepovedano mladini.
Nuovo 15.00 «Polnočna pošiljka».
Astra 15.00 «Pod desetim zastavami», Van Heflin, Barbara Rossi Drago.
Astoria 15.00 «Sužnja ljubezni», Tony Curtis, Barbara O'Brien.
Ideale 14.00 «Climene», Antonella Sordi, Nino Manfredi.
Marconi 14.00 «Delitria», Claudia Cardinale. Prepovedano mladini.
Savona 14.30 «Ekstaza», technicolor, Dirk Bogarde.
Odeon 14.00 «Afrodita, boginja ljubezni», Isabelle Corey, Massimo Serrato.

Za poročne slike telefonirajte 93-[illegible]
Fotografija EGON
Trst, Ul. Oriani 2.

VIGNA
Trst, Ul. Crispi 73 - tel.
Specializirana delavnica popravilo in obnovitev [illegible] nih naprav in rezervnih

Brizgalne črpalke
«Vse za vino in [illegible]»
«Vermorel» najstarejša hiša za makalne naprave (pompe) na svetu.
«Nardi» kmetijski stroji, emajlirana kuhinjska oprema, hladilniki, pralni stroji, kopalne kadi, sanitarni material.
GORILNIKI na [illegible] «CEISA», «CALOMASTER» instalacija topleg[illegible]
«Borletti» šivalni stroji; [illegible] tudi do 30 obrokov. Izredna prodaja [illegible] nih strojev.
Ekskluzivni zastopnik
U. BAZZANELLI
Trst, Ul. F. Venezian
tel. 24197

DEŽNE PLAŠČE IZ NAYLONA IN BOMBAŽA — VOLNENE OBLEKE — JOPE IN HLAČE — PLAŠČE — OBLEKE — KRILA — MAJCE
VSE ZA GOSPODE - DAME - OTROKE
INTERTEXTIL
TRST - Ulica S. Nicolò št. [illegible]

OFFICINA IDEALE DUJC & GERGOLET
Kleparstvo, vodovodne in plinske napeljave
Avtogenska varilnica.
TRST, Ulica della Tesa 5 — Tel. [illegible]

SLIKE za vsako priliko: birme, obhajila, poroke, krste itd.
FOTOSTUDIO SIK
Telefonirajte na 93-390
Trst, Trg Garibaldi [illegible]

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 29. aprila t.l. se je v Trstu rodilo 18 otrok, umrlo pa je 8 oseb.

RODILI SO SE: Fulvio Giassi, Diego Carli, Roberto Abrami, Donatella Degrassi, Marino Lanza, Claudio Kavalic, Gabriella Bacchelli, Sonia Signoretto, Arianna di Lernia, Davide Cavaliere, Fabiana Bobbic, Maurizio Brucoli, Anna Branelli, Alessandra Carlini, Carlo Casagrande, Dario Valentini, Diego Gherbavac, Susanna Davi.

UMRLI SO: 95-letni Antonio Fucich, 97-letni Alessandro de Berthold, 85-letna Emilija Slavec vd. Ferluga, 74-letni Luigi Giacomini, 83-letni Carlo Losei, 73-letni Attilio Signorini, 62-letna Beatrice Monaro, 70-letna Rosa Petruz vd. Valentinuz.

Od 24. do 29. aprila je bilo 29 porok.

OKLICI: delavec Mario Matteo Giurgevich in gospodinja Maria Bravar, geometer Stelio Gregorat in uradnica Amelia Capello, prodajalec Urbano Todone in delavka Liliana Stabon, podoficir Silvano Maffioli in gospodinja Luigia Chersovani, delavec Sergio Pecchiar in delavka Vanda Pitton, glasbenik Giorgio Kirschner in delavka Diana Garlatti, trg. zastopnik Adamo Manes in gospodinja Rita Liuzzi, gradbenik Luciano Brunetti in gospodinja Ondina Moruzzi, glasbenik Bruno Vatta in frizerka Lucia Braico, pleskar Arduino Chelleri in prodajalka Graziella Vattovani, uradnik Nino Andri in uradnica Edda Tessarolo, karabinjer Salvatore Barcellona in gospodinja Giovannina Severin, elektr. varilec Giuseppe Azzarito in gospodinja Maria Miach, hotelski vratar Ivo Ferri in uradnica Milvia Villini, podoficir Giacomo Miola in gospodinja Alma Vorich, kuhar Marino Carli in gospodinja Anita Losso, barist Odorico Perin in gospodinja Irene Cattaruzza, slaščičar Giovanni Velcich in gospodinja Marisa Renesto, barist Giuseppe Sulligoi in gospodinja Nella Emilia Raccar, tesar Pelagio Radin in frizerka Silvana Galati, trgovski potnik Livio Pocarj in delavka Silvana Mezulic, kuhar Livio Cusma in šivilja Giuliana Pastrovicchio, natakar Sergio Gollinucci in gospodinja Giovanna Buonafede, novinar Karl Anton von Riedemann in študentka Olga Windisch-Graetz, mehanik Bruno Declich in šivilja Claudia Bernobich, barist Giorgio Viscovich in gospodinja Renata Colombetta, uradnik Mario dr. Sachar in gospodinja Anna Maria Chermaz, delavec Stelio D'Andrea in gospodinja Ferdinanda Bertoni, delavec Giovanni Codiglia in delavka Anna Viola, mesar Vittorio Pischianz in prodajalka Giovanna Ierini, pomorski kapitan Tullio Degano in uradnica Anita Arena, elektr. varilec Mario Bonetti in gospodinja Angela Derin, delavec Alberto Delben in delavka Norma Ravalico, tesar Gianni Fernetti in dekoraterka Luciana Tonel, tramvajski uslužbenec Enrico Protti in gospodinja Pierina Skerlavaj, uradnik Carlo Picciau in gospodinja Maria Antonietta Rocca, geometer Giovanni Verani in asistentka Loredana Dutti, telegrafist Edoardo Amadei in telefonistka Maria Rosa Pauletti, prodajalec Renato Contri in prodajalka Iolanda Pasco, delavec Danilo Zatkovich in šivilja Olga Visentin, uradnik Bruno Rubini in uradnica Rossana Prevedel, delavec Giuseppe Manosperti in delavka Renata Cironi, železničar Bruno Vicco in delavka Anna Maria Mose, delavec Gianni Bertocchi in frizerka Marina Troppina, električar Mario Ressinovich in gospodinja Nidia Chini, delavec Carmine Usai in delavka Maria Ciano, Vladimiro Michalich in Zdenka Kubickova, tesar Giorgio Orlando in delavka Sara Padovan, uradnik Aldo Zuder in gospodinja Dora Curk, Giovanni dr. Lusina in učiteljica Claudia Pieri, pleskar Egidio Purger in šivilja Maria Furlan, zidar Mario Soave in šivilja Beatrice Ota, zastopnik Silvano Clavora in uradnica Livia Richermo, električar Sergio Giacomini in gospodinja Rosa Ruzzier, učitelj Edmondo Cossutta in učiteljica Violetta Sereni, trgovec Giuseppe Palmieri in gospodinja Renata Boschini, električar Eugenio Sossi in šivilja Nives Giani, pomoščak Luciano Sodomaco in gospodinja Nerina Giugovaz, uradnik Antonino Ridullo in uradnica Luciana Boscolo, gradbenik Vincenzo D'Angelo in gospodinja Bruna De Rocco, delavec Aurelio Jerman in gospodinja Maria Pribaz, uradnik Giulio Castagnaro in uradnica Carla Romano.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; G. Papo, Kjadin; Picciola, Ul Oriani 2; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Serravallo, Trg Cav

Danes v Prosvetni dvorani v Gorici

Mladinska konferenca

Danes ob 9. uri bo mladinska konferenca v Prosvetni dvorani v Gorici. Dnevni red je naslednji:
1. Izvolitev delovnega predsedstva in komisij. 2. Skupni referat: «Položaj Slovencev v Italiji», sledilo koreferati o petih vprašanjih Slovencev v Italiji. 3. Diskusija. 4. Skupni referat: «Mladinska iniciativa: nastanek, razvoj, vloga, perspektive in nalogen. 5. Diskusija in odobritev programa in statuta. 6. Izvolitev odbora. 7. Razno.

—«»—

NA TRŽIŠKI PRETURI

Tržačan obsojen na 20.000 lir globe

Pred tržiškim pretorjem se je moral zagovarjati 33-letni Umberto Zanetti iz Ul. Beccaria 7, in sicer zaradi hudih telesnih poškodb, ki jih je pri-delal svoj čas sedaj 17-letnemu Karlu Lavrenčiču iz Sovodenj. Pretor je spoznal obdolženca za krivega etr ga obsodil na 20.000 lir globe.

Cestna nesreča, pri kateri je mladi mehanik Lavrenčič tako hudo poškodoval, da je spočetka sploh dvomili, da bo ostal pri življenju, se je pripetila 25. februarja 1959, in sicer nekaj čez 14. uro v Ul. Puglie v Ronkah. Zanetti je upravljal fiat 1100 in je prihajal iz Fogliana. Pred vasjo se je peljal na kolesu omenjeni Lavrenčič, ki je dal z levo roko znak, da bo zavozil na levo. Dejstvo je, da je Zanetti vozil s hitrostjo, ki je nihala okoli 70 km na uro, verjetno pa tudi ni opazil kolesarjevega znaka. Z vso silo se je zaletel v kolesarja ter ga podrl. Zaradi udarca je Lavrenčič priletel na sprednji del avtomobila, kjer je razbil šipo ter se nato zrušil na tla kakih 20 m od kraja nesreče. Ponesrečenega mladeniča so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili razne hude poškodbe na zatilniku, zlom desne ključnice in še razne druge podplutbe in praske. V bolnišnico so ga sprejeli s pridržano prognozo. Fant pa je imel srečo ter je približno v 60 dneh ozdravel.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 30. t. m. ob 16. uri Cinemascope Columbia barvni film:

ČAR

(Incantesimo)

Igrajo: KIM NOVAK in ROSSANO BRAZZI

V ponedeljek, 1. maja ob 16. uri Cinemascope barvni Universal film:

Pustolovščina na Capriju

(Avventura a Capri)

Igrajo: MAURIZIO ARENA in ALESSANDRO PANARO

Pri MADALOSSO v Trstu, Ul. Torrebianca 26 vogal XXX Ottobre, dobite vsakovrstno POHISTVO, otroške VOZICKE, žimnice — originalne PERMAFLEX — Cene ugodne

MILAN AMBROŽIČ

Elektro-instalacijsko podjetje in TRGOVINA Z električnimi predmeti:

lestenci, štedilniki, peči, pralni stroji, hladilniki in vse ostale gospodinjske potrebščine.

ULICA MIRAMARE 29 — TELEFON 29-322

OBISCITE NAS!

Kino na Občinah

predvaja danes 30. t. m. ob 15. uri Titanus barvni film:

RASCEL FABRIZI RASCEL FABRIZI — VIRNA LISI — ROBERT ALDA — MARIO GIROTTI · VICKY LUDOVISI — RUGGERO MARCHI — STENO

Titanus — SILVIO CLEMENTELLI

EASTMANCOLOR

VOJAK IN POL

(Un militare e mezzo)

V ponedeljek, 1. maja predvaja ob 15. uri Universal film:

SEDEM POTI OB ZATONU

Eastman COLOR — Audie MURPHY · Barry SULLIVAN — VENETIA STEVENSON — JOHN McINTIRE — HARRY KELLER

Goriško-beneški dnevnik

Proslava 27. aprila 1941 v Gorici

Osvobodilna fronta je pokazala slovenskemu narodu pot k svobodi

O njenem zgodovinskem pomenu je govoril Viljem Nanut - Recitacija in predvajanje diafilmov o partizanskem življenju

Včeraj zvečer je bila na sedežu Zveze slovenskih prosvetnih društev v Gorici proslava 20. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Otvoril jo je Ivo Marinčič, ki je pozdravil vse prisotne in predal besedo Viljemu Nanutu, ki je orisal pogoje, v katerih je nastala OF, in cilje, ki si jih je zadala ter jih uresničila.

Govornik je dejal, da je OF ustanovila na pobudo KP Slovenije, ki je zbrala okoli sebe vse zdrave sile slovenskega naroda in jih popeljala v borbo proti okupatorju za osvoboditev lastne dežele. OF je nastala po splošnem razsulu državnega aparata predaprilske Jugoslavije in okupaciji Slovenije po italijanskih in nemških nacističnih silah. Njen glavni cilj je bila osvoboditev slovenskega ljudstva izpod tujčevega jarma s takojšnjo splošno ljudsko vstajo in oboroženo borbo. Na njen poziv so zgrabili za orožje vsi Slovenci znotraj in zunaj državnih meja, ki jih OF nikoli ni imela za pravične. V tej plemeniti borbi je sodelovalo tudi primorsko ljudstvo, ki je veliko prej na lastni koži občutilo zlo fašizma. K tej borbi se je plebiscitarno priključilo, ker je videlo globok pomen ciljev, ki si jih je zastavila OF. V štiriletni hudi borbi, v kateri je padlo mnogo najboljših sinov slovenskega naroda, je do kraja izvedla svoje poslanstvo, to se pravi, da je osvobodila slovenski narod izpod tujčeve pete.

Tov. Viljem Nanut je na koncu dejal, da naj bo ta velika epopeja nauk vsem Slovencem, predvsem pa mladini, kako je treba ljubiti svojo domovino in se boriti za njeno osvoboditev, kadar jo hoče tujec podjarmiti.

Daša Tomšič je potem recitirala Kajuhovo pesem «En sam milijon», Miladin Černe pa je prikazal dva diafilma: enega o partizanskih bolnišnicah v Sloveniji, v katerih se je zdravilo 22.000 ranjenih partizanov, drugega pa o partizanski zgodbi pisatelja Toneta Seliškarja. Na sedežu ZSPD je tudi razstava fotografij in literature iz partizansskih let.

—«»—

1. maj v Tržiču

Sindikalna organizacija FIOM organizira na prvi maj veliko zborovanje na Glavnem trgu. Ob 10. uri se bodo delavci zbrali pred sedežem FIOM, potem pa bodo šli v sprevodu do glavnega trga, kjer bodo slavnostni govori.

—«»—

Urniki za 1. maj

Za delavski praznik Prvi maj bodo imele trgovine na Goriškem naslednji urnik:

Danes, 30. aprila bodo mesnice odprte do 11. ure, trgovine s sadjem in zelenjavo do 12. in cvetličarne do 13. ure. Pekarne in mlekarne bodo prodajale kruh in mleko tudi za jutri, 1. maja.

V ponedeljek, 1. maja, na praznik dela, bodo vse trgovine ves dan zaprte, vključno mesnice, pekarne, mlekarne, trgovine s sadjem in zelenjave in cvetličarne.

Poštni uradi bodo danes, v nedeljo, dopoldne poslovali samo za pisemsko in brzojavno službo z enkratnim razdeljevanjem pošte. V ponedeljek 1. maja pa bodo imeli poštni uradi praznik.

Brivnice in javno kopališče bodo imeli danes običajni nedeljski urnik, jutri, v ponedeljek, pa bodo zaprti ves dan.

Avtobusna služba: mestni avtobusi ATA v ponedeljek dopoldne ne bodo vozili, popoldne pa bodo imeli le skrčeno število voženj. Na medkrajevnih Ribijevih in drugih avtobusnih progah bo veljal jutri, na dan 1. maja, običajni vozni red za nedelje in praznike.

Prvomajske proslave CGIL na Goriškem

Izvršilni odbor Konfederalne delavske zbornice za goriško pokrajino je izdal ob priliki mednarodnega praznika delovnega ljudstva, Prvega maja, naslednji proglas in program prvomajskih zborovanj:

«Delavci in delavke goriške pokrajine!

Ob priliki Prvega maja pozdravlja izvršilni odbor Konfederalne delavske zbornice vse obsoške delavce, zlasti pa borbene delavce CRDA, SAFOG, tekstilnih tovarn v Podgori in Ronkah, oddelka za izdelovanje umetnih vlaken v Podgori, ki so v zadnjem času sodelovali v zmagovitih borbah v njihovih podjetjih.

Delavska zbornica poziva vse goriške delavce in prebivalstvo, naj enotno sodelujejo na proslavah 1. maja.

V Gorici bo sindikalno zborovanje ob 10.30 na Trgu Cesare Battisti, kjer bo govoril vsedržavni tajnik tekstilne stroke FIOT Raul Silvestri; nastopila bo tudi godba.

V Tržiču se bo ob 9.30 razvil po mestu sprevod, na Trgu republike pa bo koncert godbe na pihala in sindikalno zborovanje.

V Gradežu bo zborovanje ob 10.30 na Trgu 24. maggio

Delavci in delavke, prisostvujte proslavam 1. maja. Podpirajte in krepite CGIL, enotno sindikalno organizacijo delavcev.

Živel 1. maj!

Živela sindikalna enotnost vseh delavcev!».

Pokrajinska lista PSI včeraj vložena

Na listi PSI kandidirata tudi dva zastopnika naprednih Slovencev

Pripravljena je tudi občinska lista za Gorico, na kateri kandidira šest zastopnikov naprednih Slovencev

Včeraj dopoldne je bila na glavnem volilnem uradu v Gorici vložena tudi kandidatna lista PSI za pokrajinske volitve, ki je na petem mestu. Po posameznih okrožjih je PSI postavila naslednje kandidate:

Krmin I. in II.: Marco Zorzut; Fara (kamor je vključen tudi Steverjan): Mario Capello; Gorica I. (Podgora, Pevma, Oslavje, Štmaver in Ločnik): Ivo Marinčič; Gorica II.: Aldo Tansi; Gorica III.: Cesare Mocchiutti; Gorica IV.: Ferruccio Pizzul; Gorica V.: Massimo Cellie; Gorica VI. (Standrež in južni del mesta): Ivo Marinčič; Gorica VII.: Rihard Kristjančič; Gradiška: Franco Macoratti; Gradež I. in II.: Ezio Cavallari; Tržič I.: Vittorio Semola; Tržič II.: Dolores Corbatto por. Boscarolli; Tržič III.: Giovanni Martinelli; Tržič IV.: Marcello De Fabbris; Tržič V.: Livio Granzini; Romans: Francesco Montanari; Ronke I.: Piero Giordani; Ronke II.: Massimo Cellie; Zagraj (Doberdob in Sovodnje): Ivo Marinčič; Škocjan ob Soči I. in II.: Giovanni Giorgi.

Kot je razvidno, imamo Slovenci na socialistični listi dva kandidata za pokrajinske volitve: v sedmem volilnem okrožju v Gorici kandidira delavec Rihard Kristjančič, v treh volilnih okrožjih, in sicer Gorica I. in VI. (Podgora, Pevma, Oslavje, Štmaver in Standrež) ter v okrožju Zagraj (pod katerega spadajo tudi občine Doberdob in Sovodnje) pa Ivo Marinčič.

Tudi za občinske volitve v Gorici je PSI že sestavila svojo listo ter jo bo vložila prihodnji torek. Nosilec liste je sindikalist Elio Zuliani, na drugem mestu pa Viktor Vižintin, profesor na slovenskih šolah v Gorici. V celoti je na listi dvajset kandidatov, med katerimi je šest Slovencev iz Gorice, Pevme, Standreža in z Oslavja.

Svoje prvo predvolilno zborovanje bo imela PSI v nedeljo 7. maja v Gorici, in sicer ob 10.30 v dvorani «Petrarca» v bivšem Ljudskem domu. Govoril bo član glavnega odbora stranke De Pascalis.

—«»—

Fašistični poslanec se hvali z rasizmom

Na včerajšnjem prvem volilnem zborovanju v Gorici je misovski poslanec Venturi pred približno 300 poslušalci v Ljudskem domu javno izkazoval svoj rasizem in se na vsa usta bahal z njim, ko se je «hvalil», da so bili fašistični poslanci edini, ki so predvčerajšnjim v Rimu glasovali proti uzakonitvi slovenskega šolstva v Italiji. Ob popolni tišini, ki je vladala v dvorani, ko je izlival svoj žolč proti Slovencem, je pozval volivce «sante Gorizie», naj pri volitvah upoštevajo dejstvo, da se razprave v komisiji sploh niso udeleževali poslanci KD, PLI in monarhisti.

Za njim je spregovoril predstavnik vsedržavnega vodstva MSI, ki se je v nepopisnem zanosu bahal, da se pripadniki MSI ne bojijo diskusije o fašizmu in protifašizmu. V takšni diskusiji so pripravljeni sodelovati, vendar z ljudmi, ki so bili vedno protifašisti, ne pa s tistimi, ki so bili nekoč «camicie nere» in se danes sramujejo svoje preteklosti. Sele ob tej retorični frazi, kakršne je potem kar nizal v svojem napihnjenem govoru, do kraja odmaknjenem od stvarnosti, so se poslušalci razvneli in prvič zaploskali.

—«»—

Košnja pašnikov v Sovodnjah

Sovodenjsko županstvo nam je sporočilo, da bo v nedeljo 7. maja dražba za košnjo občinskih pašnikov. V Gabrjah bo dražba ob 9. uri pred šolo, v Rupi ob 10. uri pred šolo, na Peči ob 10.30 pred občinskim vodnjakom, v Sovodnjah ob 11. uri na županstvu, na Vrhu ob 15. uri pred gostilno Devetak

Lastniki vozov na živinsko vprego naj pridejo na županstvo po tablice; za vsako tablico bo plačal tudi 100 lir prispojbine.

Volilno zborovanje KPI v Gorici

Komunistična partija bo uradno otvorila volilno kampanjo v Gorici z zborovanjem, ki bo v sredo ob 18.30 na Trgu Cesare Battisti. Govorila bosta dr. Nereo Battello, bivši občinski svetovalec, in Fulvio Bergomas, bivši pokrajinski svetovalec na listi KPI.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V obdobju od 23. do 29. aprila se je v goriški občini rodilo 22 otrok, umrlo je 11 oseb, porok je bilo 6 in oklicev 12.

Rojstva: Alfonso Locurto, Roberto Agati, Michele Tripani, Patrizia Spalvieri, Maurizio Grusovin, Luisa Marchi, Silvia Burba, Andrea Verzegnassi, Cinzia Spedicati, Marina Bandelli, Sabrino Mocenigo, Ezio Facchini, Giovanni Mauro, Nadia Boscutti, Giuseppe Feri, Roberto Blazic, Fabiola Gallo, Gianni Prosperi, Clara Crasselli, Tatiana Watzke, Mauro Buiatti, Emanuela Zotti.

Smrti: gospodinja 87-letna Giovanna Ghiglianovich por. Falconetti, upokojenka 71-letna Maria Borghi, upokojenec 70-letni Prospero Schiaffino, upokojenec 68-letni Salvatore Atzori, dninar 44-letni Francesco Leban, gospodinja 72-letna Luigia Del Frate vd. Fiegel, gospodinja 66-letna Frančiška Jakopič; električar 38-letni Jasip Černic, 68-letni Raffaele Introna, dijak 19-letni Aldo Bagini, natakar 48-letni Mario Vesca.

Poroke: mehanik Felice Macuz in učiteljica Margherita Perini, poštni sluga Albino Zotti in delavka Mariagrazia Comelli, spolovinar Mario Hlede in gospodinja Laura Fabris, slaščičar Giuseppe Drufouca in gospodinja Bruna Marussi, železničar Guido Clancis in gospodinja Angelina Palumbo, posrednik Giuseppe Kodermatz in gospodinja Maria Brezavšček.

Oklici: inž. Attilio Bregant in uradnica Maria di Pietro, agent javne varnosti Tullio Chetti in gospodinja Maria Zorzin, učitelj Alfredo Calligaris in uradnica Anna Moschen, okulist Ennio Piccoli in uradnica Ivana Lovat, učitelj Edmund Košuta in učiteljica Violetta Sereni, gradbenik Vincenzo D'Angelo in gospodinja Bruna De Rocco, industrijski izvedenec Alberto Scafuri in učiteljica Margherita Lippizer, geometer Guido Trani in gospodinja Elena Carlucci, uradnik Giulio Castagnaro in uradnica Carla Romano vd. Peiffer, šofer Ugo Biagi in gospodinja Lea Portelli, tesar Giorgio Orlando in delavka Sara Padovan, čuvaj Aldo Falcone in tkalka Assunta Chiararia.

Koliko časa bodo še vzdržali?

Sistematično naseljevanje Štandreža ima predvsem potujčevalne namene

Primer kmečke žene, ki je zavrnila ponudbo za prodajo domačije, naj bi bil tudi drugim za vzgled

Z zadnjem času je Primorski dnevnik prinesel več člankov o sistematičnem naseljevanju beguncev in drugih pripadnikov italijanske jezikovne skupnosti na slovenskem ozemlju na Tržaškem, zlasti na ozkem obmorskem pasu v smeri proti Devinu. Vsem je jasno, kakšni so nameni te populacijske politike v krajih, ki še svojih sedanjih prebivalcev ne morejo prerediti.

Nekaj podobnega pa se dogaja tudi pri nas na Goriškem in kot primer naj navedemo samo Standrež, ki spada pod goriško občino ter je največje slovensko naselje v naši pokrajini. Kot znano, je bil Standrež nekdaj samostojna občina, dokler je ni leta 1928 ukinil fašizem in jo v celoti priključil Gorici.

S to priključitvijo si je goriška občina prisvojila med drugim tudi obsežna občinska zemljišča, ki jih je imela štandreška občina. Največje od teh so bile Rojce, kjer so že pred leti zgradili naselje za begunce, deloma pa uredili na njem šolski štadion. Zemljišče torej ni bilo uporabljeno v korist štandreških občanov, do česar bi imeli ti pravico, ker je bilo njihova last.

Pred dvema letoma so prav tako na štandreškem zemljišču zgradili naselje ljudskih stanovanj v Ul. Carso, skoro 300 stanovanj, na zahodni strani pa vedno bolj stiskajo našo vas industrijske gradnje ob Tržaški cesti. Temu sistematičnemu obkroževanju s severa in vzhoda, se je lani in letos pridružilo še obkroževanje na jugu in zapadu.

Pred kratkim so na Pilosčah, na cesti proti Sovodnjam, dogradili tri po šststanovanjske zgradbe, kamor so preselili brezdomce iz središča mesta, sedaj pa tam poleg gradijo še tri stanovanjske stavbe za istrske begunce iz sklada Unrra-casa. Povedati moramo, da si begunci ne želijo stanovati v tem kraju, ker jim je daleč od mestnega središča in njihovega delovnega mesta in daleč od drugih begunskih naselij. Načrt očividno ne upošteva njihovih želja in potreb, ampak predvsem potrebe načrtne potujčevalne kolonizacije slovenskega ozemlja.

Na zahodni strani, v smeri proti Soči, so tudi v teku podobna dela; tam so v surovem stanju že dogradili novo tovarno «Goriško svilarno» in sedaj skušajo kupiti v bližini potrebna stavbišča za stanovanja delavcem. Pred kratkim so že merili tam v bližini najboljše njive, da bi zavod Inahiše zgradil na njih novo stanovanjsko naselje.

Tudi k nekemu kmetu tam v bližini je prišel furlanski mešetar in ponudil 5 milijonov lir za odkup hiše in polja okrog nje. Gospodinja, ki je zavedna slovenska žena mu je odgovorila, da niti za pet niti za dvajset milijonov ne bodo prodali svojega doma, na katerem živi njihov rod že stoletja. Denar pride in gre, zemlja pa ostane in bo lahko preživljala tudi naše otroke.

Žal pa vsi naši ljudje niso tako zavedni in preudarni in marsikoga premami ponujeni denar, da odstopi svojo zemlju tujim koristim, ne da bi si lahko nabavili drugo v zameno.

—«»—

Meddeželno boksarsko srečanje v Gorici

Goriška boksarska zveza IGNIS bo organizirala v nedeljo 7. maja važno boksarsko srečanje diletantov. Tega dne se bosta ob 16. uri v dvorani «Ginnastica Goriziana» srečali ekipi boksarske zveze Gorice IGNIS, ki jo bodo zato priliko okrepili športniki AGI, in ekipa boksarske zveze «Menegon-Fornasier», ki je ena izmed najmočnejših ekip pokrajine Treviso. Na tej športni prireditvi bo nedvomno vzbudil največje zanimanje boks med Vignolo (IGNIS) in Calesso (Menegon) ter dvoboj med Spinellijem in gostom Da Re. Zlasti bo zanimiv dvoboj, v katerem bo nastopal močan in iznajdljiv Spinelli (srednjetežka kategorija), ki je izredno močan na področju v kategoriji osmih onč.

Pred omenjenima dvema srečanjima, ki bosta osrednja točka tega športnega dogodka, bo še osem dvobojev, ki bodo sestavljali zanimiv program meddeželnega športnega srečanja, ki ga je pripravila goriška boksarska zveza. Organizatorji izražajo željo, da bi na to prireditev prišlo čimveč ljudi, ki bodo po eni strani spodbujali domače atlete pred močnimi nasprotniki iz Trevisa, po drugi strani pa bodo z materialnimi prispevki podprli organizacijo, katere voditelji si na vso moč prizadevajo, da bi bil boksarski šport v Gorici deležen čimvečje podpore prebivalstva.

Imena kandidatov liste Občinske enotnosti v Doberdobu

Listo predložijo danes dopoldne

Danes dopoldne bodo predložili na županstvu v Doberdobu listo «Občinske enotnosti», na kateri kandidirajo naslednji občani: Andrej Jarc, bivši župan, Doberdob; Jože Pahor, bivši podžupan, Jamlje; Karlo Boneta, bivši svetovalec, Dol; Alojz Foccaro, bivši svetovalec, Jamlje; Karel Laurenti, bivši svetovalec, Doberdob; Karel Černic, Doberdob; Jožef Ferfolja, Doberdob; Jožef Gergolet, Poljane; Jožef Gergolet, Doberdob; Andrej Gergolet, Doberdob; Oliviero Pahor, Dol; Karel Jarc, Doberdob.

Štirje kandidati so kmetje, ostali pa delavci. Simbol liste «Občinske enotnosti» so klas, lopata, tovarna in nakovalo v krogu.

—«»—

S SPD na Trstelj

Pretekli petek zvečer je imel odbor Slovenskega planinskega društva iz Gorice sejo, na kateri so se pogovorili o tekočih društvenih zadevah. Med drugim je bilo sklenjeno, da priredi društvo v nedeljo 7. maja enodnevni izlet za člane in prijatelje na Trstelj, kjer je tudi planinska koča. Odhod z jutranjim vlakom iz Nove Gorice, kjer bo tudi shajališče na tamkajšnji postaji. Kosilo iz nahrbtnika. Vpisovanje v kavarni Bratuš.

Ta izlet je primeren tudi za netrenirane planince in zato priporočamo čimvečjo udeležbo.

Na seji so se odborniki pogovorili tudi o nekaterih poznejših izletih ter o podrobnostih glede proslave za 15-letnico obnovitve SPD, ki se bo vršila dne 18. junija na Lokvah.

Čitajte in širite PRIMORSKI DNEVNIK

Zlata poroka v Sovodnjah

Danes mineva 50 let, odkar sta si Leopolda Križnič iz Zdravščine in Ivan Cotič iz Sovodenj obljubila v cerkvici v Zdrvaščini večno zvestobo. Dogodek so nameravali proslaviti v domači cerkvi in na domu, kjer prebivata, vendar je nenadoma pljučnica prisilila slavljenca, da se je moral pred nekaj dnevi zateči v goriško bolnišnico. Ko se bo vrnil, in to mu želimo, da bi bilo zelo kmalu, bodo vsi skupaj v najboljšem razpoloženju obudili spomine na tisti 30. april 1911 ko sta pravtako na nedelje izrekla vsak svoj «da» in s tem privolila svoj vstop v zakonski stan.

Gospodar je iz znane Cotičeve družine v Sovodnjah. Izučil se je za kovača in delal v Gorici, v CRDA v Tržiču, kjer pa ga je doletela nesreča: težko bremen mu je padlo na roko in jo zmečkalo. Odšel je v zasluženi pokoj.

V družini se je rodilo šest otrok, od katerih so živi tri hčere: ena živi z njimi v Sovodnjah, dve pa sta poročeni v Gorici in na Sicilji. V osvobodilni borbi so izgubili svojega edinega živečega sina Ivana.

Naš slavljenec je zelo zaveden Slovenec in se je do nedavnega živo zanimal tudi za občinske zadeve v svoji vasi. Pred desetimi leti je bil izvoljen za občinskega svetovalca na listi Občinske enotnosti in je svoj štiriletni mandat opravil v veliko korist svoje občine.

Ko danes naša slavljenca praznujeta 50. obletnico poroke, jima skupno z vsemi domačini, med katerimi ne smemo pozabiti malega pravnučka, kličemo «Se na mnoga leta!», obenem pa želimo, da bi se Ivan Cotič čimprej zdrav vrnil v krog svoje družine.

KINO

v GORICI

CORSO. 13, 17 in 21: «Ben Hur», znameniti zgodovinski film iz Kristusovih časov. C. Heston, J. Hawkins. Cinemascope v barvah. Cene 350 in 400 lir. Film traja štirj ure.

VITTORIA. Danes ob 15.30: «Revak, suženj Kartagine», J. Palance in D. Sullivan. film v barvah.
V ponedeljek ob 15.30 in torek ob 17.30: «Lovci na dote», L. Masiero in A. Lionello. Italijanski film.

MODERNO. Danes ob 15.00: «Izobčenec Cole», F. Lovejoy in J. Best. Cinemascope v barvah.
V ponedeljek in torek ob 15.00: «Indijska Venera».

CENTRALE. Danes ob 15.00: «Zadnji Viking», C. Mitchell in E. Purdom. Ameriški barvni film.
V ponedeljek ob 15.00 in torek ob 1700: «Zaklad kapitana Kidda», T. Dexter in E. Gabor. Ameriški film.

VERDI. Danes ob 14.30: «Prikazni v Rimu», M. Mastroianni, B. Lee in V. Gasmann. Italijanski film v barvah. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.
V ponedeljek ob 15 in torek ob 16.30 «Dekle v izložbi», N. Ventura in M. Vlady. Francoski film, mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

v TRŽIČU

AZZURRO: «Ljubezen v Rimu». Milene Domengeot.

EXCELSIOR: «Gre gola po svetu. Gina Lollobrigida in Anthony Franciosa.

PRINCIPE: «Cimaron». Maria Schell in Glenn Ford.

NAZIONALE: «Macist v deželi Ciklopov». Chelo Alonso.

—«»—

TEMPERATURA VCERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 18,4 stopinje ob 12. uri, najnižjo 10,8 stopinje ob 1.30. Vlage smo imeli 85 odstotkov in padavin 7,4 mm.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna Pontoni-Bassi, Raštel št. 26, tel. 33-49.

RADIO VELEVIZIJA

Nedelja, 30. aprila 1961

Radio Trst A

8.00: Koledar; 8.30: Poslušajmo glasbo; 9.00: Kmetijska oddaja; 9.30: Slovenski motivi; 10.30: Oddaja za najmlajše: «Pravljica rožca», pravljica; nato: Harmonikar Gigi Delmo; 11.00: Glasba po željah; 13.00: Kdaj, kakaj; 14.45: Trio Lolline; 15.00: Nekaj ritma z Ennijem Safredom; 15.20: Pesta Chris Connor in Ella Fitzgerald; 15.40: «Jam-Session», glasbena izobraževanja o jazzu; 16.00: Simfonični koncert; 17.00: Za vsakogar nekaj dobro voljo; nato Vesela čajanka; 18.30: Iz italijanskega glasbenega sveta; 19.00: Nedeljski vesnik; 19.15: Melodije in plesi raznih narodov; 20.00: Sport; 20.30: Andante Alec Siniavine in Fedor Kozlovski; 21.00: Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi; 21.30: Italvel: Trio v a-molu; 22.00: Nedelja v športu; Večerni ples; 23.00: Melodije iz davnih časov.

Trst

7.15: Kmetijska oddaja; 9.30: Pesmi na sportnih igriščih; 14.30: El campanon.

Koper

7.15: Jutranja glasba; 8.00: Vesele novice; 8.05: Kmetijska oddaja; 8.30: Za dobro jutro, želimo vam dobro zapeli; 9.00: Cerkvena glasba; 10.30: Operni prenos RL; 11.00: Prenos RL; 11.20: Prvi dan v skladbe; Mednarodni tekmovanja; 12.10: Glasba po željah; 12.35: Zunanjepolitični pregled; 13.30: Kdaj, kakaj in ljudje; 14.00: Glasba po željah; 15.15: Pevski zbor; 15.00: Prenos RL; 16.00: Prenos RL; 17.00: Nedelja v športu; 19.10: Orkestralna medigra; 19.30: Prenos RL; 22.15: Na programu Marija Arnič; 22.35: Čajkovski violinski koncert; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

8.30: Vreme na ital. morjih; 8.35: Kmetijska oddaja; 11.15: Kmetijska oddaja; 11.30: Rossini, Aurelio Fierro; 12.05: Disk Kratek; 12.20: Glasbeni album; 13.30: Antidiscobolo; 14.15: Ray Conniff in njegov orkester; 15.00: Armando Trovajoli, interpretacije Carla Bruni pri klavirju; 15.15: Varietejski program; 16.00: Slavne sambe; 16.15: Nogomet od minute do minute; 17.45: Simfonični koncert za mladino; 19.30: Sportna nedelja; 20.00: Cha-cha-cha in calypso; 21.00: Jazz, gospod Bianchi; 21.40: Pogovor z Billyjem Wilderjem; 22.05: Aktualnosti v svetu; 22.35: Koncert praškega kvarteta; 23.20: Komentar o nogometnem prvenstvu; 23.30: Neapeljska antologija.

II. program

8.30: Preludiji; 9.00: Jutranje vesti; 10.00: Glasba za prazniški dan; 11.00: Nedeljski orkestri; 13.40: Divertentissimo; 14.05: Naši pevci; 15.00: Discobolo; 15.30: Album pesmi; 16.00: V nedeljo naokrog; 17.00: Glasba in šport; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Melodije za Evropo; 21.45: Večerna glasba; 22.30: Sportna nedelja.

III. program

16.15: Beethovnove, Schubertove in Castiglionijeve skladbe; 17.20: Ženska in prijateljstvo; 18.30: Španska kultura; 19.00: Haendlova suita št. 10; 19.15: Literarna oddaja; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Komična opera «Bagdadski kalif» F. A. Boieldien; 22.40: «Fedra» Giovannija Paisiella.

Slovenija

6.40: Veselo na pot!; 7.15: Jakov Gotovac: Suita iz opere Morana; 7.30: Radijski koledar; 7.35: Ljubiteljem zabavne glasbe; 8.00: Mladinska radijska igra; 8.40: Mladi prsti pri klavirju; 9.00: Naši mladi pevci; 9.30: Edvard Grieg: Koncert za klavir in orkester; 10.00: Se pomnite, tovariši; 10.30: Novi posnetki Koroškega in Ljubljanskega okteta; 11.00: Zvočna abeceda; 11.30: Mariborski kolektivi v domovih ob jezeru; 13.30: Ob zvokih zabavne glasbe; 14.15: Delovni kolektivi čestitajo; 15.15: Adolphe Adam: Giselle; 16.00: Delavsko gibanje v svetu; 16.20: Pozdravi iz Zagreba in Beograda; 17.00: Veliki zabavni orkestri; 17.30: Sportno popoldne; 18.30: Perpetuum mobile; 18.45: Dobri znanci z novimi melodijami; 19.05: Nekaj domačih; 20.05: Koncert Invalidskega pevskega zbora; 20.30: Zvone Kržišnik: Delo, ljudje in čas; 21.00: Ob zabavni glasbi na prazniični na večer; 22.15-23.55: Plesni ritmi za vse; 23.55: Prijeten počitek!.

Ital. televizija

9.45: Oddaja za analfabete; 10.15: Kmetijska oddaja; 15.15: Motociklistične dirke in športne vesti; 17.10: Televizijska igra «Souper» F. Molnara: 18.30: TV dnevnik; 18.45: Program za najmlajše; 20.10: Cineselezione; 20.30: TV dnevnik; 21.15: Verdijeva opera «Trubadur»; 23.40: Nedelja ob športu ob koncu TV dnevnik.

Ponedeljek 1. maja 1961.

15.30: Motociklistične dirke, prihod v Rim; 17.00: Program za najmlajše; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Oddaja za emigrante; 19.05: O lovu in ribolovu; 19.35: Oddaja za delavce; 20.05: TV šport; 20.30: TV dnevnik; 21.15: Film «Smeh v paradižu»; 22.50: Današnje teme; 23.10: Oddaja «Viaggiare»; 23.40: TV dnevnik.

Jug. televizija

Zagreb 9.30: Oddaja za kmetovalce. Ljubljana 10.00: Velvet — serijski film za otroke. Beograd 13.55: Sportno popoldne. (Evrop. prvenstvo v košarki); 20.00: TV dnevnik. Ljubljana 20.45: Ivan Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica.

Ponedeljek 1. maja 1961.

Beograd, Zagreb in Ljubljana 8.00: Prenos prvomajske parade. Beograd 18.00: Orkester Mantovani. Zagreb 19.00: TV pregled; 19.30: Kratek koncert mladih glasbenikov; 20.00: TV dnevnik. Beograd 20.15: Tedenski športni pregled; 20.30: Šest slavnostnih vabil — zabavno-glasbena oddaja; 21.30: Evropsko prvenstvo v košarki (konec ob 23.00); 23.00: Sahovski komentar iz Zagreba.

Imate pokvarjen televizor? TELEFONIRAJTE na 24018 Specializirani tehniki tvrdke «Radio TREVISAN» vam zagotavljajo takojšnjo intervencijo

Šport Šport Šport Šport

Evropsko košarkarsko prvenstvo v Beogradu

V prvem dnevu prvo presenečenje Vzh. Nemčija - Madžarska 64:63

Visoki porazi ČSSR, Anglije in Zahodne Nemčije

BEOGRAD, 29. — Danes se je v veliki dvorani beograjskega razstavišča pričelo 12. evropsko prvenstvo v košarki, na katerem sodeluje 19 reprezentanc. Na samem začetku prvenstva se je dogodilo presenečenje. Mlada reprezentanca Vzhodne Nemčije je v zadnjih sekundah igre premagala izvrstno ekipo Madžarske, ki se uradno šteje za četrto v Evropi, z rezultatom 64:63 (24:40).

Vzhodni Nemci so po izvrstni igri Madžarske v prvem polčasu 3 minute pred koncem igre izenačili na 58-58, nato pa so v izmenjalnih napadih v zadnji sekundi igre dosegli 63:63. Nemec Tanke pa je končno dosegel zmagoviti koš.

Ostali rezultati:

Švedska-Češkoslovaška 58:23 (29:14),

Poljska-Anglija 78:34 (47:15),

Izrael:Zahodna Nemčija 70:41 (29:18).

NOGOMET

OSTRAVA, 29. — V prijateljski tekmi je reprezentanca ČSSR premagala Mehiko 2:1 (2:1).

ŠAH

MOSKVA, 29. — 17. partija za svetovno prvenstvo v šahu med Botvinikom in Taljem se je končala v 84. potezi z zmago Talja. Po 17. partiji vodi Botvinik z 10,5 proti 6,5.

ŠPANSKA VUELTA

BARCELONA, 29. — Belgijec Seynaevers je zmagal v četrti etapi španske kolesarske dirke Huesca-Barcelona pred Špancem Talamillom, ki je zasedel prvo mesto v splošni lestvici. Drugi je današnji etapni zmagovalec.

NOGOMET

24. maja v Rimu Italija - Anglija

gometna zveza je javila, da bo srečanje med italijansko in angleško reprezentanco v sredo 24. malaja na olimpijskem stadionu v Rimu z začetkom ob 16. uri.

Vstopnice bodo stale od 500 do 4.000 lir.

32. kolo nogometnega prvenstva B lige

Samo zmaga nad Foggio lahko še reši Triestino

Najvažnejša tekma kola v Veroni med OZO Mantovo in Verono

Gosji vrstni red na vrhu lestvice, ki je nastal kot posledica bolj ali manj nepredvidenih rezultatov v 31. kolu, bo po vseh znakih sodeč že danes doživel pretres. Borba za prva tri mesta je namreč postala do skrajnosti zagrizena in dopušča možnost najbolj nemogočih izidov, posebno še, če so v tej borbi kot nasprotniki angažirane enajstorice, ki se borijo za rešitev pred izpadom.

In prav tak primer nam nudi današnje srečanje med OZO Mantovo in Verono na igrišču poslednje, kar mu daje še večjo negotovost in zato tudi še večjo privlačnost. Mantova, ki se je prejšnjo nedeljo otresla spremstva Venezie in se sama vsidrala na vrh lestvice, ima ves interes, da zmaga in le v skrajnem primeru bi se zadovoljila tudi z neodločenim rezultatom. Nasprotno pa ima tudi Verona ves interes da zmaga in samo zmaga, kajti tudi izguba ene same točke na domačem igrišču bi bila za njen sedanji položaj več kot kritična.

Če bo potemtakem srečanje med Verono in Mantovo ključno srečanje kola, pa tudi druga ne bodo po važnosti mnogo zaostajala za njim. Tako se bo v Benetkah odvijala velika borba med domačo Venezio in Catanzarom, le s to razliko, da je na njenem izzidu zainteresirana predvsem Venezia, ki bo skušala prednost lastnega terena izkoristiti za eventualno ponovno preskočitev Mantove na vrhu lestvice. Glede na Catanzarovo več kot sclidno pozicijo se zdi to kaj verjetno, saj južnjakom tudi še tako občuten poraz ne more do živega.

Tretje srečanje po važnosti bo v Bustu Arsiziu med domačo Pro Patrio in Palermom. Sicilijanci, ki so po 31. kolu z zmago nad Triestino zasedli tretje mesto na lestvici, bodo to mesto skušali vsaj ohraniti do konca prvenstva, če že ne izboljšati. Pro Patria je nasprotnik, ki jim tega najbrž ne bo mogla preprečiti, vendar pa kakšna točka več tudi njej ne bi škodila.

Četrto važno srečanje bo v Reggio Emiliji med domačo Reggiano in Marzottom. Sodeč po Marzottu, ki je praktično že izgubljen, bo imela Reggiana od vse vodilne četvorice najlažjo nalogo in njena zmaga bi bila povsem logična in naravna. Marzotto ne bi z njo, računajoč z dejstvom, da je že obsojen na izpad, ničesar izgubil, Reggiana pa bi z zmago postavila najresnejšo hipoteko na tretje mesto, posebno še, če bi katerikoli enajstorici pred njo v današnjih srečanjih spodletelo.

In sedaj še skok na dno lestvice. Položaj Marzotta in Verone smo že nakazali, prestanejo še Foggia, Triestina in Genoa.

Genoa, ki je končno le dosegla Triestino in ki po tihem še vedno lahko goji ne povsem iluzorna upanja, da ji bodo brisali kazen sedmih točk, kar bi jo avtomatično rešilo vseh skrbi in težav za letošnjo sezono, se bo pomerila z Messino v Messini. Mnogo si od tega srečanja ne more obetati, toda kakšno točko bi pa vendarle znala odščipniti domačinom, kar bi v perspektivi najslabšega niti ne bilo tako malo.

Drugače je s Triestino in s Foggio, ki bosta tokrat poravnavali račune kar med seboj na igrišču pri Sv. Soboti. Srečanje je za obe približno enako važno. Foggia bi si z eventualno zmago povečala izglede za rešitev, kar velja tudi za Triestino, vendar z imperativom, da je za rešitev njena zmaga v tem direktnem dvoboju nujna, da predstavlja praktično prvi pogoj za nadaljnjo borbo. Upoštevajoč koiedar prihodnjih srečanj, bi njen poraz pomenil dejansko obsodbo, pa celo tudi neodločen rezultat bi ne predstavljal bistveno drugega. Usodnost tega srečanja je torej na dlani in Triestini ne preostaja drugega kot zmagati. Možnosti za to niso majhne, saj sodi Foggia, tudi ne glede na njen trenutni položaj, med najšibkejše člane B lige. Razen tega se bosta v moštvo domačih po vsej verjetnosti povrnila Brach in Sadar, kar bo dalo tudi napadalcem več poleta.

Vsa ostala srečanja zadevajo sredino lestvice razen srečanje med Brescio in Alessandrio, v kolikor je Brescia bližja repu kot pa sredini in je tudi zanjo zmaga na domačem terenu skoraj nujna.

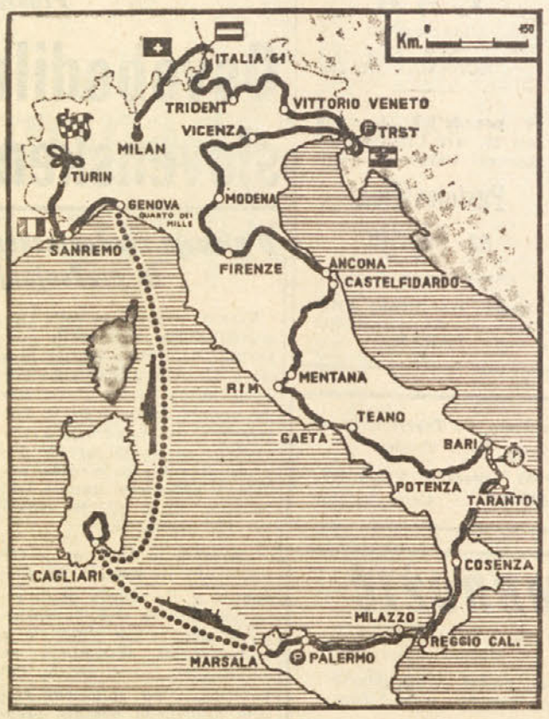

Komu lovorika letošnjega «Gira»: ravninskim ali gorskim vozačem?

Še nikoli v svoji dolgi zgodovini ni dirka po Italiji potekala po vseh krajih polotoka in otokov kot letos. In letošnji «Giro», ki bo zajel prav zaradi praznovanja stoletnice zedinjenja Italije vse najbolj zgodovinske pokrajinske kraje in mesta, bo precej težaven in naporen. Začel se bo v Turinu, od koder bo šel proti Genovi in dalje preko Sardinije do Sicilije in nato v obratni smeri proti severu vse do Trsta, kjer se bodo kolesarji lahko drugič oddahnili pred naporom, ki jih bo čakal na gorskih prelazih. Iz Trsta bodo kolesarji šli v Jugoslavijo in se nato vrnili ponovno v Italijo ter bodo preko Gorice in gorskih velikanov prišli do končnega cilja v Milanu, kjer bo konec njihovega trpljenja in veselja obenem.

Kdo bo prevladoavl v tej dirki: ravninski ali gorski vozači? Prvi bodo imeli na razpolago za svoje podvige kar 2.454 km, drugi pa znatno manj in sicer le 1.515 km. Matematično gledano je razlika prevelika, vendar v resnici lahko gorski kolesar prav na strmih vzpetinah nadomesti vso po ravninskem delu dirke nakopičeno izgubo. In to se je skoraj vedno pripetilo. Naj samo omenimo, da bo predzadnja etapa preko prelazov dei Garva in Stelvia brez dvoma najbolj naporna v celi zgodovini Gira in celo bolj naporna kot 1959. leta, ko se je vključila v Courmayerju. Eni in drugi kolesarji bodo torej imeli približno enako možnost, da si zagotovijo končno zmago. Potrebna pa bo vztrajnost in predvsem odlična fizična kondicija združena z borbenostjo in tudi s trohico sreče.

Na slikah zgoraj: proga, po kateri bo potekala letošnja dirka; spodaj: «Giro» v profilu

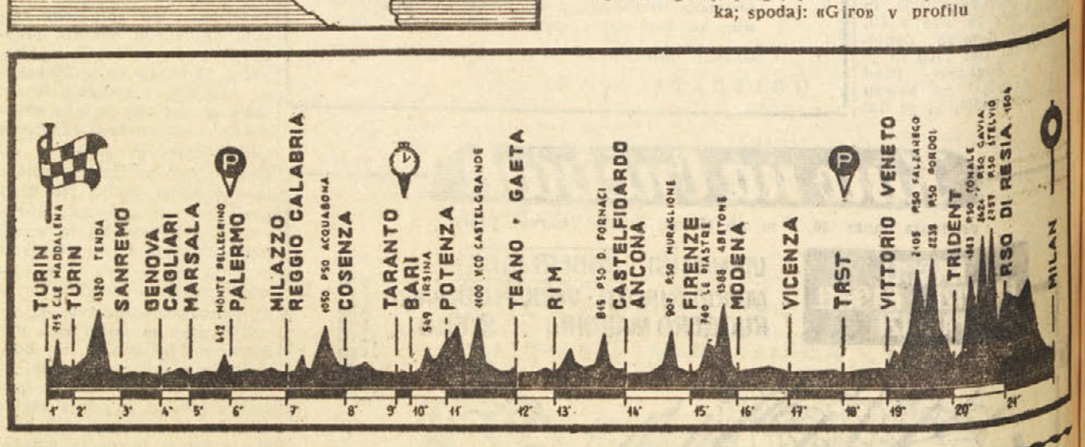

Jugoslovansko prvenstvo v vseh ligah

Partizan in Dinamo na gostovanju pri predstavnikih dna razpredelnice

Novogoričani bodo danes igrali v Ljubljani proti istoimenskemu moštvu

Današnji prvenstveni zavrtljaj jugoslovanskega nogometnega prvenstva verjetno ne bo prinesel presenečenj niti ne posebnih sprememb v lestvici. Obe moštvi, ki se potegujeta za vodilno vlogo, t. j. Partizan in Dinamo bosta igrali na tujih igriščih, pa čeprav sta njuna nasprotnika predstavnika spodnjega dela lestvice.

Po papirnati prognozi bi morala zmaga pripadati gostom, pa čeprav bosta skušala današnja nasprotnika Partizana in Dinama priti do kake točke, da bi se z njo po možnosti rešila iz skrajno neugodnega položaja v lestvici.

V današnji tekmi prve lige za nogometno prvenstvo Jugoslavije je Crvena zvezda v Beogradu premagala Split s 4:0 (0:0), medtem ko bo drugi splitski ligaški klub Hajduk gostoval na igrišču Radničkega, ki je že dokončno obsojen na izpad v nižjo kategorijo in kateremu nobena zmaga ne bi pripomogla k izboljšanju njegovega položaja. Hajduk bo seveda skušal priti do obeh točk, s katerima bi lahko izpodrinil kakega direktnega tekmeca iz gornjega dela razpredelnice prve zvezne lige.

Tudi Vojvodina bi morala uspešno zaključiti današnji spopad s Sarajevom, medtem ko Rijeko čaka v Beogradu težka naloga.

* * *

V drugi zvezni ligi bo ljubljanski ligaš Triglav gostoval na igrišču Varteksa, ki se v nasprotju z nedeljskim gostom nahaja na razmeroma varnem delu lestvice tega turnirja. Triglavu torej preti še enkrat poraz, a tudi če bi prišel do zmage, bi mu ta prav nič ne koristila. V tej ligi bosta zanimivi predvsem za vrh lestvice tekmi Železničarja s Celikom in Zagreba z drugoplasiranim Borcem, ki je že večkrat pokazal, da hoče greniti življenje vodilnemu Železničarju.

* * *

V slovenski conski ligi bo morala Nova Gorica na pot do Ljubljane, kjer se bo spoprijela z istoimenskim klubom. Goričane, ki imajo zadnje čase precej smole, čaka težka naloga, kateri verjetno ne bodo kos.

Brez dvoma bo najzanimivejša tekma tega kola med vodilnim Mariborom in drugoplasiranim Kladivarjem. Srečanje bo na igrišču prvega in četudi bi zmaga pripadla celjskemu predstavniku, bi slednji ne mogel izpodriniti Mariborčanov iz vodstva, pa čeprav bi mu lahko v prihodnjih kolih ogrožal stolčka.

LAHKA ATLETIKA

DES MOINES, 29. — Moštvo zahodnega Michigana v postavi Bashw, Ashmore, Brok in Pond je doseglo nov ameriški rekord v teku na 4 milje s časom 16'50"4. Prejšnji rekord je pripadal reprezentanci ZDA s 16'52"6.

TENIS

DUNAJ, 29. — V polfinalu moške igre parov na dunajskem mednarodnem teniškem turnirju sta Italijana Sirola in Pietrangeli premagala avstrijsko dvojico Blazek-Scheiflug.

1. MAJA NA STADIONU

Propagandni turnir v namiznem tenisu

Na stadionu na Vrdelski cesti bo jutri propagandni namiznoteniški turnir za moške in ženske. Igralo se bo po izločilnem sistemu. Turnir se bo začel ob 9. uri.

Vpisovanje pol ure pred začetkom. Vpisnina 50 lir.

Jutri na stadionu

Prijateljska tekma v odbojki Škamperle - srednješolci

Jutri 1. maja bo ob 16. uri na stadionu «Prvi maj» prijateljsko srečanje v odbojki med ekipama Škamperla in srednješolcev.

Škamperle bo poslal na igrišče svoje priznane najboljše igralce in sicer Jurkiča, Susteršiča, Cesarja, Dougana, Grbca, Fišerja, Orla in Marca, medtem ko bodo barve srednješolcev branili Drašič, Spacal, Veljak, Neubauer, Gombač, Berginc in Pilat.

Peta etapa ciklomotoristične dirke

Grazcyk zopet v ospredju tudi na cilju v Salernu

Ronchini drugi le za nekaj sekund

SALERMO, 29. — Današnja peta etapa dirke za ciklomotoristično nagrado se je končala z uspehom Grazcyka, ki si je tako še utrdil položaj na prvem mestu splošne lestvice. Francoz si je tako zagotovil še pred koncem dirke, ki bo 1 maja v Rimu, dokončno zmago.

Današnja etapa je bila razdeljena na dva dela in sicer na prvem 170,2 km dolgem so kolesarji vozili v skupini, v drugem, ki je obsegal 24 km, pa so vozili za motorji. Grazcyk je prvi prevozil na cilj, medtem ko je Italijan Ronchini zaostal le za 06 sekund.

Vrstni red na cilju v Salernu je naslednji:

1. GRAZCYK (Fr.),
2. Ronchini z zaost. 6",
3. De Haan 37",
4. Brugnami 1'.

TURIZEM

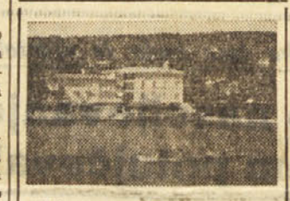

Hotel Central Portorož

tel. 6138,

s svojo edinstveno lego ob morju nudi prijetno letovanje. Prvorazredna kuhinja, istrske specialitete. Dnevno godba in ples

Hotel «ADRIA» - Ankaran (bivši sv. Nikolaj) tel. Skofije št. 12

obvešča cenjene goste, da je ponovno pričel obratovati.

Gosti bodo postreženi s prvovrstno hrano in izbranimi pijačami.

Priporočamo se in jamčimo za kulturno in sodobno postrežbo

Hotel ADRIA - ANKARAN

GOSTINSKI SOLSKI CENTER

HOTEL *KRIM* — BLED — tel. 415, 419

Prvorazredna postrežba — odlična kuhinja — narodne specialitete — udobne sobe

OBISCITE SVETOVNO ZNANO

POSTOJNSKO JAMO

Obiski vsak dan ob 8.30, 10.30, 16 in 17.30

IZREDNI OBISKI PO DOGOVORU Z UPRAVO

Zdravilišča

ROGAŠKA SLATINA DOBRNA, LAŠKO

zdravje — počitek.

Logarska dolina - izlet

Prospekti:

Celjska turistična zveza, Celje

Hotel «SLON»

LJUBLJANA, Titova c.

s svojimi obrati se gostom iz Trsta toplo priporoča.

Hotel «TRIGLAV» - Koper tel. 16

Prvorazredna restavracija, sodobno opremljene sobe, terasa, NOCNI BAR Z VSAKODNEVNIM POGRAMOM

Grand hotel «UNION»

LJUBLJANA,

nudi vse gostinske usluge po zmernih cenah ter priporoča za cenjeni obisk.

AVTOTURISTIČNO PODJETJE

«SLAVNIK»

KOPER

Tel. 282, 77

Opravlja turistično službo in tovorni promet

Vzdržuje domače in mednarodne avtobusne proge

Čestita vsem poslovnim prijateljem za praznik 1. maja!

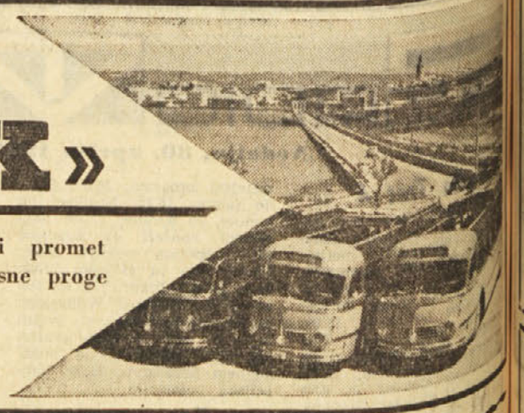

STEPHEN LEACOCK:

Številka šestinpetdeset

Ah-Yen je prenehal in nekaj časa sedel tiho; njegova pipa je nehala sikati in mu je ležala hladna v roki. Njegov pogled je bil obrnjen na steno, kjer so se svetloba in sence premikale v motnem migotanju sveče. Končno in zopet spregovoril.

«Ne bom se zadrževal pri srečnih dnevih, ki so sledili — bili so dnevi pisanih poletnih kravat in belih telovnikov, brezhibnih srajc in visokih ovratnikov, ki jih je izbirčni ljubimec oblačil le po enkrat. Naša sreča se je zdela popolna in od usode nisem zahteval ničesar več. Toda, joj, ni bilo usojeno, da bi trajalo dolgo! Ko so jasni poletni dnevi zbledeli v jesen, sem z bolestjo opazil slučajen spor — samo štiri srajce namesto sedmih — in ponovno so se pojavile opuščene manšete in naprsniki. Sledile so sprave, beli telovniki s solzami kesanja na ramenih in sedem srajc se je vrnilo. Toda prepiri so postajali čedalje pogostejši in včasih je prišlo do burnih prizorov strastnih razvnetij, ki so zapustila sledove v obliki odtrganih gumbov na telovniku. Stevilo srajc je polagoma padlo na tri, nato na dve, ovratniki mojega nesrečnega prijatelja pa so se znižali na palec in tri četrt. Zaman je bila moja velika skrb za številko šestinpetdeset. Mojemu zmučenemu srcu se je zdelo, da bi lesk srajc in ovratnikov moral omečiti tudi kamnito srce. Joj, sleherni moj poskus za spravo se je zdel brezuspešen. Minil je strašen mesec. Naprsniki in ločene manšete so bile zopet tu; zdelo se je, da nesrečni ljubimec uživa v tem izdajstvu. Končno sem nekega otožnega večera ob odpiranju svežnja ugotovil, da je kupil zalogo celuloidnih ovratnikov, in srce mi je povedalo, da ga je ona zapustila za vedno. Ne morem vam popisati, kaj je tedaj prenašal ubogi prijatelj; naj bo dovolj, če vam povem, da je prešel od celuloida na modro flanelasto srajco in z modre na sivo. Pogled na rdeč bombažast robec med njegovim perilom mi je končno povedal, da je razočarana ljubezen zbegala njegovega duha, in bal sem se najhujšega. Nato je sledil mučen presledek treh tednov, v katerih mi ni poslal ničesar. Potem je prispel zadnji zavoj, ki sem ga še prejel od njega, bil je ogromen zavoj, o katerem se je zdelo, da vsebuje vse njegovo premoženje. V njem sem poln groze našel srajco, na katere prsih so bili škrlatni madeži njegove krvi in je bila v njej luknja skozi katero si je krogla izžgala pot v srce».

«Spomnil sem se, da sem pred štirinajstimi dnevi slišal dečke z ulice, ki so kričali novico o strašnem samomoru, in sedaj vem, da je bil on. Ko je minil prvi sunek bolečine, sem si prizadeval, da bi si ga vtisnil v spomin. Narisal sem portret, ki visi poleg vas. Imam nekaj spretnosti za to in prepričan sem, da sem zadel izraz njegovega obraza. Slika je seveda izmišljena, kajti kakor zdaj veste jaz številke Sestinpetdeset nisem nikoli videl.»

Zvonec na vratih zunanje delavnice je zacingljal, ko je vstopila neka stranka. Ah-Yen je vstal s tisto mirno vdanostjo ki je bila značilna za njegovo vedenje, in ostal še nekaj časa v delavnici. Ko se je vrnil, nikakor ni kazal razpoloženja, da bi hotel nadaljevati pripoved o izgubljenem prijatelju. Kmalu nato sem ga zapustil in zamišljeno korakal domov s svoje stanovanje. Na poti sem mnogo premišljeval o malem prijatelju z Vzhoda in o sočutnem dojemanju njegove domišljije. Toda neko breme mi je težko ležalo na srcu — nekaj, kar bi mu bil rad povedal, pa mu nikakor nisem mogel omeniti. Srce mi ni dalo, da bi podrl grad, ki ga je njegova domišljija zgradila v oblakih. Kajti moje življenje je bilo samotno in zapuščeno in nisem poznal ljubezni, kakršna je bila ljubezen mojega namišljenega prijatelja. Vendar se spominjam velikega zavoja perila, ki sem mu ga bil poslal pred približno enim letom. Bil sem tri tedne odsoten iz mesta in mojega perila je bilo zato precej več kot po navadi. In če se ne motim, je bila v svežnju tudi raztrgana srajca, ki je bila hudo zamazana, ker se je zdrobila steklenica rdečila v mojem kovčku, in zažgana na nekem mestu, kamor je padel ogorek cigare, ko sem zlagal sveženj. Nisem popolnoma prepričan o vsem tem, vendar se spominjam, da je bila številka mojega perila do pred enim letom, ko sem začel pošiljati perilo v modernejšo pralnico, pri Ah-Yenu Šestinpetdeset.

Prevedel
ERNEST VOGRIČ
(M. M.)
(K O N E C)

Dvojčica

«Saj je oženjen,» je rekla Hortensa.

Albertina je vzrojila: «To je le govorica, ki jo razširjajo zavidljivci! Mortimer je prav toliko poročen kakor ti in jaz. Ampak ker je pravi umetnik, velik umetnik, razumeš, si izmišljajo laži, češ da slika abstraktne podobe, ker ne zna risati, da je oženjen. Poznam ga. Ljubim ga. In pojdem z njim na morje.»

«A tvoji starši!» je pripomnila Hortensija.

«Moji starši? Veseli bodo, da se me znebe in povrhu še strašno ponosni.»

«Torej se nameravata poročiti?»

«Hortensa! Najprej trdiš, da je oženjen, nato pa vprašuješ, če se hočeva poročiti! Morda. Morda tudi ne. Zdaj me pa pusti na miru, da zložim stvari v kovček, da,»

Ze pripravljanje na pot ji je delalo veselje. Albertina je tiho pela predse. Bila je srečna. Mortimer, Mortimer, za katerim nore vsa dekleta, ki preživljajo noči v pariških umetniških pivnicah, je njo izbral, njo! Včeraj, ko je v kleti «Pri ihteči svinji» počasi iztrkal svojo pipo, je padel njegov pogled nanjo. «Ti mala, če ti je prav, te vzamem s seboj na morje. Bodi pojutrišnjem ob desetih na Place du Tertre. Moj voz je zelen. In molči! Med dopustom nikakega slikanja za časopise, razumela?»

Starši? Oče se bo spet odpeljal v Bretanijo lovit ribe, mama pa na Riviero, da se bo parila na vročini. Osemnajstletna hči sme v Parizu, v drugi polovici dvajsetega stoletja, početi, kar hoče. Albertina je mogla izbirati med povabilom tete Catherine v Normandijo ali strica Jeroma na Korziko. Lahko pa se tudi s katerimikoli prijatelji odpelje kamorkoli. S katerimikoli prijatelji kamorkoli... Čemu ne z Mortimerjem v neznano?

Albertino razmišljevanje je nenadoma prekinil obisk. Obisk je bila neka ne več mlada gospa; bila je negovana gospa tako vitke postave, kakršna se pridobi le s športom in če se malo je, z majhnimi gubicami v očesnih kotičkih in v poletni obleki, ki je bila tako rafinirano enostavna, da je mogla priti le iz prvovrstnega salona.

«Madame,» je rekla Albertina.

«Jaz sem Mortimerjeva sestra,» je rekla gospa.

«Oh,» je rekla Albertina, ker ni vedela, kaj bi rekla. «Kako vam gre?»

«Hvala, dobro. Dovolite, da sedem?»

«Seveda!» Albertina je vrgla kopalke, ki so ležale na udobnem stolu, v kovček. «Prosim, tu...» In nato tiho: «Nisem vedela ,da ima sestro.»

Zakaj Mortimer, ki je v filmu igral nepremagljive junake, slikal abstraktne podobe in pisal verze, ki jih nihče ni razumel, a jih vendar občudoval, ker so bile v njih besede, ki se v družbi nikoli ne uporabljajo, Mortimer, sanjski junak na necsedlanem pegazu, je bil tako vzvišen nad banalnimi stvarmi kakor so družine, sestra, meščanstvo!

Gospa se je nasmehnila. «Rad me zamolči. Sva namreč dvojčka in on se rad dela mlajšega, kakor sva v resnici.»

«Oh!» Albertina sicer ni bila tako redkobesedna, a se res ni ničesar domislila.

«Prišla sem,» je rekla Mortimerjeva dvojčica in potegnila iz žepa list papirja, «da bi vam dala nekaj navodil za vaš dopust.» In preden je Albertina mogla odgovoriti, je pričela brati: «Pred zajtrkom dobi 100 gramov suhih smokev. Te morate pustiti dvanajst ur v kozarcu vode, da se napno. Zaradi njegove prebave. Ker ta sicer ne deluje. Tudi vodo mora piti. Pazite na to! Sploh sme piti samo vodo. Glede njegove hrane morate biti zelo odločni, nič mastnega. Sicer dobi žolčni napad. Tudi gibati se ne sme preveč. Plavanje,veslanje in karkoli bi hotel storiti, da bi vas očaral ,bi moglo biti nevarno zanj. Trebušni pas mora nositi tudi v najhujši vročini — zaradi kile! V malem zelenem kovčku boste našli gumijasti grelec, tega dobi v posteljo. Kapljice so proti kolcanju, pilule pa proti glavobolu. Vse sem zložila zraven grelca. Poleg je še nekaj zdravil z navodilom. — Razumete?»

«Da,» je rekla Albertina. «Razumela sem, hvala.»

In čim je prijazna dvojčica odšla, je pisala Mortimerju pisemce, da žal ne more z njim. Trenutek jo je imelo, da bi pristavila, kako nima talenta za bolniško sestro, pa je to opustila. Cemu tudi? Telefonično je naročila letalsko karto za Korziko. Hiša strica Jeroma je stala prav ob morju, dnevno so imeli jastoga in korzijsko vino in bratranca Louisa in Napoleone sicer nista bila tako slavna kot Mortimer, zato gotovo nista trpela za zapeko in kilo.

Ko je Mortimer dobil pismo, je nagrbančil čelo. Sprva ni prav vedel, od koga je. Kdo je bila Albertina? Oh, gotovo mala deklica, ki jo je bil povabil. Spomnil se je, bilo je v kleti «Pri ihteči svinji», malo preveč je bil pil. Tem bolje. Pa se je odpeljal, kakor vsako leto, s svojo ženo. Dobra Marija. Bila je tiha, skromna in razumevajoča. Puščala mu je vso prostost. Vedela je, da slavni igralec-slikar — pesnik v Parizu ne more igrati «prasica» v družinskega življenja, ki ga hoče zagotoviti spremstvo mladih oboževalk. Prišla celo na šegavo misel, da je izdajala za njegovo sestro, da bi ga ne kompromitirala.

Bil je prijeten. osvežujoč dopust. Včasih je šofiral v včasih Marija. Kadar sta prišla do kakega lepega razgleda, sta pustila obleke na avtu in plavala za starim seboj sta imela majhen motor, taborila sta na prostem in nekoč sta skoraj prespala požar. Nato je prišla gozdni požar. Nato je bilo, ko sta prišla do morja. Mortimer je v majhni ribiški vasi odkril svetlordeče vino. «To je vino, da bi ga človek vzel,» je rekel in ga pustil teči po grlu. In tem, ko še ni bil ponoči ma pijan, se je izpovedoval.

«Veš, draga moja, vsako leto pred dopustom pobijem nem idiotičen in povsem kakšno neumno gos. Na koncu čo se zmeraj ponesreči in potem vidim: najlepše vendar s tebojl»

Molče mu je stisnila roko. In mislila je na prejšnjo, ki jih je pred leti prijatelj zdravnik dal teti Amelii za petinsedemdesetletnega. Ko ga je Henrija, tisti drag, ko košček papirja, ki je vsem pomagal, da je imela Mortimerja za ves čas dopusta zase.

Anneliese Meiser
(K O N E C)

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV «IMPOL» SLOVENSKA BISTRICA

IZDELUJEMO: Iz aluminija od 99 do 99,7 % čistoče, aluminij legure: Al—Mn, Al—Mg+Si, Al—Mg+Mn, Al:Mg—2,3,5, Al—Cu—Mg—Pb in avtomatske legure in sicer: pločevino - trakove in rondele po DIN-u — valovito pločevino za pokrivanje streh in rebrasto pločevino — profile za vagonsko ter karoserijsko industrijo ter za gradbeništvo - polirane, anodizirane oziroma barvne (eloksirane) — cevi in ostale profile (okrogle, šestoglate, ploščate) — aluminij vrvi (čiste) in aluminij - jeklene vrvi (Al—Fe) po DIN-u — valjano in tegano žico — lokomotivska kurišča (As—Cu)

Ob prazniku 1. MAJA želi kolektiv tovarne mnogo uspehov vsem delovnim ljudem!

IZVAŽAMO 50 LET
V 45 PREKOMORSKIH DEŽEL

TOVARNA EMAJLIRANE POSODE CELJE

VODEČI PROIZVAJALEC IN IZVOZNIK

EMAJLIRANE POSODE
POKOSITRENE POSODE
POCINKANE POSODE
HIGIENSKO-TEHNIČNIH PREDMETOV
JEKLENIH KOTLOV
JEKLENIH RADIATORJEV IN
JEKLENK ZA BUTAN - PROPAN PLIN

Posebno priporočamo naše izdelke:
ECONOM LONEC, ALU - pekač, SOKOVNIK, DUAL, ARC, TRIUMF in POMIVALNO OMARICO

Ob delavskem prazniku «1. MAJ» pošilja delovni kolektiv Emajlirane posode Celje lepe pozdrave z željo, da bi vsi delovni ljudje pripomogli v borbi za mir na svetu

---

«15. SEPTEMBER» ANHOVO
ANHOVO

Ob 1. MAJU pošilja delovni kolektiv tovarne mnogo borbenih pozdravov vsem delovnim ljudem z željo, da se odločno borijo za mir na svetu!

Tovarna pohištva STIL
KOPER

Kolektiv iskreno čestita vsemu delovnemu ljudstvu ob prazniku dela in mu želi še mnogo uspehov!

VELETRGOVSKO PODJETJE
trgocenter
(Prej «SLAVICA»)
KOPER - tel. 99,227

Priporoča se svojim odjemalcem z veliko izbiro domačega in uvoženega industrijskega blaga

Obenem čestita k prazniku dela 1. MAJU

TRGOVSKO PODJETJE Z LESOM, KURIVOM IN GRADBENIM MATERIALOM

„Bor"

KOPER - Tel. 96

ZALOGA VSEH VRST LESA, PREMOGA, DRV ZA KURJAVO IN GRADBENEGA MATERIALA

TOVARNA VERIG
Lesce pri Bledu

PRIPOROČA
nakup svojih izdelkov:

- *verige vseh vrst za široko potrošnjo, industrijo in brodogradnjo*
- *vijake vseh vrst in zakovice*
- *opremo za pomorstvo*

Tapetniška delavnica
MARIO PAHOR
Specializirana v opremljanju dnevnih sob in drugih prostorov
TRST
Ulica S. Anastasio 12, tel. 61-218

AVTOPREVOZ
Rihard Cunja
Trst, Strada del Friuli št. 289
Tel. 35-379
TOVORNI PREVOZI ZA TU IN INOZEMSTVO
KONKURENČNE CENE

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
Expresna potniško tovorna linija
JADRAN — ZDA — JADRAN

Odhod ladje vsakega 30. v mesecu direktno Trst . New York.
Trajanje potovanja 15 dni

Za vse informacije prosimo obrnite se na našega agenta AGENZIA MARITTIMA MEDITERRANEA, Via Milano 4-I, Trst — telefon 24-188

IZVOZNO PODJETJE
SLOVENIJA ŽIVINOPROMET
LJUBLJANA, DALMATINOVA 1-I
Tel. 22-212 20-905
Telegr. «Slovpromet» Ljubljana

izvaža vse vrste živine, konj, prašičev mesa in mesnih izdelkov salam in pršutov - konserv, črev in sena

Živina je stalno na zalogi v depoju Prestranek . Telefon štev. 3

Čestita vsem poslovnim prijateljem za praznik 1. maj!

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA MARIBOR

Kraljeviča Marka 19
Poštni predal: 9
Telefoni: 40-11
Telex: 033 17

Brzojav naslov: Tekstiltvor

NB Podr. Maribor 604-11/1-150

PREDILNICA
TKALNICA
BARVNE TISKARNE
APRETURE

PROIZVAJA: **bombažno prejo, sukance za šivanje in vezenje, hlačevine, bombažne in umetno - svilene podloge, klote, flanele za srajce in pižame, tiskanine iz bombaža in stanične volne, blago za zavese ter vse vrste popelinov in cefirjev.**

Vsi naši popelini z oznako «EVASET» Shrunk-Guaranteed Anti Shrink se po pranju ne krčijo več.

Vse naše tkanine iz stanične volne so apretirane proti mečkanju in so opremljene s posebnimi zaščitnimi znaki, ki jamčijo za obstojnost apreture tudi po večkratnem pranju.

IZVAŽA: klote, svilene serže, popeline, cefirje ter tiskanine za moško perilo in ženske obleke ter sukance.

UVAŽA: surovine, barve, kemikalije, utensilije, stroje itd.

VSI NAŠI IZDELKI SO ZNANI PO IZREDNO DOBRI KVALITETI IN NIZKIH CENAH

TOVARNA AVTOMOBILOV MARIBOR

NAŠI IZDELKI

Kamion TAM 4500, nosilnosti 4,5 tone, z vgrajenim zračno hlajenim Dieslovim motorjem

Prekucnik TAM 4500 K, s trostransko «kip» napravo, primeren za delo na gradbiščih in cestah

Kamion - hladilnik TAM 4500 HS, primeren za prevoz hitro kvarljivih stvari

Gasilski avtomobil TAM 4500 G in TAM 5500 C, hitra in izredno praktična gasilska avtomobila z vgrajeno cisterno in drugim gasilskim priborom

Kamion TAM 4500 P, vozilo za polivanje ulic in cest
Kamion TAM 4500 F, vozilo za odvoz fekalij, primerno za komunalno dejavnost
Avtobus A 3000 v standardni in turistični izvedbi, primeren za izlete in druge prevoze potnikov, 32 sedežev
Kamion TAM TAM 4500 B, vozilo s trambus kabino, in manjšim krogom obračanja
Kamion TAM 2000, lastna konstrukcija TAM, vozilo, ki odlično služi v mestnem prometu za prevoz manjših tovorov. Podjetje ga bo v kratkem pričelo serijsko izdelovati
Kamion Pionir Pi—561, nosilnost 3 tone
Avtobus PB—56 na šasiji vozila Pionir v standardni in turistični izvedbi, 25 sedežev

---

SACET
Italijansko - jugoslovanska delniška družba za ekonomsko tehnično kooperacijo
MILANO, P.zza D. d'Aosta, 4
Telefon: 222-386 — 200-072
Telegrami: CETJUG . Milano

JUGITES
Poslovno združenje za jugoslovansko-italijansko tehnično-ekonomsko sodelovanje
BEOGRAD, Terazije, 23
Telefon: 38-651 — 39-461
Telegrami: JUGITES - Beograd

- olajšujeta in skrbita za plasma italijanskih licenc in tehnične dokumentacije v Jugoslaviji ter jugoslovanskih v Italiji v cilju čim širšega sodelovanja v industriji med obema državama;
- delujeta za razvoj italijanskega uvoza iz Jugoslavije s tem, da ustvarjata najboljše pogoje za plasma jugoslovanskih industrijskih proizvodov v Italiji;
- iščeta možnosti skupnih trgovinskih akcij in tehnično - trgovinskega sodelovanja med italijanskimi in jugoslovanskimi podjetji na tretjih tržiščih;
- izdelujeta tehnične elaborate in analize, kakor tudi analize tržišča.

IZVOZNO UVOZNO PODJETJE

PRIMORJE EXPORT

NOVA GORICA JUGOSLAVIJA

Kolektiv iskreno čestita vsemu delovnemu ljudstvu ob mednarodnem prazniku dela in mu želi še mnogo uspehov!

Telefon: št. 07 Nova Gorica, št. 12 Šempeter pri Gorici

Brzojavi: Primorje Export - Tekoči račun 600-31/1-39 pri JUB Ljubljana

C. G. R.
COMMERCIO GENERALE E RAPPRESENTANZE
SOC. A R. L.
Ul. della Geppa, 9 - TRST - Tel. 37-940, 28 352
UVOZ IZVOZ

Slovenski trgovini Franc Udovič
TRST UL. MAZZINI 46 in na TRGU PONTEROSSO 5
nudita vsakovrstno modno blago: bunde, deke, rjuhe itd. po najnižji ceni
OBIŠČITE NAS

TRANSADRIA d. d.
TRST - Sedež: Ul. Cicerone 8, II
Telefon: Ul. Cicerone 30-214
Skladišče: Scala Legnami
IMPORT-EXPORT vseh vrst lesa, trdih goriv, jugoslovanskih in eksotičnih furnirjev in strojev za lesno industrijo

TRST Ul. Moreri 7
Telefon št. 28 373
POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI v vse kraje, tudi v inozemstvo

ANDREJ BOLKO mr. ph.
UVOZ - IZVOZ
Farmacevtski proizvodi in kemikalije
TRST - UL. TORREBIANCA 21, II
Telefon 31-315

GOSTILNA
OSTROUŠKA
TRST, Ul. S. Nicolò št. 1
Telef. 37-916

"DARWIL"
Najnovejši izum moderne tehnike
Superautomatic s 57 rubini
Preko 50 vrst najboljših švicarskih ur Vam jamči:
izredno natančnost
izredno vzdržljivost
izredno nizko ceno
ŠVICARSKA SUPERMARKA

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
LA GORIZIANA
GORICA Ul. Duca d'Aosta 68 Tel. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

ŽELEZARNA JESENICE
JESENICE NA GORENJSKEM
Izdeluje za potrebe strojegradnje
valjano jeklo — vlečeno jeklo — pločevino (debelo, srednjo, tanko) — hladno valjane lingote — tegano žico — varjene cevi — elektrode — polproizvode za nadaljnjo obdelavo
V vseh vrstah:
gradbene in konstrukcijske nelegirane in legirane vrste jekla po normah DIN za splošno strojegradnjo — ogljikovo in legirano orodno jeklo za izdelavo ročnega in strojnega orodja za obdelavo kovin, lesa in drugega materiala — specialne vrste jekla za posebne namene
Podrobne podatke o vrstah, o lastnostih posameznih vrst jekla, o načinu termične obdelave, o dimenzijah, tolerancah in načinu dobave vam nudi
Katalog proizvodov Železarne Jesenice
Delovni kolektiv ŽELEZARNE JESENICE želi ob prazniku 1. MAJA, da bi vsi delovni ljudje pripomogli v borbi za mir med narodi!

EXPORT-IMPORT
«FRUCTUS»
KOPER
trguje z vsemi poljedelskimi artikli, južnim sadjem, žitom ter s predelanimi proizvodi: pulpami, sokovi, koncentrati, in z raznimi vrstami zmrznjenega blaga
Vsem strankam se toplo priporočamo
Ob prazniku 1. MAJA želi kolektiv podjetja «FRUCTUS» Koper mnogo uspehov vsem delovnim ljudem sveta!

Izredno! Neverjetno! Kolosalno!
PO 30 LETIH DELOVNIH IZKUŠENJ
VELETRGOVINA
VERBITZ
bo na moderni gospodarski osnovi, ki jo uporabljajo v veletrgovinah v evropskih glavnih mestih, izvršila v Trstu in prvič v Italiji
NAJVEČJO IN NAJBOLJ IZREDNO
IZLOČILNO PRODAJO
velikih količin
TKANIN·PLATNA·DROBNEGA BLAGA·ODEJ·KONFEKCIJE
PO NEVERJETNIH CENAH

OGLEJTE SI LE TEH NEKAJ PRIMEROV

PLATNO

Namizni prtiči iz čistega bombaža po	L	55
Kuhinjske krpe iz čistega bombaža po	»	65
Zastori z rožami iz čistega bombaža za m	»	90
Madapolam iz čistega bombaža za m	»	95
Kuhinjski predpasniki iz čistega bombaža po	»	100
Brisača iz čistega bombaža po	»	125
Zefir iz čistega bombaža solidne barve za m	»	145
Velike brisače-frotirke po	»	175
Prevleke za žimnice iz čistega bombaža za m	»	190
Zavese švicarskega tipa 140 cm za m	»	220
Merinos «Caccia» iz čistega bombaža za m	»	250
«Creton» iz čistega bombaža dvojna višina za m	»	290
Blago za prte bombaž-konopija 150 cm za m	»	295
Brisača za kopanje po	»	330
Pjatno iz čistega bombaža 240 cm višine za m	»	450
Rjuha za kopanje iz čistega bombaža po	»	650
Izdelana prevleka za blazino (čisti bombaž) po	»	190
Velika rjuha iz čistega bombaža po	»	790
Dvojna rjuha iz čistega bombaža po	»	1250
Vezena poročna garnitura iz čistega bombaža po	»	2700

DROBNO BLAGO

Robci iz čistega bombaža po	»	25
Spodnje hlače mako po	»	75
Bombažaste moške nogavice par	»	75
Moške nogavice iz filanke par	»	85
Moške nogavice mako par	»	140
Mrežaste ženske nogavice iz najlona par	»	165
Moške dokolenke «Dolomitic» par	»	195
Mrežaste nogavice «Ambrosiana» par	»	330
Intimne pletenine na težo za 10 dkg	»	350
Zelo fine pletenine iz čiste volne na težo za 10 dkg	»	490

PERILO

Ženske hlačke po	»	95
Ženska bluza iz čistega bombaža po	»	150
Ženske majice iz škotskega sukanca po	»	250
Kombineža «Castello» s čipkami po	»	290
Kombineža «Chatillon» z velikimi čipkami po	»	380
Ovratni robec zadnja moda «Lilion» po	»	390
Baby-Doll s čipkami po	»	690
Nočna srajca iz batista po	»	1150

TKANINE, SUKNO IN TISKANINE

Tkanine za lahke ženske obleke za m	L	100
Crtasti šantung zadnje mode za m	»	190
Volneni krep 130 cm za m	»	220
Moderni poletni reps za m	»	250
Tiskan atlas zadnje mode za m	»	290
Volneni Faili 130 cm za m	»	370
Skotska volna 130 cm za m	»	390
Volnena svila zadnje mode 90 cm za m	»	390
«Maglina» 130 cm enotne barve za m	»	450
Soare fantazija zelo moderno za m	»	490
Tweed in Niker Boker 150 cm za m	»	550
Volneni Pied de poule 140 cm za m	»	590
Volna «Vigogna» 150 cm za m	»	590
Volna Shetland enotne barve 140 cm za m	»	650
Crtasti žamet za hlače za m	»	690
Volneni tiskan muslin 130 cm za m	»	790
Odrezki tiskanega sukna po 4 m skupno	»	990
Volneno sukno «fresco» za moške po 3 m skupno	»	2700
Cesana volna za moško obleko po 3 m skupno	»	3500
Cesana volna velikih znamk po 3 m skupno	»	9900

ODEJE

Volnene blazine za sprejemnico po	»	330
Veliki volneni «Plaid» po	»	950
Enojna volnena odeja po	»	990
Enojna volnena odeja z robom iz atlasa po	»	1300
Zelo fina enojna volnena odeja po	»	1790
Dvojna volnena odeja z robom iz atlasa po	»	2500
Odeja «Corredo» s kovčkom po	»	3900
Razkošna dvojna odeja po	»	4500
Super odeja «Familiare» Rossi po	»	7900
Garnitura 3 volnenih preprog po	»	2900

KONFEKCIJA

Moške srajce iz čistega škotskega bombaža po	»	690
Moški in ženski puloverji po	»	900
Delovne hlače (Massaua) po	»	990
Moške volnene hlače po	»	2400
Krila Terital-volna plise po	»	2450
Moški jopiči iz čiste volne velika moda po	»	3600
Dežni plašči «Scala Oro» zelo fini po	»	5500
Moška obleka iz čiste volne «fresco» po	»	7900

Velike količine pletenin na težo
Italijanske in tuje preproge vseh vrst
PO NEVERJETNIH CENAH
Ne gre za običajno LIKVIDACIJO
marveč za velikansko edino resnično priložnost za vse - Če se je ne boste poslužili takoj, boste nepopravljivo oškodovali lastne interese
OBIŠČITE VSI
MANUFAKTURNO TRGOVINO **VERBITZ** TRG OSPEDALE 3 UL. S. MAURIZIO 15 TRST